

MIR I DOBRO

Mostar, XLVII., 1, ožujak 2015.

Sretan Uskrs!

KAZALO

PROVINCIJALOVA RIJEĆ	3	IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA 34
Provincijalova uskrsna čestitka	3	BiH domaćin 2. Europskoga kongresa OFS-a i Frame 34
IZ GENERALNE KURIJE	5	Održana korizmena područna duhovna obnova OFS-a 35
Fra Samson Shukardin, OFM, novi biskup	5	Završeno kanonsko oblikovanje OFS-a Čerin 36
Fra Fernand J. Cheri, OFM, novi biskup	5	Redovnici, redovnice i posvećeni laici u Mariji Bistrici 37
Sazvan Generalni kapitul Reda manje braće	6	
Molitve i zazivi za Generalni kapitul reda	6	
IZ ŽIVOTA PROVINCije	8	IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA 38
Obilježena 70. obljetnica komunističkoga ubojsvta franjevaca na Širokome Brijegu	8	Franjevac kapucin Ivica Petenjak imenovan krčkim biskupom 38
Naši jubilarci	14	Poruka biskupa Semrena za Dan života 2015. 38
Raspored duhovnih vježba i duhovnih obnova u 2015. godini	15	Priopćenje sa XVII. redovnoga godišnjeg zajedničkog zasjedanja HBK i BK BiH 40
Fra Iko Skoko imenovan generalnim vizitatorom Bosne Srebrenе	16	Poziv biskupa BK BiH na susret s papom Franjom u Sarajevu 41
Svjedočanstvo postulanata i novaka na Kočerinu	16	Priopćenje sa 63. redovitog zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine 42
Sjednica proširene uprave Provincije	17	
Duhovne vježbe, Leitershofen od 23. do 26. veljače 2015. godine	18	
Novak fra Ivan Nikolić napustio zajednicu	18	
Naši bolesnici	18	
Duhovna obnova u Majčinu Selu	19	
Novi dušobrižnik u HKM Zug	20	
IZ ŽIVOTA KUSTODIJE	21	VATIKAN 44
Fra Častimir Majić u 101.	21	Crkva bez granica, majka svim ljudima 44
Stepinčevu u New Yorku	21	Poruka pape Frane za Svjetski dan mira 2015. 45
Film <i>In odium fidei</i> – iz mržnje prema vjeri ganuo hrvatsku zajednicu u New Yorku	25	Poruka pape Franje u povodu 23. Svjetskoga dana bolesnika (11. veljače 2015) 50
		Papa Franjo dolazi u pohod
		Bosni i Hercegovini 51
		Poruka pape Franje za 49. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije 51
		Poruka svetoga oca Franje za korizmu 2015. –
		“Očvrsnite srca” (<i>Jak 5, 8</i>) 53
		Poruka pape Franje za 30. Svjetski dan mladih 2015. 55
NAŠI POKOJNICI	26	VIJESTI 59
Sprovod pok. Fra Joze Pejića	26	
Počivali u miru Božjem	33	
		ADRESAR 2015 74

MIR I DOBRO, Mostar, XLVII., 1, ožujak 2015., službeno glasilo
IZDAJE: Hercegovačka franjevačka provincija Uznesenja BDM

Franjevačka 1, pp 153, 88 000 Mostar; tel.: (036) 333-525, faks: (036) 333-526

Mreža: www.franjevci.info

E-mail: mostar@franjevci.info

UREĐIO: fra Mate Dragičević **ODGOVARA:** fra Miljenko Šteko, provincijal;

LEKTURA: Irina Budimir **Zaključeno:** ožujak 2015.

Računalni slog: FRAM-ZIRAL; **Tisak:** Franjevačka tiskara FRAM-ZIRAL,
Mostar, 2015.

PROVINCIALOVA RIJEČ

PROVINCIALOVA USKRSNA ČESTITKA

Naslijedovati Gospodina

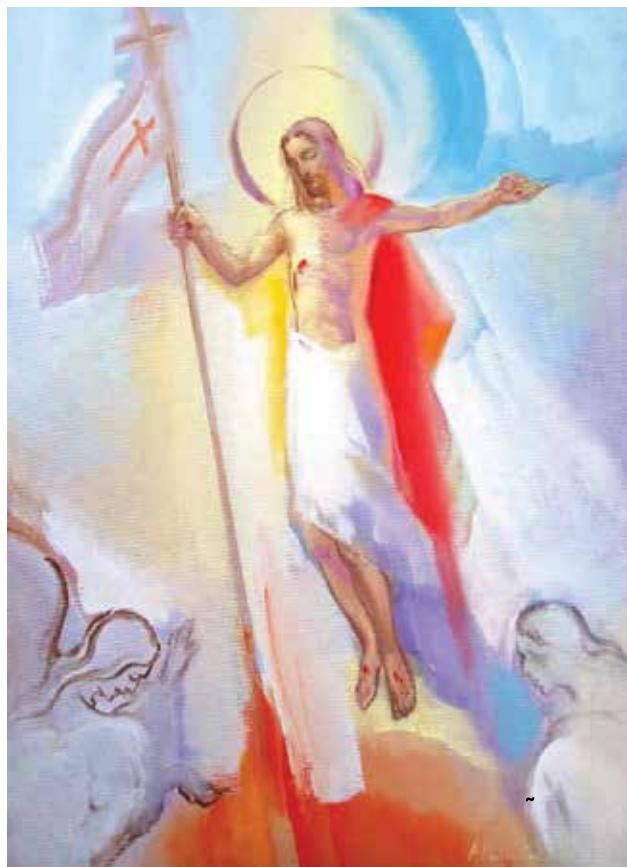
Poštovana braćo, mir i dobro svima!

U Poslanici Hebrejima čitamo za Sina Božjega da je *odsjev Božjega sjaja i otisak njegove biti* (usp. Heb 1,3). To je napisao pisac *Poslanice Hebrejima* po nadahnuću Duha Svetoga. Time je izražena Isusova isto-bitnost s Bogom. I sâm je Gospodin Isus potvrdio svoju istobitnost s Bogom Ocem, kad mu je jednom zgodom apostol Filip rekao: *Gospodine, pokaži nam Oca, i dosta nam je!* (Iv 14,8), a on mu odgovorio: *Toliko sam vremena s vama ... i ti me, Filipe, nisi upoznao? Tko vidi mene, vidi je i Oca. Pa kako veliš: 'Pokaži nam Oca!'* (Iv 14,9).

Sin Božji došao je na svijet da navijesti, *pokaže i proslavi* Oca, izvrši volju Očevu. A prije nego što je otisao s ovoga svijeta, ustanovio je Crkvu da nastavi djelo njegovo. Crkva ima zadaću naviještati i *pokazivati* svijetu cjelovitoga Krista: rođenoga, mučenoga, umrloga i uskrsloga Bogočovjeka. Ta zadaća tiče se svakoga člana Crkve. Ono što je obvezna činiti Crkva kao zajednica, obvezan je činiti i svaki njezin član kao pojedinac. Što nam to konkretno stavlja u nalog?

Od one betlehemske noći, kada su prve ljudske oči ugledale u novorođenome betlehemskome Djetetu lice samoga Boga, započelo je nešto novo o čemu ljudi *Staroga zavjeta* nisu mogli ni sanjati. I mi, novozavjetni, ne uzimamo to uvijek ozbiljno na znanje. Naime, Isusovim rođenjem očitovan je Božji plan da spasi ljudi Božjim poniženjem do zemlje i njegovim uzvišenjem na križ. Istodobno je očitovana Božja nakana da od božićne noći pa do kraja svijeta ne prestane na zemlji postojati mogućnost da ljudi vide lice Božje. Lice je Božje, dakle, vidljivo na zemlji ne samo onih tridesetak godina Isusova zemaljskog života, nego i nakon toga, i danas, i do kraja svijeta. Onda je bilo vidljivo na Isusu, danas mora biti vidljivo na Crkvi, na nama.

Ivanovo evanđelje (Iv 12,20) bilježi da je među hodočasnicima koji su došli za blagdan u Jeruzalem bilo i nekoliko Grka. Oni su zaželjeli vidjeti Isusa pa

su se obratili Filipu. Filip ih vodi Petru, onda zajedno s Petrom odlaze Isusu. Kamo ćemo mi povesti one koji danas zažele vidjeti Boga? Gospodin nije više na vidljiv način među nama da ih povedemo njemu. Možemo li pokazati na sebe pa reći: *Tko nas vidi, vidi našega Gospodina?*

Na žalost, u mnogo slučajeva ne. Što nam preostaje?

U svom Apostolskom pismu u prigodi Godine posvećena života Sveti Otac piše da je za redovničke utemeljitelje i utemeljiteljice *apsolutno pravilo bilo Evanđelje, a sva ostala pravila tek izraz Evanđelja i sredstvo koje pomaže živjeti ga u punini. Njihov je ideal bio Krist, prionuti uza Nj čitavim bićem, sve dotle da se može s Pavlom reći: 'Ta meni je živjeti Krist'* (Fil 1,21).

Jedini je smisao zavjetâ bio odjelotvoriti tu zanosom ispunjenu ljubav (I,2). Ako mi, u današnjem redovništvu, bolje pogledamo svoj život, vidjet ćemo da se s vremenom izgubilo mnogo od onoga čega je bilo na početku karizme, moći ćemo otkriti nedosljednosti, koje su plod ljudske slabosti, a katkad i zaborava nekih bitnih vidika karizme (I,1). Zato nam Godina posvećenoga života, nastavlja Papa, postavlja pitanje o vjernosti poslanju koje nam je povjerenio. Odgovaraju li naše službe, naša djela, naše prisutnosti onome što je Duh tražio od naših utemeljitelja, jesu li prikladne za postizanje njihovih ciljeva u današnjem društvu i Crkvi? Postoji li nešto što moramo mijenjati (I,2).

Papa kaže da je uočavanje nedosljednosti i zaborava nekih vidika karizme za nas poučno i ujedno poziv na obraćenje (I, 1). Mijenjati se, obratiti se - univerzalan je zov, poziv upućen svima (Mk 1,15). Nije to poziv upućen samo kršćanima, nije to poziv upućen samo vjernicima. To je poziv upućen čovjeku, čovječanstvu. Odaziv na njega nalazimo, makar sporadično, u svim slojevima ljudske zajednice jer je prirodno vratiti se dobru, svome ishodištu.

Svi ljudi koji spoznaju Boga, koji susretu Krista u Evanđelju, stoje pred istim pitanjem: Moja ili nje-gova volja? On se mora oblikovati prema meni ili ja prema njemu? Nema trećega izbora jer se prema Bogu ne može biti neodlučan i neutralan. Mi smo već krštenjem prihvatali vrsiti Božju volju i oblikovati se prema Kristu. Tu smo odluku potvrđivali dalnjim sakramentima, redovničkim zavjetima, ređenjem... Proveli u djelu?

Najveća poteškoća стоји у чину "prevođenja" vjere u djelo, u činu odjelotvorena vjere, u nastojanju da ono što vjerujemo djelom potvrdimo. Tu nastaju skokovi, nedosljednosti i zaboravi nekih bitnih vidika karizme o kojima govori Sveti Otac. Nasljedovanje Krista, zahtijeva potpunu i nepovratnu promjenu nas samih prema Kristovome liku. Nasljedovanje Krista posve je različito od oponašanje Krista. Kad oponašam nekoga, "oblačim" se tek privremeno u njegovu ulogu, koju, čim ju odigram, mogu odmah i odložiti. To rade glumci, ne nasljedovatelji! Nasljedovanje Krista prepostavlja potpunu obilježenost Kristom: misliti kao On, govoriti kao On, činiti kao On... Svaka dobra riječ koju izgovorimo, svaka pružena ruka, svaki darovani smiješak, svaka pokazana ljubaznost, svaka ukazana pomoć u duhu Kristovu daju ljudima naslutiti Božje lice, svjetlo su u tami svijeta. Ali to još nije dostatno. Bit će tek kad na našem licu zabilješta Kristovo lice, a to se događa samo kad njegovo Evanđelje postane naš život.

Naš sveti utemeljitelj Franjo Asiški naslijedovao je Gospodina do granica ljudskih mogućnosti i bio je njegova živa slika. Kao potvrdu te sličnosti sâm Gospodin utisnuo mu je bilježe svojih rana da mu bude sličan i u njegovoj kalvariji. Mi smo položili zavjete na Franjino Pravilo života. Imamo li hrabrosti predati i svoj život u Gospodinove ruke kao Franjo? Naslijedovati ili oponašati Gospodina! Jesmo li se u tome potrudili do krvi (usp. Hebr 12, 4)? Sve što je s naše strane manje od toga nije dostoјno Gospodina i njegove za nas prolivenе krvi.

Od srca nam želim svima snagu naslijedovanja Gospodina!

Sretan Uskrs svima!

fra Miljenko Šteko OFM

IZ GENERALNE KURIJE

FRA SAMSON SHUKARDIN, OFM, NOVI BISKUP

Sveti Otac imenovao je biskupom biskupije Hyderabad u Pakistanu fra Samsona Shukardina, OFM., generalnoga vikara te biskupije. Uzvišen otac Samson Shukardin, OFM., rođen je 29. siječnja 1961., u Hyderabadu u Pakistanu. Nakon završena obrazovanja u srednjoj školi Sv. Bonaventure u Hyderabadu i Government Boys College u Phalali koji vode Braća kršćanskih škola, ulazi u Red manje braće, dajući jednostavne zavjete 2. kolovoza 1991. Godine 1992. diplomirao je umjetnost na sveučilištu Sindh, Jamshao, a nakon toga teologiju na Nacionalnome katoličkom te-

ološkom institutu u Karachi. Godine 1998. magistrirao je civilno pravo.

Za svećenika je zaređen 10. prosinca 1993.

Nakon svećeničkoga ređenja obnašao je službe: župni vikar u Župi Gujurat, biskupija Islamabad-Rawalpindi (1993. – 1996.); prokurator franjevačke provincije (1996. – 2004.); kustod franjevačkog reda i predsjednik konferencije viših poglavarova Pakistana (2004. – 2008.); od 2008. bio je župnik Župe sv. Elizabete u Hyderabad, dijecezanski direktor komisije Pravda i Mir, direktor AsIP-a (formacija malih kršćanskih zajednica). Od 2010. je generalni vikar u biskupiji Hyderabad.

FRA FERNAND J. CHERI, OFM, NOVI BISKUP

Sveti Otac Franjo imenovao je pomoćnim biskupom New Orleansa (USA) i naslovnim biskupom Mebresse, uzvišenoga oca Fernanda J. Cheria, OFM., dosadašnjega direktora (Campus Ministry) na sveučilištu Quincy (Illinois).

Fra Fernand J. Cheri, OFM., rođen je u New Orleans (Louisiana) u istoimenoj nadbiskupiji 28. siječnja 1952. Pohađao je Saint

John Vianney Preparatory Seminary u New Orleansu i završio je crkvene studije na *Saint Joseph Seminary College* u St. Benedictu (Louisiana) (1970. – 1974.) i u *Notre Dame Seminary* u New Orleansu (1974. – 1978.). Godine 1997. završio je master teologije na *Institute for Black Catholic Studies* na sveučilištu Xavier u New Orleansu.

Za svećenika je zaređen u nadbiskupiji New Orleans 20. svibnja 1978.

Nakon ređenja bio je: župni vikar u Župi Gospe Lurdske u New Orleansu (1978. – 1979.) i u Župi sv. Josip Radnik u Marreru (1979. – 1984.); župni administrator Župe sv. Josipa Radnika (1984. – 1985.); župnik Župe sv. Franje Saleškoga u New Orleansu (1985. – 1991.); župni administrator u Župi sv. Terezije od Djeteta Isusa

u New Orleansu (1990. – 1991.).

Nakon promišljanja svoga poziva, ušao je u novicijat Reda manje braće (Provincija Srca Isusova) u Franklinu (Indiana) i dao je svećane zavjete 26. kolovoza 1996.

Kao franjevac obnašao je sljedeće službe: kapelan i učitelj u *Hales Franciscan High School* u Chicagu (Illinois) (1993. – 1996.); župnik Župe sv. Vinka Paulskoga u Nashvilleu (Tennessee) (1996. – 2002.); član provincijskoga vijeća (1999. – 2002.); učitelje u *Althoff Catholic High School* u Bellevilleu (Illinois) (2002. – 2008.); direktor ureda *OFM Office of Friar Life* (2008. – 2009.); *Vocation Minister* u *OFM Vocation Office* (2009. – 2010.); zamjenik studentskoga kapelana na sveučilištu Xavier u New Orleansu (2010. – 2011.). Od 2011. je direktor *Campus Ministry* na Sveučilištu Quincy (Illinois).

SAZVAN GENERALNI KAPITUL REDA MANJE BRAĆE

Rim - Generalni ministar Reda manje braće (OFM) fra Michael Anthony Perry sazvao je Generalni kapitul koji će se održati u Domus Pacis u Asizu **od 5. svibnja do 7. lipnja 2015.**

Generalni ministar birat će se na kapitulu 21. svibnja. Na dan izbora u svakome franjevačkom bratstvu slavit će se misa na tu nakanu. Sazivajući Generalni kapitul aktualni generalni ministar OFM-a fra Michael Anthony upućuje na "iznenađujuće slaganje središnjih tema za slavljenje Godine posvećena

života koje su predložene za promišljanje s temama za pripravu Generalnoga kapitula Reda manje braće upravo u Godini posvećena života. 'Slijediti nauk i stope Gospodina našega Isusa Krista' (NPr 1,1). To je naše pravilo i naš život! Posvećeni je život, naime, 'živo sjećanje na način postojanja i postupanja Isusa kao utjelovljene Riječi pred Ocem i pred braćom' (VC 22)", prenosi Fraternitas za veljaču 2015., službeno glasilo OFM-a.

MOLITVE I ZAZIVI ZA GENERALNI KAPITUL REDA

MOLITVA ZA GENERALNI KAPITUL

Svevišnji i dični Bože,
Ti si nas pozvao da naslijedujemo
stope Tvoga ljubljenoga Sina
kao manja braća tvoga sluge Franje.
Pošalji Duha svojega da rasvijetli naše srce
dok se pripravljamo
za Generalni kapitul na Duhove
u Svetoj Mariji Porcijunkulskoj.
Obnovi u nama radost Evanđelja,
da u svome vremenu mognemo proglašavati
tvoje milosrđe i tvoju dobrotu prema svima.

Neka nas prati Sveta Marija Anđeoska,
Djevica Crkvom postala,
dok nastojimo slijediti njezina Sina,
Gospodina našega Isusa Krista,
idok kročimo prema Tebi,
koji u savršenomu Trojstvu
ijednostavnomu Jedinstvu,
živiš i kraljuješ i slavan si, Bog svemogući
u sve vijeke vjekova.
Amen.

Ususret Generalnom kapitulu 2015.

ZAZIVI ZA JUTARNJU

(usp. PBr VII, 50 - 51)

(u obrascima u kojima se obraća Ocu)

Svemogući, vječni, pravedni i milosrdni Bože, izlij
dar svoga Duha na naš Generalni kapitol:

*podaj da mi slabim radi Tebe vršimo ono što znamo da
Ti hoćeš, i da uvijek hoćemo što se Tebi sviđa.*

(u obrascima u kojima se obraća Kristu)

Gospodine Isuse Kriste, koji si obećao da ćeš biti
gdje su dvojica ili trojica okupljena u Tvoje ime,

*izlij na Generalni kapitol Duha Svetoga, kako bismo
otkrivajući milost početaka našega bratstva, mogli
slijediti tvoje stope.*

ZAZIVI ZA VEČERNJU

(usp. PPr XII,4; 2Čel VI, 10)

(u obrascima u kojima se obraća Ocu)

Oče vjerni u ljubavi, pomozi našem bratstvu koje se
priprema slaviti Generalni kapitol:

*daj da stalni u vjeri katoličkoj, opslužujemo siromaš-
tvo, poniznost i sveto evanđelje Gospodina našega
Isusa Krista, što smo čvrsto obećali.*

(u obrascima u kojima se obraća Kristu)

Gospodine Isuse Kriste koji si pozvao svoga slugu
Franju kako bi popravio tvoju Crkvu,

*prosvijetli tamu našega srca, podaj nam ispravnu vje-
ru, pouzdano ufanje i savršenu ljubav, smisao i spo-
znaju da izvršimo Tvoju volju*

MOLITVE ZA ZAJEDNICU

(nadahnute na NPr V, XVI i PBr)

Molimo te, Gospodine, za našu zajednicu!

- Da ljubimo i čuvamo svoje duše i duše svoje braće.
- Da svuda i uvijek među sobom budemo bliski, očitujući s povjerenjem jedni drugima svoje potrebe.
- Da hodimo zajedno, ne tjelesno nego duhovno, u ispravnosti našega života te da podržavamo i ispravljamo jedni druge u poniznosti i obzirnosti.
- Da se ne uz nemirujemo i gnjevimo zbog grijeha ili zla svoga brata, nego da se duhovno pomažemo što bolje možemo.
- Da ne vršimo nikakvu vlast ili gospodarenje osobito među nama te da se vladamo kao što je to rekao činio Gospodin.
- Da ne govorimo i ne učinimo zlo bratu, nego, što više, po duhovnoj ljubavi rado služimo i pokoravamo se jedni drugima.
- Da ne odstupimo od zapovijedi Gospodnjih, lutanjući izvan poslušnosti, nego da ustrajemo u zapovijedima Gospodnjim, kako smo obećali prema evanđelju i prema svome životu.
- Da riječima i djelima možemo navijestiti cijelom svijetu da nitko nije svemoguć osim samoga Boga.
- Da znamo evangelizirati izbjegavajući svađe i rasprave, stavljajući se u službu svima i isповijedajući da smo kršćani, i da, kad vidimo da će biti milo Gospodinu, budemo kadri jasno navijestiti njegovu riječ.
- Marijo Bezgrješna, odvjetnice siromašnih i Kraljice Reda manjih, zagovaraj nas kod svoga presvetoga Sina, Gospodina i Učitelja našega. Amen

OBILJEŽENA 70. OBLJETNICA KOMUNISTIČKOGA UBOJSTVA FRANJEVACA NA ŠIROKOME BRIJEGU

(Mirijam, 8. veljače 2015.) – Tijekom i nakon Drugoga svjetskog rata komunisti su ubili 66 članova Hercegovačke franjevačke provincije. Na Širokome Brijegu 7. veljače ubili su i u ratnome skloništu u blizini crkve zapalili 12 fratera. Iako se dugo godina javno nije smjela slaviti, svake godine održavala se sv. misa zadušnica za te fratre te se tako na mlađe naraštaje prenosila uspomena na njih. Posljednjih pet godina u samostanskoj crkvi na Širokome Brijegu održavaju se *Dani pobijenih hercegovačkih franjevaca*.

Ovogodišnji *V. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca* započeli su u srijedu, 4. veljače, molitvom krunice u 17.30 te sv. misom u 18.00. Isti program nastavio se u četvrtak i petak. U četvrtak, nakon sv. mise, bilo je još i klanjanje Isusu u Presvetom Oltarskom sakramentu. Sv. mise s propovijedima u ta tri dana predvodili su aktualni franjevački provincijali: prvu večer fra Joško Kodžoman, provincijal Presvetoga Otkupitelja iz Splita; drugu večer fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrenе iz Sarajeva; treću večer fra Miljenko Šteko, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije iz Mostara. Mnoštvo puka Božjega koje je kroz sve tri večeri ispunjalo prostranu samostansku crkvu dostoјanstveno i s puno pjeteta i pobožnosti sudjelovalo je u tim liturgijskim slavlјima.

Tom prigodom dodijeljene su nagrade i prigodne plakete

nagrađenima u *IV. nagradnom natječaju* na temu *Pobjjeni hercegovački franjevci*. Prosudbeno povjerenstvo činili su: prof. Ivan Sivrić, fra Vendelin Karačić i fra Miljenko Stojić.

Prvu večer na kraju sv. mise vicepostulator fra Miljenko Stojić dodijelio je nagrade *IV. nagradnoga natječaja* za uzrast djeca. Prvu nagradu dobio je Ivan Knezović iz Prve osnovne škole Široki Brijeg za literarni uradak *Znali su što ih čeka*. Drugu nagradu dobila je Iva Lasić iz Druge osnovne škole Široki Brijeg za uradak *Sjećanje na naše franjevce*, a trećenagrađena je, za svoj likovni uradak *Crkva je dom naših pobijenih*, Marija Bašić iz Osnovne škole Vranić.

Drugu večer vicepostulator dodijelio je nagrade *IV. nagradnoga natječaja* za uzrast mladež o temi *pobjjeni hercegovački franjevci*. Prvu nagradu dobio je Robert Radić učenik trećega razreda Franjevačke klasične Gimnazije u Vi-

sokom, za svoj uradak *Sine, to su tvoji pratri*. Drugonagrađena je Ines Lasić učenica prvoga razreda Gimnazije fra Dominika Mandića, Široki Brijeg, s literarnim uratkom *70 mirnih ljeta*, a treću nagradu dobila je Lidija Knezović iz Gimnazije fra Dominika Mandića, Široki Brijeg, za uradak *Blago onima koji radi Vječne Istine položiše život!*

Treću večer dodijeljene su nagrade *IV. nagradnog natječaja* za uzrast odrasli. Prva nagrada pripala je Laudatu za dokumentarni film *In odium fidei*, čija je tema ubojstvo 66 hercegovačkih franjevaca i povjesne okolnosti u kojima se to dogodilo. Drugu nagradu dobio je Drago Radić za rad *Komunistički progoni katoličke Crkve u Hercegovini 1942. – 1945. i važeće međunarodne konvencije*, a treću Vlatko Majić za literarni uradak *Tiho da nas svi čuju*.

U povodu 70. obljetnice komunističkoga ubojstva hercegovačkih franjevaca Hrvatska pošta (HP)

Mostar izdala je prigodnu poštansku marku *70. obljetnica stradanja hercegovačkih franjevaca*. Nakon predstavljanja marke, ravnateljica HP Mostar Sanja Sabljić svečanoju je uručila vicepostulatoru fra Miljenku Stojiću.

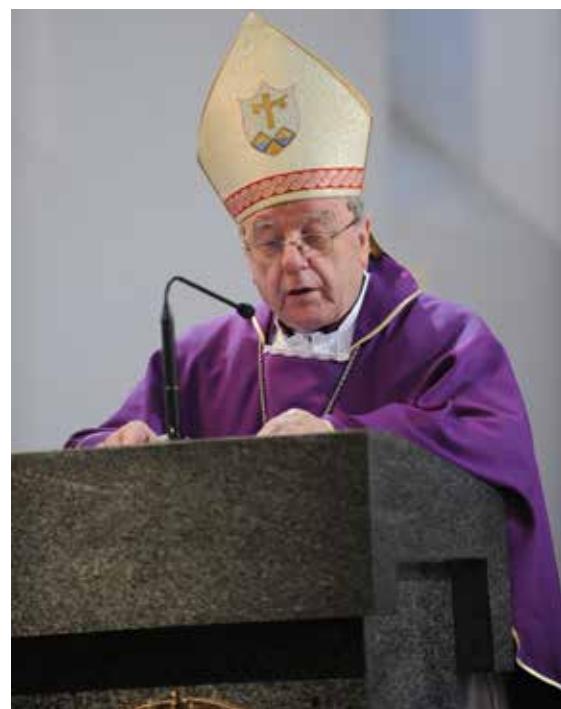
Grad Široki Brijeg proglašio je nadnevak 7. veljače Danom sjećanja na pobijene franjevce i puk, a Vlada Zapadnohercegovačke županije Danom sjećanja na žrtve komunističkog zlosilja.

Dana 7. veljače, uslijedio je posljednji dan *Peti dani pobijenih hercegovačkih franjevaca*, sama obljetnica ubojstva fratara na Širokome Brijegu, 70. po redu.

Molitveni program započeo je u 16.00 sati molitvom pred ratnim skloništem, a nastavljen je u samostanskoj crkvi molitvom na grobu gdje su pokopana 24 fratra. U prepunoj širokobriješkoj bazilici uslijedila je sv. misa koju je predvodio gospicko-senjski biskup dr. Mile Bogović, uz sumisništvo provincijala hercegovačkih franjevaca fra Miljenka Šteke, gen. vikara naših biskupija don Željka Majića, vicepostulatora fra Miljenka Stojića, gvardijana širokobriješkoga samostana fra Tomislava Puljića, drugih gvardijana: fra Ivana Sesara (Konjic), fra Ike Skoke (Mostar), fra Velimira Mandića (Humac) i fra Ante Pranjića (Tomislavgrad) te četrdesetak fratara - svećenika iz

cijele Hercegovine. Tu su i naša časna braća, postulanti i novaci sa svojim meštrima kao i lijep broj časnih sestara franjevki. Vrijedi istaknuti da je misno čitanje pročitao fra Rade Dragičević, jedan od još živućih učenika ubijenih profesora širokobriješke gimnazije.

Ovdje donosimo propovijed biskupa **Mile Bogovića** u cijelosti:

1. U Širokome Brijegu ovih se dana posebno komemorira stradanje franjevaca u Drugome svjetskom ratu, prije 70 godina.

Mogu reći da su hercegovački franjevci najviše prionuli poslu kako bi se izrazilo poštovanje i odala počast prema nevinu stradalima. Čestitam Postulaturi na sustavnom i ustrajnom radu na otkrivanju i objavljivanju podataka o stradalima. Mi smo i u radu Komisije HBK i BK BiH uvelike koristili rezultate i način rada Vicepostulature, a i sami smo taj rad podržavali i podržavamo. To se vidi i u izdanjima CHM-a. U kalendaru Hrvatskih mučenika upravo za ovaj mjesec stavili smo 2011. sliku Leona Petrovića kao predvodnika 65-orice hercegovačkih franjevaca koji su mučenički stradali. Uskoro će biti i Dan predvodnika hrvatskih mučenika dvadesetoga stoljeća – Alojzija Stepinca. Ove godine stavili smo za prošli mjesec sliku i pismo Ante Gadže, vjernika iz Ljubuškoga koji nakon što je nevin osuđen na smrt izražava svoju ljubav prema Bogu i ljudima.

Kako reče jedan propovjednik u Širokome Brijegu: *Nismo se ovdje sabrali plakati nego biti ponosni što su naša braća i sestre ugradili svoj život u našu budućnost, ne samo u budućnost naroda nego u budućnost kraljevstva Božjega i vjere na ovoj zemlji, to isto želim i sam istaknuti.*

2. Spominjemo se ljudi koji su toliko poñjeni da nisu imali pravo na grob. Takvih je bilo mnogo na našim prostorima, a još mnoge naše majke mole vlasti da dobiju i pokopaju tijela svoje djece, stradalih branitelja. Grob je bio svinjina od pamтивjeka. Gledali smo na ekranima kako Prijam ponizno moli ubojicu svoga sina, Ahila, da

mu preda njegovo mrtvo tijelo kako bi ga pokopao. Taj je ljudski osjećaj još više oplemenjen u kršćanstvu. Zato razumijemo one koji i danas traže tijela svojih najmilijih da bi ih pokopali. Po-sebnu radost sam na licima vjernika osjetio pri blagoslovu CHM-a (Crkva hrvatskih mučenika) jer su osjetili da se gradnjom te crkve izražava zahvalnost prema nevino stradalima, i onima za čiji se grob ne zna. Sve je prisutniji u našemu hrvatskom narodu osjećaj da je potrebno skupiti i neidentificirane kosti naše braće i pokopati ih u Svehrvatskome grobu. Taj dug nismo mogli ispuniti u vrijeme komunističke vladavine. Na našemu je naraštaju da to učini. Taj dug osjećaju i hercegovački franjevci posebno prema svojoj nevino ubijenoj braći, nevinim žrtvama, što se lako može očitati sa stranica glasila Vicepostulature *Stopama pobijenih*.

Kršćani ne gledaju na pobjedu i poraz u duhu ovoga svijeta. Ne slavi se onaj koji je nadjačao drugoga, nego nevina žrtva. U tom smislu vidimo i razlog našega slavlja. Kakvo je to lice pobjede koja dopušta ubijanje nevinih. Bahatost, laž i nasilje nije put prema pravoj pobjedi.

Nevino stradali je u središtu svakoga našeg okupljanja i slavlja. Oltar je središte glavnoga kr-

šćanskog okupljanja. A on nam predstavlja grob u koji je položena nevina žrtva Isusa Krista, mjesto iz kojeg je Krist uskršnuo na neumrli život. To je prava pobjeda. Kristov je grob najvažniji i najsvetiji od svih drugih jer je u nj položeno tijelo čovjeka koji je sve ljude obuhvatio svojom ljubavlju i za sve je prinio svetu žrtvu, čisti prinos. Nije se on, žrtvovao tek za prijatelja, za svoje najbliže, za svoje sumještane, za svoj narod, nego za sve ljude. Zato zasluzuje da posvuda bude čašćen i slavljen. To se i događa svuda gdje ima kršćana. Oltar je, naime, koji je u našoj sredini, simbol Kristova groba oko kojega se okupljaju vjernici i kliču: *Tvoju smrt gospodine naviještamo!* No, ako je umrijeti

za drugoga u ljudskim očima nešto veliko, još je to veće u Božjim očima. Takvu je ljubav nebeski Otac nagradio uskrisivši Isusa Krista. Zato možemo također klicati: *Tvoje uskršnuće slavimo!* Nema veće ljubavi od one kada netko život svoj dade za svoje. Te riječi uklesali smo u oltar Crkve hrvatskih mučenika na Udbini.

3. Naši uzori trebaju biti oni koji su Isusa, nevinu žrtvu slijedili.

Kamo ide današnji svijet možemo vidjeti po tome koji su mu uzori. Ovaj svijet nam nameće za uzore ljudi koji to rijetko zasljuju: svoje zabavljače.

Kršćanstvo je strogo biralo uzeure svojim članovima. Prvi kršćani bili su poput sv. Pavla, kojega smo čuli u prvom čitanju, bili su oduševljeni Isusom Kristom. Zato su i nazvani kršćani (cristiani).

Po našim crkvama naći ćete slike i kipove izložene na štovanje vjernicima. Predstavljaju ljudi za koje kažemo da su sveti ili blaženi. Nisu to samo suvremene veličine, nisu ni iz određenoga prostora ili vremena. Ima ih iz cijelog svijeta i iz raznih vjekova i stoljeća. Ono što im je svima zajedničko jest vjernost Bogu i ljubav prema bližnjemu. Svi su oni bili jaki u vjeri i osjetljivi na potrebe svoga bližnjega. Nema među njima sebičnjaka, ma kakvu slavu, bogatstvo ili moć sebičnjaci postigli. Svi su

se sveci isticali sebedarjem. Koji je tu zakazao, nije svetac. Svi su oni veliki jer su naslijedovali svoga učitelja koji je toliko ljubio ljudе da se sav u toj ljubavi predao za njih. Takvi su sveci!

Ljudima se za uzore danas stavlja razne tipove u kojima je često malo ljudskosti, a kamo li svetosti.

4. Imamo i mi u svojoj sredini takvih koji su hrabro svjedočili svoje vjerničko, ljudsko i narodnosno uvjerenje od 1945. do 1990. Komunizam je zaustavljaо protok dobrote koju oni nisu pokrenuli. Te postavljene brane negdje još i dalje stoje. S druge strane mnogo toga smo prepustili zaboravu. Dignimo postavljene brane i spašavajmo od zaborava sve ono što je bilo lijepo u našoj prošlosti, u prošlosti ove sredine. A nevine žrtve koje i u mukama nisu prestale ljubiti čovjeka, poput Isusa Krista na njegovom križnom putu, najdragocjeniji su biseri naše prošlosti. Nemojmo odbaciti ništa lijepa i vrijedna svoje prošlosti. Trebamо se također čuvati da svojim nemarom ne pustimo da o dobrima vlada lažna slika. Širila se monstruozna laž o Stepincu i o mnogim drugima: o Leonu Petroviću i o drugim franjevcima. Zdravo sjeme! Na nama je ne samo da ih spasimo od zaboravi kamo su godinama gurani, nego da njihov primjer slijedimo.

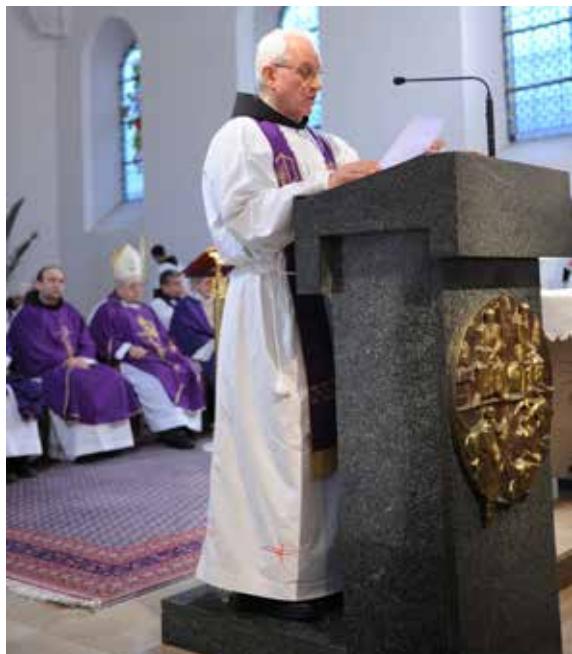
5. Pitanje je kolika je naša spremnost da izrazimo zahvalnost našim velikanim i da ih naslijedujemo?

Jedan od načina zahvalnosti širi se u našem narodu i po projektu CHM-a. Doista sam se osjećao zadovoljnim kada su mi 12. rujna pristupali obični vjernici i čestitali na projektu. Običan čovjek koji nije vezan nekom politikom i ideologijom lakše će otkriti

prave vrijednosti.

Hercegovački franjevcu najdalje su otisli u traženju grobova stradalih naših velikana. Ne samo da je pokrenuta Postulatura, iz-

daje se i glasnik, a na terenu se marljivo traže mjesta njihova pogubljenja. Mjesta njihova stradanja treba obilježiti, a one neznane pokopati na jedno mjesto i napraviti tzv. svehrvatski grob.

HBK i BK BiH osnovali su Komisiju (povjerenstvo) kojemu je dana ta zadaća. Nije zadaća povjerenstva isticati okrutnosti mučitelja nego odati poštovanje mučenima i nevino stradalima. Mnogo

toga valja ispraviti. Nedavno sam bio na jednome predavanju gdje je referent koristio staru kartu pa je trebalo reći da su branitelji oni koji su označeni kao neprijatelji, a da su neprijatelji oni koji su označeni kao naše snage. Doista je naša prošlost izobličena i treba spašavati istinu, treba spašavati povijest. Treba saslušati još rijetke svjedočke, treba spasiti preostalo gradivo, u domovini i inozemstvu. Za istinu se treba uvijek boriti. Ovih dana došao nam je u ruke jedan komunistički popis žrtava gdje su neki na istom popisu zapisani i do šezdeset puta. S druge strane mnogi od naših pobijenih nisu uopće na prijašnjim popisima žrtava jer su to za tadašnje nositelje vlasti bili gubici neprijatelja kojega treba uništiti i

ne priznati da su na drugoj strani bili ljudi. Zato smo se dali i na popis. U ovoj biskupiji vodi brigu o tome fra Miljenko Stojić, vicepostulator kauze nevino pobijenih franjevaca. Ponavljam, nije to zato da bismo se mogli ikome osvetiti, da bismo ga mogli poniziti, nego da vratimo ljudsko i kršćansko poštovanje žrtvama koje im je bilo oduzeto.

Drago mi je da sam ovdje u Širokome Brijegu predvodio kome-

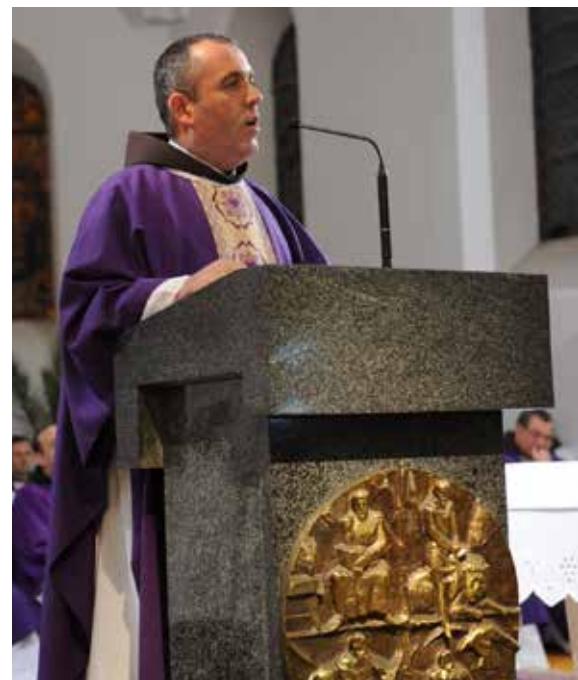
morativno slavlje za širokobriješke i druge mučenike hercegovačke franjevačke provincije. Valja s osjećajem zahvalnosti oživjeti sjećanje na njih i na njihovu žrtvu. Vjerujemo da nam oni mogu poslužiti kao uzor i u ovim našim nevoljama, ali također da nas mogu kod Boga zagovoriti za milost da kroz sadašnje nevolje uzmognemo dati svoj doprinos jačanju dobrote u našemu društvu. Imamo pred sobom brojne uzore kako činiti dobro i kako izbjegći da nedademo podršku zloči u našoj sredini. Molimo se također da bar neki od tih uzora među nama postignu slavu blaženih i svetih. Amen.

Na kraju sv. mise vicepostulator **fra Miljenko Stojić** zahvalio je svima koji su ovih dana sudjelovali u molitvenom programu, onima koji su pomogli u pripremi ove obljetnice i svima koji tijekom cijele godine pomažu rad Vicepostulature. Zahvalivši svima koji su dali svoje iskaze i dostavili različite dokumente o ubojstvu i posljednjem počivalištu nekih naših fratara, istaknuo je da upravo tijekom ovoga dana dobio jednu obavijest gdje se vjerojatno nalazi još jedan grob ubijenoga fratra. Iskrenu zahvalu uputio je

medijskoj kući *Laudato* koja se potrudila snimiti film *In odium fidei* (Iz mržnje prema vjeri) – o ubijenim našim fratrima. Posebnu zahvalu uputio je provincialima koji su predslavili sv. mise kroz trodnevniču te biskupu dr. Mili Bogoviću. Rekao je za biskupa Bogovića: *Povijest će ga upamtiti po mnogočemu, ali, čini mi se, ponajviše po crkvi hrvatskih mučenika na Udbini, odnosno po zauzimanju za naše pobijene. Danas nam je govorio, ako se tako može reći, vjernički, ljudski i domoljubno. I kao takav predstavlja čudorednu okomicu u našem društvu i u našoj Crkvi.* Spomenimo da je on prvi biskup koji je s nama na 7. veljače, pa je ovo povjesni trenutak. Hvala mu, još jedanput, na svemu!

Riječi zahvale uputio je i gospodji Josipi Rimac, gradonačelnici grada Knina, koja je kao izaslanica HDZ-a Hrvatske naznačila tom komemorativnom slavlju.

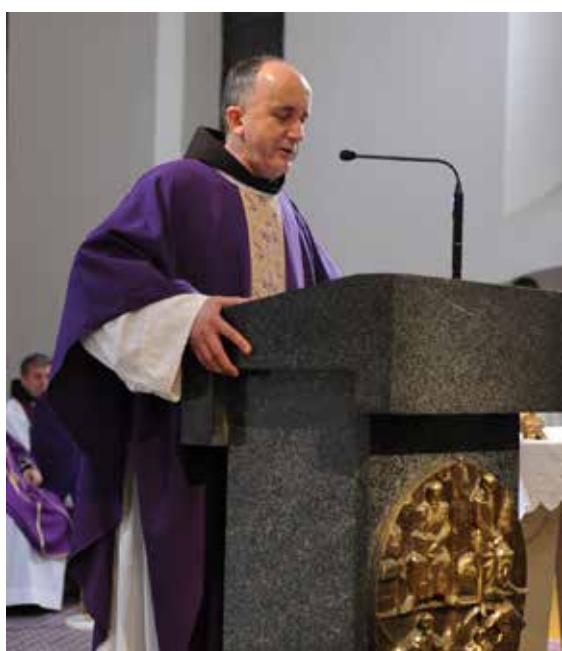
Portali hercegovinalive.com, hrsvijet.net, franjevcisiroki-brijeg.info, pobijeni.info te Radiopostaja Široki Brijeg (radiosirokibrijeg.com) i Herceg-Bosna prenosi su uživo program iz širokobriješke samostanske crkve u ta četiri dana te je fra Miljenko i njima uputio riječi zahvale što su bili na raspolaganju kako bi oni koji nisu bili u mogućnosti doći na Široki Brijeg, a željeli su pratiti taj molitveni program, mogli to činiti putem njihovih

portala. Zahvalio je i drugim medijima koji su sve pratili.

Potom se širokobriješki gvardijan **fra Tomislav Puljić** obratio nazočnim: *Na kraju ovih molitveno-spomeničkih susreta, kao gvardijan ovoga samostana, u ime braće i u osobno ime, zahvaljujem najprije Gospodinu Bogu što smo se neometano i u miru mogli okupljati i pobožno sudjelovati, zatim zahvaljujem svima koji su na bilo koji način doprinijeli da 70. obljetnica ubojstva naših fratara bude sadržajno bogata, Bogu ugodna i svima nama od koristi, počevši od predvoditelja misnih slavlja, organizatora i suradnika, preko medija do svih onih koji su samom svojom nazočnošću poduprli ovo zajedništvo u vjeri.*

Gospodin Isus usporedio je Božje kraljevstvo, između ostalog sa sakrivenim blagom i dragocjenim biserom. Ako je skriveno, nedostupno, zaboravljeno ili zanemareno, koliko god vrijedilo po sebi, blago ne može poslužiti svojoj svrsi, nikakvu dobru. Valja ga otkriti, prepoznati mu vrijednost, primjetiti ga, njime se poslužiti – onda donosi korist. Jednako tako, nije dosta znati da postoji neki dragocjeni biser nego ga se valja domaći, očistiti

ga, izbrusiti i onda se njime okititi ili nekoga razveseliti.

Svi smo se mi ovih večeri našli pred blagom i biserima što ih je trebalo iznova otkriti, bolje ih upoznati i njima se vjernički poslužiti. Dakako, to su naši ubijeni svjedoci svete vjere (naši fratri). Samim time, posvjedočili smo i drugim vjernicima i široj javnosti kakvo je duhovno blago pohranjeno na ovome svetom mjestu, na našemu Brijegu. Od posebne je važnosti da u ovoj 70. obljetnici to sveto blago i biser bolje upoznamo i predočimo ga mlađim naraštajima. Posebno u ovome vremenu kada se zanemaruju vjerske i duhovne vrednote – upirući u primjere svjedočenja vjere naših poubijanih fratar i drugih dobrih ljudi – valja nam s više pouzdanja čuti i prihvatići Isusov zov: Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, a dušu ne mogu ubiti! Bojte se radije onog koji može i dušu i tijelo uništiti u paklu. (Mt 10, 28).

Još jednom sve nas zajedno pozivam da ne prestanemo bolje upoznavati i više se služiti ovim svetim blagom. I možemo biti sigurni da su ove naše molitveno-spomeničke večeri razlog za radost i Crkvi nebeskoj i Crkvi zemaljskoj. Kao vjernička zajednica, naime, slavili smo Boga i iznova smo se susreli s plovovima svete vjere koji daju snagu da dosljedno živimo.

Prije misnoga blagoslova kratkim i biranim riječima obratio se svima **provincijal fra Miljenko Šteko**, naglasivši da je ovo naš dan, dan bola i ponosa. Točno prije 70 godina u ovim popodnevnim satima čuli smo ime onoga mladog meštra fra Borislava Pandžića koji je otvorio vrata ovoga našeg samostana i primio svoje ubojice. Ovaj dan svi mi ovdje u Hercegovini, pa gdje nas god ima, od Amerike, Kanade, Europe, pa do naših misija, nosimo u svom srcu

kao dan molitve i sjećanja. Evo, čuli smo, na prste jedne ruke možemo još nabrojiti fratre koji se sjećaju tih ljudi, tako je to i u obiteljima svih tada stradalih. Ali ono što ostaje jest naš zavjet, naša molitva i naš tihi ponos da nisu izdali vjeru u Krista i svoj narod. Nisu oni bili usamljeni strijelci, nego su živjeli za Kristovu Crkvu na ovoj zemlji. Zato mi je draga da je ovdje s nama don Željko Majić, generalni vikar naših biskupija, gdje se vodi proces njihova proglašenja blaženima, ali i gospičko-senjski biskup Mile Bogović – istakao je provincijal fra Miljenko.

Obraćajući se biskupu Bogoviću rekao je: Oče biskupe, Vi, kao povjesničar to dobro znate, da su

od sv. Franje franjevcii zalažili i hodili ovim krajevima u različitim misijama. Bilo nam je nemjerljivo teško u trenučima kad smo osjećali da smo sami. Bilo je teških trenutaka kroz ovu povijest, ali Crkva nas nije nikad ostavila. Biskupska konferencija tadašnje države odmah se oglasila i napisala ono važno pismo o ubojstvu naše braće i izjasnila se o njihovoj nevinosti. Evo danas na 70. obljetnicu Vi ste kao biskup došli ovdje na Široki Brijeg.

U znak zahvalnosti provincijal fra Miljenko predao mu je odljev jednoga reljefa što ga je Provincija na Čerigaju postavila na spomen 170. obljetnice svoga osamostaljenja. Na odljevu je prikazan fratar koji ljubi svoju hercegovačku grudu i riječi: Cjelovima vjere oni posvetiše želju našu!

Kad sv. mise asistirali su naši novaci pod vodstvom ceremonijera fra Antonia Šakote, a veliki župni zbor pod ravnanjem s. Mile Majić lijepim pjevanjem uveličao je ovo liturgijsko slavlje.

Nakon sv. mise mnogi vjernici okrenuli su se prema mjestu u crkvi gdje su pokopani pronađeni ostaci naših nevino ubijenih fratar i ostali su u dubokoj molitvi.

NAŠI JUBILARCI

**REDOVNIŠTVO
(od oblačenja)**
1935. (80 godina)

1. Fra Vinko Dragičević, Humac, 4.7.1935.
2. Fra Bazilije Pandžić, Humac, 4.7.1935.

1955. (60 godina)

1. Fra Pavo Maslać, Lafayette (USA). 14.7.1955.

1965. (50 godina)

1. Fra Klement Galić, Humac, 14.7.1965.

1990. (25 godina)

1. Fra Anthon Burnside, Humac, 15.7.1990.
2. Fra Jozo Đoka Radoš, Humac, 15.7.1990.
3. Fra Nikola Pašalić, Humac, 15.7.1990.

**REDOVNIŠTVO
(svečani zavjeti)**
1955. (60 godina)

1. Fra Radoslav Dragičević, Sarajevo, 8.12.1955.

1965. (50 godina)

1. Fra Zvonko Kutleša, Humac, 10.8.1965.
2. Fra Ivan Bebek, Humac, 10.8.1965.
3. Fra Nenad Galić, Humac, 10.8.1965.
4. Fra Andrija Nikić, Humac, 10.8.1965.

1990. (25 godina)

1. Fra Mladen Vukšić, Kočerin, 16.9.1990.
2. Fra Miro Šego, Kočerin, 16.9.1990.

SVEĆENIŠTVO

50 godina

1. Fra Dominik Ramljak, prezbiterat, 3.4.1965., Rim
2. Fra Viktor Kosir, prezbiterat, 2.5.1965., Sarajevo

Pokojni

1. Fra Augustin Barać, prezbiterat, 15.8.1965., Nevesinje
2. Fra Vladimir Kozina, prezbiterat, 2.5.1965., Sarajevo
3. Fra Bogomir Zlopaša, prezbiterat, 3.4.1965., Rim

25 godina

1. Fra Franjo Vidović, Mostar, franj. crkva, 29.6.1990. prezbiterat
2. Fra Iko Skoko, Mostar, franj. crkva, 29.6.1990. prezbiterat
3. Fra Mladen Rozić, Mostar, franj. crkva, 29.6.1990. prezbiterat
4. Fra Nikola Spužević, Mostar, franj. crkva, 29.6.1990. prezbiterat

ČESTITAMO!

RASPORED DUHOVNIH VJEŽBA I DUHOVNIH OBNOVA U 2015. GODINI

Sukladno Provincijskim statutima, čl. 10., u kojima stoji: *Svaki je brat dužan obaviti godišnje duhovne vježbe u trajanju od najmanje pet dana...*, te čl.11. koji kaže: *Po mogućnosti svakoga mjeseca, u prikladno vrijeme, prema odluci Vijeća za duhovnost, treba jedan dan posvećen duhovnoj obnovi na razini Provincije...*, Vijeće za duhovnost je u dogovor s Provincijalom napravilo raspored duhovnih vježba i duhovnih obnova za tekuću 2015. godinu, što vam ga ovim dopisom dostavljamo:

Raspored duhovnih vježba:

Slano

3. – 8. svibnja 2015.	Voditelj: Fra Ivan Ivanda (Goranci)
13. – 18. rujna 2015.	Voditelj: Fra Ivan Dugandžić (Međugorje)
11. – 16. listopada 2015.	Voditelj: Fra Tomislav Pervan (Međugorje)

Masna Luka

17. – 22. svibnja 2015.	Voditelj: O. Jozo Milanović, OSB (Ćokovac)
20. – 25. rujna 2015.	Voditelj: Fra Ante Marić (Mostar)

Međugorje

6. – 11. srpnja 2015.	Voditelj: P. Ivan Mandurić, SJ (Zagreb)
-----------------------	---

Filipi – Korint

14. – 19. rujna 2015.	Voditelj: Fra Iko Skoko (Mostar) – „Stopama sv. Pavla“ <i>Prijave kod fra Ike Skoke do 15. lipnja 2015.</i>
-----------------------	---

Duhovne vježbe počinju večerom prvoga dana i završavaju ručkom zadnjega dana.

Molimo braću da ozbiljno uzmu k srcu odredbe naših Statuta i da svakako sudjeluju na jednom od gore ponuđenih tečajeva duhovnih vježba ili na nekom drugom mjestu gdje se takvi tečajevi održavaju. Potvrdu o sudjelovanju potpisuje voditelj kuće duhovnih vježba.

Prijave za duhovne vježbe u Provinciji primaju voditelji naših kuća za duhovnost: samostan u Slanom, fra Ljudevit Lasta (tel. 00385 20 871 277; mob. 00385 91 6000998; Masna Luka, fra Petar Krasić (tel. 039 718 100; mob. 063 351 360);

Prijave za duhovne vježbe u Međugorju možete izvršiti putem e-maila: seminar.marija@medjugorje.hr, ili mob. 063 320 371.

Raspored duhovnih obnova

18. ožujka 2015.	Majčino selo (Međ. – Bijakovići) fra Ljubo Kurtović (Veljaci)
22. travnja 2015.	Mostar fra Slavko Topić (Sarajevo)
20. svibnja 2015.	Konjic fra Anto Popović (Sarajevo)
23. rujna 2015.	Tomislavgrad fra Šimun Bilokapić (Split)
21. listopada 2015.	Humac fra Ante Vučković (Split)
29. studenoga 2015.	Široki Brijeg Kapitul na rogožinama

Svim sudionicima neka su blagoslovjeni i plododajni dani duhovnih vježba i obnova!

FRA IKO SKOKO IMENOVAN GENERALNIM VIZITATOROM BOSNE SREBRENE

Dekretom Generalne uprave Reda, prot. 105290/S 442-14, od 26. siječnja 2015. god. **fra Iko Skoko**, član Hercegovačke franjevačke provincije, imenovan je generalnim vizitatorom franjevačke provincije Sv. Križa Bosne Srebrenе.

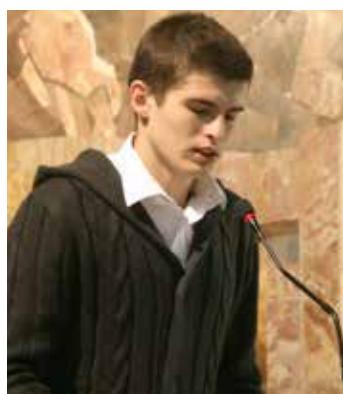
Vizitator će, sukladno propisima franjevačkoga reda, vizitirati svu braću provincije Bosne Srebrenе, sudjelovati u pripremi i predsjedati redovitom provincijskom kapitulu, kao i kapitularnom kongresu koji slijedi nakon kapitula.

Fra Iki čestitamo na iskazanom povjerenu koje mu je tom odgovornom službom udijelila Generalna uprava Reda.

SVJEDOČANSTVO POSTULANATA I NOVAKA NA KOČERINU

Dana 22. veljače 2014. godine, posjetili smo Kočerin te smo svjedočili na pučkoj misi u 11 sati o svomu duhovnom pozivu i načinu života kojim živimo. Svetu misu predslavio je meštar novaka, fra Slavko Soldo, u koncelebraciji s promicateljem duhovnih zvanja i meštom postulanata fra Stankom Mabićem. zajedno s novacima animirali smo i uljepšali sveto misno slavlje pjesmom. U prigodnoj homiliji fra Stanko je govorio o korizmenom odricanju i žrtvi, te o odricanju i žrtvi općenito. Također je govorio o duhovnom pozivu koji Gospodin upućuje mnogim mlađićima i djevojkama i o kušnjama kroz koje prolaze. Na kraju homilije potaknuo je vjernike da u svoje molitve uključe sve koji su već krenuli

za Kristom, kao i one koji su pozvani, ali još uvijek nisu sazreli u svojoj odluci da pođu Kristovim stopama.

Nakon svete mise uslijedila su svjedočanstva. Postulant Franjo Ćorić govorio je o životu u postulaturi, dok je novak fra Romario Marijanović

govorio o životu u novicijatu. A postulant Jozo Mačić posvjedočio je o svom duhovnom pozivu, kao i novak fra Tomislav Crnogorac.

Mnoštvo vjernika poslušalo je što su postulanti i novaci pripremili za njih.

Uzdamo se da će ovo naše svjedočenje donijeti ploda u srcima mnogih mlađića i djevojaka te da će se oni, koje je Gospodin već pozvao, ohrabriti te poći za Njim.

Nakon svete mise kočerinski župnik fra Mario Knezović s kapelanom fra Goranom Ćorlukom i časnim sestrama Nevenkom, Ladislavom i Abelom ugostili su nas u svojoj župnoj kući gdje smo proveli vrijeme na zajedničkom ručku.

Župnik fra Mario Knezović lijepo nas je pozdravio

i zahvalio nam na dolasku, a mi na njegovu pozivu što nam je omogućio podijeliti svoje iskustvo i svjedočanstvo na župi Kočerin i što nas je tako lijepo i bogato ugostio.

Postulant Nikola Drljepan

SJEDNICA PROŠIRENE UPRAVE PROVINCije

U našem samostanu u Slanom održana je sjednica proširene uprave Provincije 11. i 12. ožujka 2015. Provincijal, vikar Provincije, definitori, odgojitelji i gvardijani razgovarali su o životu i radu naše braće u tuzemstvu i inozemstvu. Na temelju njihovih izvješća doneseni su zaključci i preporuke od kojih neke ovdje izdvajamo:

- Mole se braća, poglavito župnici, da u pisanju preporuka za primanje kandidata budu vrlo odgovorni i da se trude biti objektivni u opisu kandidata kao i njihovih obitelji iz kojih potječu.
- Preporuča se da naši klerici uz teološki studij u klerikatu

obrađuju teme iz franjevaštva kako bi postali što svjesni-

ji svoje franjevačke karizme. Provincijal će s odgojiteljima

- nastaviti razgovore i o drugim temama odgoja.
- U okviru trajne formacije potrebno je organizirati češće susrete braće *under ten* kako bi ih se što bolje uključilo u tradiciju našega pastoralnog rada i franjevačkoga življenja u našoj zajednici.
- Sva braća, bez obzira koju službu obavljaju, trebaju biti svjesni da su podložni gvardijanima, a gvardijani su dužni u duhu bratske ljubavi i odgovornosti brinuti se za duhovnost, red, rad, duhovno i tjelesno dobro povjerene im braće. Provincijal će zajedno s vikarom pomoći pojedinoj braći glede njihovih zaduženja.
- Neka braća ne poduzimaju nikakve građevinske zahvate ili obnove, bilo kuća ili crkava, bez suglasnosti građevinskog povjerenstva i odobrenja Uprave Provincije.
- Potiču se sva braća da vijesti za koje žele da budu objavljene na provincijskom portalu www.franjevci.info uredno šalju tajništvu Provincije. Tajnik nije u mogućnosti sam ih pisati i tražiti po drugim portalima.
- Budući da su neki dobročinitelji iz inozemstva pozitivno odgovorili na provincijalovu molbu za ekonomsku pomoć, Definitorij je mišljenja da bi u okviru Godine posvećena života, ako je ikako moguće, trebalo privesti kraju građevinske radove na Kući molitve u Masnoj Luci kao i na samostanu na Badiji. U isto vrijeme,
- trebalo bi osmisiliti duhovno-pastoralni program u njima. Dužnost je svakoga brata sudjelovati na duhovnim obnovama, duhovnim vježbama i molitvenim točkama bratstva. Poglavarji kuća neka na to potiču braću.
- Prihvaćen je prijedlog Vijeća za evangelizaciju i misije za održavanje franjevačkih misija po našim župama. Program bi trebalo pripremiti na odborenje za provincijski kapitol 2016.

Drugoga dana zasjedanja braću i samostan posjetio je biskup dubrovački, mons. Mate Uzinić, u pratinji generalnoga vikara don Petra Palića.

DUHOVNE VJEŽBE Leitershofen od 23. do 26. veljače 2015. godine

(Fra I. Prusina) – Na Duhovnim vježbama održanim u Diözesan Exerzitienhaus St. Paulus u Leitershofenu (Augsburg) od 23. do 26. veljače 2015. godine na temu: *Radosno čekamo vazmene blagdane*, a koje je predvodio benediktinac brat Jozo Milanović s Čokovca, u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda u Frankfurtu, sudjelovala su sljedeća braća, iz Švicarske: fra Slavko Antunović, fra Ante Medić, fra Ivan Prusina, fra Stejpan Neimarević, fra Miljenko Mika Stojić, fra Valentin Vukoja i fra Rade Vukšić te iz Njemačke: fra Ivan Čilić i fra Ivan Leutar.

NOVAK FRA IVAN NIKOLIĆ NAPUSTIO ZAJEDNICU

Humac, 27. veljače 2014. – Novak fra Ivan Nikolić (iz župe Međugorje) odlučio je napustiti novicijat i zajednicu. Odluku je donio nakon dužeg razmišljanja i molitve.

Želimo mu Božji blagoslov i uspjeh u budućem životu i radu.

NAŠI BOLESNICI

Fra Vinko Dragičević, staračka nemoć (98. god.)

Fra Dinko Maslać, dobro se oporavlja poslije teške prometne nezgode

Fra Ilija Šaravanja, u bolnici u Mostaru (visok šećer, tlak, loša cirkulacija...)

Fra Vinko Kurevija, u bolnici u Mostaru (tri teške operacije jedna za drugom, polako se oporavlja)

Uključimo ih u svoje molitve!

DUHOVNA OBNOVA U MAJČINU SELU

U srijedu, 18. ožujka 2015., održana je redovita mjeseca duhovna obnova za fratre naše Provincije u Majčinu selu u Bijakovićima.

Program je počeo okupljanjem i zajedničkom kavom u 10,00 sati, nakon čega su se svi premjestili u dvoranu gdje je predvoditelj fra Ljubo Kurtović, župnik u Veljacima, održao predavanje na temu: *Kriza redovničkoga života u svremenome kriznom vremenu*.

Na početku svoga izlaganja citirao je Jose Carballa, tajnika Kongregacije za Ustanove posvećena života: *Prava kriza posvećena života nije u smanjenju, tj. opadanju zvanja ili u starenju redovnika nego se uzrok krize krije u odgovoru na pitanja: Kakva je evanđeoska kvaliteta našega života?; Jesmo li u skladu sa zahtjevima našega posvećenja?; Koliko revnosti imamo za Krista i čovječanstvo? Kakvima nas naši suvremenici doživljavaju?*

Fra Ljubo se osvrnuo i na opću povijest spasenja i ustvrdio da su uvijek krize dolazile i prolazile i pokazivale se kao milosni Božji dar koji je pročišćavao i uvijek ponovno natrag k Bogu vraćao pojedince i zajednice, pa tako i redovničke zajednice.

Naglasio je: *Redovnički život*

će iznova procvjetati ako ne budu redovnici opsjednuti vlastitim preživljavanjem. Preživljavanje nije kršćanska vrijednost. Isus nije rekao: 'Došao sam da bi vi mogli preživjeti', nego 'Došao sam da imaju život u izobilju'.

Istaknuo je da nijedan red 'nema potrebu' za većim brojem od onih koji su stvarno pozvani od Boga, niti postoji točno određeno trajanje neke zajednice, reda ili kongregacije. Trebamo biti strpljivi i svjesni toga da Duh Sveti djeluje i vodi odnosno da upravo u ovom vremenu, više nego ikada, trebamo biti svjesni djelovanja Duha koji lebdi nad vodama i stvara život i da mu budemo otvoreni. Mnogi govorile kako je ovo krajnje vrijeme gdje stari red stvari izumire a novi način 'biti redovnik' nije još izronio, nije se

pojavio i zato bi naš stav trebao biti strpljivo iščekivanje da Bog objavi samoga sebe nama redovnicima.

U svome predavanju fra Ljubo je, između ostaloga, naglasio da je redovnički život proročki samo ukoliko u sebi sadrži paradoksalnost evanđelja. Paradoksalnost, naravno ne samo izvanjsku koja bi privlačila pozornost ljudi, nego onu istinsku, koja je u stanju radikalno i trajno se odlučiti za Krista. Takva odluka, htjeli to ili ne, uvijek donosi sa sobom i određeni raskid sa svijetom, možda i marginalnost ili čak progone.

Nakon predavanja ravnatelj Majčina sela fra Dragan Ružić referirao je ukratko o životu i radu

u ovoj našoj karitativnoj ustanovi. To je krovna ustanova sa samostalnim pododjelima: **Milosrdni Otac** – udruga za pomoć u rehabilitaciji ovisnika; **Majčino selo** – ustanova za predškolski odgoj i socijalnu skrb; **Međugorje Mir** – humanitarna udruga i **Dječji vrtić**. Sve te karitativne institucije djeluju i opstaju zahvaljujući Božjoj providnosti koja se očituje preko dobrih darežljivih ljudi. Kako je sve to provincijski projekt, razumljivo je da Božja providnost želi djelovati preko svih članova naše Provincije, čega braća trebaju biti svjesna i da stoga svatko na svoj način treba drevati doprinos.

Uslijedila je kratka pauza, a onda pobožnost Križnoga puta što su fratri, uz prekrasno i ugodno vrijeme, molili na postajama u Vrtu sv. Franje.

U 12,00 sati započelo je misno slavlje koje je predvodio provin-

cijal fra Miljenko Šteko u concelebraciji domaćina fra Dragana Ružića, fra Ljube Kurtovića koji je i propovijedao, te oko 60 subraće svećenika, časne braće, novaka i postulanata.

Čitanja, liturgijsku asistenciju

i pjevanje animirali su novaci i postulanti, pod vodstvom meštra postulanata fra Stanka Mabića.

Na kraju sv. mise pozdrav je uputio i sam provincijal koji je ukratko iznio stanje braće u provinciji, a posebno onih koji se trenutačno nalaze u bolnici, a sve se završilo svečanim ručkom koje je pripremilo i posluživalo osoblje Majčina sela. Bijaše to lijepo duhovno i bratsko iskustvo što je zasigurno osvježenje i ohrabrenje da braća ovih korizmenih i vazmenih dana mogu biti potpuno na raspolaganju vjernicima koji su im povjereni.

Iskreno hvala domaćinu fra Draganu Ružiću i njegovim suradnicima za ljubav prema fratrima koju su iskazali u organizaciji i provedbi te duhovne obnove. Netko reče: *Bilo je odlično!*

NOVI DUŠOBRIŽNIK U HKM ZUG

Umjesto fra Rade Vukšića, koji prema švicarskim propisima zbog starosne dobi treba ići u mirovinu, za voditelja misije Uprava Provincije predložila je fra Slavka Antunovića.

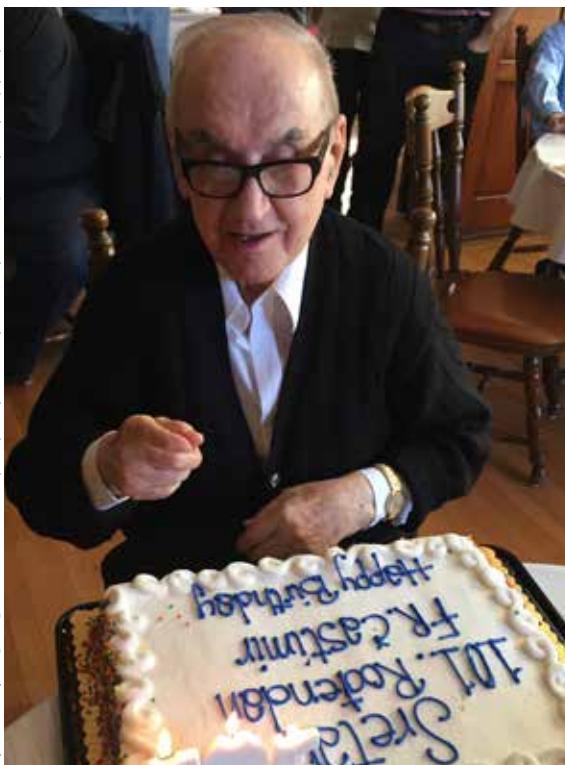
Nakon što su sređene sve formalnosti o ulasku u Švicarsku, fra Slavko je službeno uveden u službu u svečanom misnom slavlju u crkvi Gut Hirt u Zugu 08. prosinca 2014. godine. Nazočio je biskupski vi-

kar, koji je službenim dekretom imenovao fra Slavka novim voditeljem misije i zahvalio fra Radi.

U prepunoj crkvi misno slavlje predvodio je fra Ivan Prusina, provincijski izaslanik za braću u Švicarskoj, uz suslavljе spomenutog biskupskog vikara, fra Rade i fra Slavka te naših dušobrižnika iz Zuricha, Luzerna, Basela i Berna kao i mjesnog švicarskog župnika.

FRA ČASTIMIR MAJIĆ U 101.

U društvu braće frata i nekoliko prijatelja, naš najstariji brat fra Častimir Majić proslavio je svoj 101. rođendan u franjevačkome samostanu u Chicagu. Rođen 9. siječnja 1914. u Vitini, u svom poput povijesti dugom životu, Fra Častimir je proveo 27 godina u domovini, 10 godina u Njemačkoj, te više od 63 godine u Americi. Zdravlje ga još dobro služi, svježina sjećanja izvrsno, a bistrina njegova uma možda je i medicinski fenomen. Tomu skromnom slavlju svojim pismom-čestitkom pridružio se i provincial fra Miljenko Šteko koji je naglasio: *usuđujem se reći da Vas je Gospodin učinio pravim virtuzom života, jer još ni u ovim godinama nisu iz Vašega života iščezli znakovi proljeća radosti početaka i osmjesi berača bogatih plodova. S Vama je franjevaštvo u Hrvata bogatije za još jednu divno ostvarenu franje-*

vačku karizmu.

Čestitku je uputila i Sr. Franka Bagarić, provincialna predstojnica Školskih sestara franjevki iz Mostara. Fra Častimiru je posebice bila draga nazočnost

konzulice hrvatske države dr. Jelene Grčić Polić, napominjući kako kroz veliki dio svoga života u Americi nije mogao ni sanjati da će doći dani kada će hrvatski konzul biti na njegovoj fešti u sjedištu hrvatskih franjevaca u Chicagu. Glazbom su događaj uzveličali fra Ivica Majstorović i gospodin Mario Romanović. Na kraju slavlja fra Častimir je po svojoj tradiciji snažnim glasom održao govor zahvalivši svoj nazočnoj braći frاتima, svima nazоčним, te posebno i provincialu fra Miljenku i ovoga puta napominjući da *ne zaboravi ovu našu zajednicu*.

Fra Častimir je izrazio želju i registrirao se za izbore za predsjednika Hrvatske. U svojoj 101. godini života vjerojatno će biti najstariji glasač. Na pitanje zašto ide po ovoj vrlo neuobičajeno hladnoj zimi odgovorio je: *Treba se riješiti komunizma*.

STEPINČEVO U NEW YORKU

(Fra Nikola Pašalić) - U nedjelju, 8. veljače 2015., u hrvatskoj župi svetih Ćirila i Metoda i sv. Rafaela, u New Yorku svečano je proslavljen dan blaženoga kardinala Alojzija Stepinca, tradicionalno prozvanim "Stepinčevom". Svetu misu predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolita mons. Marin Barišić, kojemu je ovo bio prvi pastoralni pohod Hrvatima u New Yorku, uz koncelebraciju župnika fra Nikole Pašalića

i župnih vikara, fra Dražana Boraša i fra Ilija Puljića. Nakon pozdrava i dobrodošlice koju je župnik fra Nikola uputio nadbiskupu Marinu, započelo je svečano euharistijsko slavlje u kojem su, na poseban način, sudjelovali mlađi župne zajednice okupljeni u Kolo grupu i Hrvatsku školu pod imenom *Kardinal Stepinac*. Na sv. misi bili su nazоčni diplomatski predstavnici Republike Hrvatske, generalna konzulica Spomenka Cek

sa suprugom te drugi djelatnici iz Generalnoga konzulata u New Yorku.

Nadbiskup Barišić zahvalio je toplo župniku na pozivu da bude na 102. godišnjicu hrvatske župe u New Yorku s Hrvatima, te izrazio radost da može predvoditi sv. misu u spomen tako velikom čovjeku i kardinalu kao što je bio blaženi Alojzije Stepinac.

Nadbiskupovu homiliju temeljenu na svetopisanskim tekstovi-

ma (Sir 51,1-12; 2 Kor 1,3-7,8-9,12; Iv 12,23-27) donosimo u cijelosti:

Poštovana braćo i sestre!

1. Spominjemo se 55. obljetnice preminuća zagrebačkoga nadbiskupa i kardinala bl. Alojzija Stepinca, duhovnoga pastira, simbola našega kršćanskog i hrvatskog identiteta, u najtežim vremenima naše i svjetske povijesti. Petrov naslijednik, a današnji sveti papa Ivan Pavao II. 1998. u Mariji Bistrici, našega svjedoka ljudskosti i mučenika vjere, proglašio je blaženim. U završnoj je fazi postupak za njegovo proglašenje svetim.

Drago mi je da kao nadbiskup, najstarije hrvatske biskupije, Splitsko-makarske, nekoć Salonitanske, mogu danas biti s vama, koji na svoj način doživljavate povezanost, što više prisutnost Domovine, ovdje, u hrvatskoj župi s našim vrijednim ocima franjevcima.... i poštovanim časnim sestrama...

2. Sa zadovoljstvom sam prihvatio poziv vašega župnika o. fra Nikole da budem danas s vama u New Yorku. Različiti su razlozi, vašega napuštanja domovine Hrvatske, BiH, i puta preko oceana: gospodarski, ratni, poratni, politički.... U novije vrijeme studij, specijalizacije, usavršavanje... Dok uvažavam vaše razloge, neki dan vadeći vizu u američkom veleposlanstvu u Zagrebu, usuđujem se reći, nije mi bilo drago pred veleposlanstvom vidjeti dugi red mahom mladih ljudi. No, u ozračju smo slavlja. Bilo da smo u Domovini ili u New

Yorku ili drugdje po svijetu, sve nas Hrvate i vjernike povezuje i ujedinjuje blagdan bl. Alojzija Stepinca.

3. Bl. Alojzije, čovjek, svećenik, biskup od naroda uzet, za narod postavljen u odnosu na Boga, itekako je bio svjestan svoga poziva i odgovorna poslanja u tamnim vremenima triju ideologija koje su pokušale i nažalost uspjele kolonizirati naše prostore, i opasno opteretiti naše odnose. Nijedna od tih ideologija, ni fašizam ni nacizam ni komunizam, nisu naše autohtono sjeme već uvezeno GMO, sijano na našem hrvatskom tlu. Naše pravo, domaće i zdravo sjeme jest osoba Alojzija

hrabro u obrani ljudskih prava i dostojanstva svake ljudske osobe. U vremenima pomahnitala i pomućena uma, dosljedno je razlikovao dobro i зло, istinu i laž, prolaznost i vječnost. Sjećajući se Stepinca, pariški kardinal Marty, je za njega rekao: „*Ovaj branitelj ljudskih prava u ime Evangelja sve do smrti, zasluzio je da se nikada ne zaboravi ova povjesna stranica Crkve.*“ A poznati filozof Francois Mauriac povodom smrti kardinala Stepinca 1960. navodi njegovu izjavu: „*Katolička Crkva nema straha ni pred kojom zemaljskom silom i ne smije se bojati kada su u pitanju ludska prava i dostojanstvo osobe.*“

5. Braćo i sestre, Alojzije Stepinac je naše najveće bogatstvo i naš ponos. Ali isto tako uz nadbiskupa Stepinca je vezana i naša najveća povjesna sramota: politički montirani proces, lažna optužba, lažni svjedoci, o čemu nam govori prvo današnje čitanje (usp Sir 51,1-12).

Bio je to plan i zadatak komunističke ideologije koja se svime i svačim poslužila samo da ovoga svjedoka Svjetla i Istine ugasi, ukloni, oblati. No, kako reče blagopokojni kardinal Franjo Kuharić za Stepinca „*Zlato, bačeno u blato, uvijek je zlato.*“ Ako je netko onda i pokušao reći istinu o Stepincu bio je udaljen, ušutkan, proganjan. Ideološka propaganda na svim razinama škole, novina, radija, sveučilišta, vojske, nevinoga Stepinca proglašavala je najvećim negativcem – kriminalcem. Tama i lažne pod-

Stepinca, koji pavši u zemlju, poput evanđeoskog sjemena (usp. Iv 12,23-26), donese obilat plod. Ivan Pavao II. na proglašenju blaženim kardinala Alojzija Stepinca, te ideologije nazvao je najvećim zlom i sramotom 20-tog stoljeća, u kojem je svjetli lik Alojzija Stepinca spašavao dostojanstvo čovjeka i obraz ljudskosti.

4. Mi hrvatski vjernici i građani ponosni smo na lik i djelo blaže-noga Alojzija. Dok su mnogi u Europi u to vrijeme, iz straha šutjeli, njegov je glas bio jasan, a držanje

nose istinu, prikrivaju je! Grčka riječ istina – *a-letheia* – upravo znači dignuti veo s nečega. Naravno, u osobi kardinala Stepinca, lažno se sudilo i Katoličkoj crkvi u kojoj je bezbožni ateizam vidio svoga najvećeg neprijatelja.

6. Svjedočko, hrabro i dostojanstveno držanje nadbiskupa Stepinca, pred lažnim i političkim optužbama bilo je istodobno ohrabrenje tolikima koji su samo zbog spomena njegova imena završavali u civilnom ili vojnem zatvoru. Istину se pokušalo prikriti, ušutkati, ocrniti. Istini je ostao samo prostor šutnje i šaputanja. I osobno sam u vojsci na tzv. političkom času slušao nevjerojatne priče, da je Stepinac kopao oči djeci, sjekao im glave i nabijao ih na bajonete.

Zbog snažne i svakodnevne propagande, mi smo se mlađe generacije, toliki vjernici i građani, pitali: Što je istina? Nisu li ovi u pravu? A moga kao svojega pokušavamo braniti?

Bili smo poput dječaka kojega učitelj u razredu proziva i pita: *Je li istina da njegov otac dolazi navečer doma pijan?* Mali svjestan te istine, ali ne želeći poniziti svoga oca, obitelj pa i samoga sebe, odgovori: *Nije!* Dakako, trebalo je trpjeti propagandu, izdržati šutnju i čekati dok se velovi lažine razotkriju. I najviši zemaljski vrhovni sudovi podvrgnuti su Gospodaru povijesti koji će suditi njihove presude. Bogu hvala da je tako. Ali laž se već na zemlji razotkrila i urušila.

7. Kao duhovni sinovi i kćeri bl. Alojzija ne želimo njega i istinu o njemu instrumentalizirati, vidjeti je našim posjedom s kojega tjeramo druge. Istina ne može nikada biti posjed i naše vlasništvo. Mi vjernici i sinovi svoga hrvatskog naroda, veličinu istine i žrtvu svjedoka i mučenika, bl. Alojzija želimo vidjeti u službi i izgradnji naših odnosa, našega nacionalnog i društvenog zajedništva. Istina ne dijeli već povezuje. Ne osvećuje se već strpljivo čeka. Svima nam je potrebno rasti u spoznaji i hrbrijem svjedočenju istine u svojoj sredini, te u duhu stepinčeve istinoljubivosti osvjetljavati našu sadašnjost i našu budućnost.

8. Netko duhovito reče, da su sveci najveći „profiteri“ u vremenu nepravdi i progona. Na njihov se grob ne stavlja hladna grobna ploča već se uzdižu na čast oltara. Duhovnu i ljudsku veličinu Alojzija Stepinca ocrtavaju njegove riječi, govori, pisma, propovijedi, reagiranja, suvremenici, među kojima su toliki Židovi i Srbi. Doista bl. Alojzije Stepinac je naš ponos i naše najveće bogatstvo koje nas na najbolji način predstavlja na razini univerzalne Crkve i svijeta humanosti. On jest naš, ali po svome evanđeoskom i ljud-

skom svjedočenju bl. Alojzije ne pripada samo nama već je blizak i ohrabrenje svim ljudima. Iz njegova bogatstva vjere i ljudskosti htio bih naglasiti neke momente u kojima se danas svi mi možemo prepoznati.

9. Jedan suvremeni mislilac reče: Želio sam naći jedan zakon koji zahvaća ljudski život, i našao sam ga: *strah!* Ta tvrdnja nije daleko od istine. Strah je prisutan u našim motivacijama, pothvatima, odnosima, izborima i ne izborima, emocijama, gospodarstvu, politici, radu, ulaganju, ljubavi, životu, budućnosti... Svakodnevno smo u strahu za sebe i za svoje. Prati

nas strah onaj nutarnji – egzistencijalni, kao i onaj izvanjski. Koliko smo danas obuzeti strahom, svjedoče nam i tolika tehnička pomagala kojima se želimo osigurati i zaštiti od straha: sigurnosne brave, alarmni uređaji, metalni detektori, nadzorne kamere, blindirana vrata, umjetni sateliti... Od tih izvanjskih strahova možemo se donekle zaštiti, ali i samo njihovo usavršavanje zaštite govori nam koliko je ta zaščita relativna i izvor novih strahova. Naravno, od nutarnjih, životnih strahova sva tehnička pomagala ne mogu nas zaštiti. Ostajmo sami i bespomoćni. Ima li lijeka tom životnom strahu? Braća i sestre, ima! Je li se bl. Alojzije Stepinac plasio? Jest! I sam Isus Krist nije smiješći podnosio osudu i smrt već je rekao: *Duša mi je na smrt žalosna!* Kao čovjek prihvatio je strah s povjerenjem u Boga: *Oče budi volja tvoja, i svojim*

predanjem: *U tvoje ruke Oče, predajem duh svoj.*

10. Jeste li kada bili samo svjedoci zbog nečega ili nekoga na sudu, dakako u slobodnim i demokratskim sredinama? Kako ste se osjećali? Premda ništa opasno, ni krivi ni dužni, ali osjećali ste dozu nelagode i straha. A kako je tek bilo nadbiskupu Alojziju Stepincu nevinome na lažnom i političko motiviranom procesu u rukama Udbe, Ozne s lažnim svjedocima? U pitanju nije bio samo ugled i život zagrebačkog nadbiskupa već lice i budućnosti Katoličke crkve u Hrvatskoj. Kako se nadbiskup Stepinac mogao u sve-mu tome hrabro nositi sa svojim strahovima? Odgovor nam daje sv. Pavao u 2 Kor koju smo danas čuli i Stepinčevu životno geslo: *U tebe se Gospodine pouzdajem!* Bog je bio njegova snaga. Zato bl. Alojzije Stepinac nama, svo-

jima i svim ljudima daje divan primjer povjerenja, hrabrosti i odvažnosti u izazovima života i sučeljavanjima sa svojim strahovima. Od toga nutarnjeg straha ne mogu nas osigurati nikakva sigurnosna sredstva. Samo vjera i povjerenje u Boga daje sigurnost i zaštitu našemu uplašenom srcu, zabrinutom za nas i naše drage. U nadbiskupovu geslu: *U Tebe se Gospodine pouzdajem*, nalazimo

i prepoznajemo isповijest svoje osobne vjere i svoga životnog povjerenja i ohrabrenja za sve naše osobne i obiteljske strahove koji nas ugrožavaju te često dovode do panike, očaja i beznađa. Njegov primjer i zagovor približava nas temelju i izvoru, njegova i našega povjerenja. S povjerenjem u Boga Oca, možemo graditi svoj život jer nismo prepušteni slučaju već ljubavi Božjoj. Zato se s pravom pita sv. Pavao: *Što će nas rastaviti od ljubavi Kristove?*

11. Braćo i sestre, još jedan moment iz bogatstva života našega blaženika, želio bih spomenuti, po kojemu je Alojzije Stepinac

naš, vjernički i hrvatski naš! Odnosno vaš, poštovani hrvatski iseljenici. Ove riječi uputio je našim iseljenicima 1940. godine: *Draga braćo! Zvanje duhovnog pastira nalaže mi da ne zaboravim ni onih svojih koji su silom prilika morali ostaviti rodni kraj da zarade sebi i svojima što im je potrebno za život. Koristim priliku da im uputim topli pozdrav i zaželim Božji blagoslov. Šaljem vam na materinjskom jezi-*

ku, molitvenike... Naći će te u njima mnogo divnih uputa za život, mnogo toplih molitva Svetomogućem Bogu i mnogo mudrih opomena, da ne sađete s puta pravde i istine i ne izgubite dušu. To bi bila najveća nesreća za vas. Jer ako čovjek izgubi mnogo novaca, mnogo je, dakako, izgubio. Izgubi li zdravlje, još više je izgubio. Ali ako izgubi Boga, onda je izgubio sve. Varave su nade svih onih ljudi našega vremena, koji misle da mogu biti sretni bez Boga. Ako ste i daleko od rodnoga kraja, Bog nije daleko od vas... počažite se i u tuđini pravom djecom Božjom i pravom djecom Hrvatske Domovine...nema većeg patriotsizma, nema veće ljubavi prema Domovini, nego svuda i svadje živjeti neokaljanim poštenjem i čestitim životom.

12. Draga braćo i sestre, slaveći obljetnicu preminuća nadbiskupa Stepinca, želio bih, da bl. Alojzije bude naš, ne samo po krvi i teritoriju, već naš još više po povjerenju u Boga i hrabrijem svjedočenju svoje vjere u našem svakodnevљu. Njegovo geslo: *U Tebe se Gospodine uzdam*, neka bude prepoznatljivo u našem životu! Njegov primjer i zagovor neka nam udijeli Božji blagoslov! A i mir Kristov, mir onoga koji reče: *Ja sam! Ne boje te sel!* bio uvijek s vama i svima vašima. Amen.

FILM IN ODIUM FIDEI – IZ MRŽNJE PREMA VJERI GANUO HRVATSKU ZAJEDNICU U NEW YORKU

(New York, 16. ožujka 2015., M. P. / laudato.hr) – Laudatov film scenaristice i redateljice Nade Prkačin prikazan je jučer, 15. ožujka, u New Yorku, u Župi sv. Ćirila i Metoda i sv. Rafaela koju vode hercegovački fratri, sunarodnjaci 66 fratara ubijenih za vrijeme Drugoga svjetskog rata i porača o kojima film govori. Prikazivanju filma nazočila je i generalna konzulica Republike Hrvatske u Sjedinjenim Američkim Državama, Spomenka Cek.

Na početku ovoga događaja govorio je župnik i promotor duhovnih zvanja fra Nikola Pašalić. Spomenuo je kako se projekcija održava u istom prostoru gdje je prošle nedjelje ovu hrvatsku zajednicu posjetila predsjednica države Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, u sklopu svog radnoga posjeta New Yorku.

Najdirljiviji trenutak projekcije bio je kada su, tijekom posljednjih scena filma koje prikazuju okupljenu hercegovačku zajednicu na mjestu smaknuća franjevaca dok se pjeva hrvatska himna,

svi u dvorani i sami zapjevali *Dok mu mrtve grobak krije, dok mu živo srce bije!*

Okupljenima se obratila i zahvalila na dobrodošlici producentica filma i ravnateljica Laudata, gospođa Ksenija Abramović. Kratko je predstavila film kao jedan od projekata Laudato obiteljske televizije koja je u jeku priprema za početak emitiranja. Između ostaloga rekla je, parafrasirajući A. G. Matoša: *Hajdemo zajedno ponijeti teški križ cijele jedne nacije,*

te dodala Matoševe riječi: *Jer dok je srca, bit' će i Kroacije.* Pozvala je nazočne da podrže veliki projekt televizije.

Sljedeće prikazivanje filma *In odium fidei – Iz mržnje prema vjeri* bit će iduće nedjelje, 22. ožujka, u Norvalu u Kanadi, također u hrvatskoj zajednici koju vode hercegovački franjevci, a nakon toga u Bosni i Hercegovini, ovim redom: 25. ožujka u Posušju, 26. ožujka u Širokom Brijegu, 27. ožujka u Gorici te 28. ožujka u Međugorju.

NAŠI POKOJNICI

PREMINUO FRA JOZO PEJIĆ

U subotu, 27. prosinca 2014., u 11,20 sati u našem samostanu na Širokome Brijegu, opremljen svetim sakramentima, nakon kraće bolesti preminuo je fra Jozo Pejić u 80. god. života, 62. god. redovništva i 52. god. svečeništva.

Fra Jozo je bio:

- Duh. pom. na Širokom Brijegu od 15. listopada 1963. do svibnja 1964.
- Župnik u Rakitnu od svibnja 1964. do srpnja 1970.
- Gvardijan na Širokome Brijegu od srpnja 1970. do siječnja 1980.
- Vicedelegat Generala od siječnja 1980. do travnja 1982.
- Provincijal u Mostaru od 1982. do 1988.
- Duh. pom. na Širokome Brijegu od 1989. do 2001.
- Suosnivač Franjevačke galerije 1990. i njezin voditelj sve do smrti.
- Suosnivač i voditelj Akademije likovnih umjetnosti na Širokome Brijegu od 1996. do 2012.

Sv. misa zadušnica za pokojnoga nam brata slavit će se u crkvi na Širokome Brijegu u nedjelju, 28. prosinca, u 14,00 sati, a potom sprovodni obredi i ukop na groblju Mekovac.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

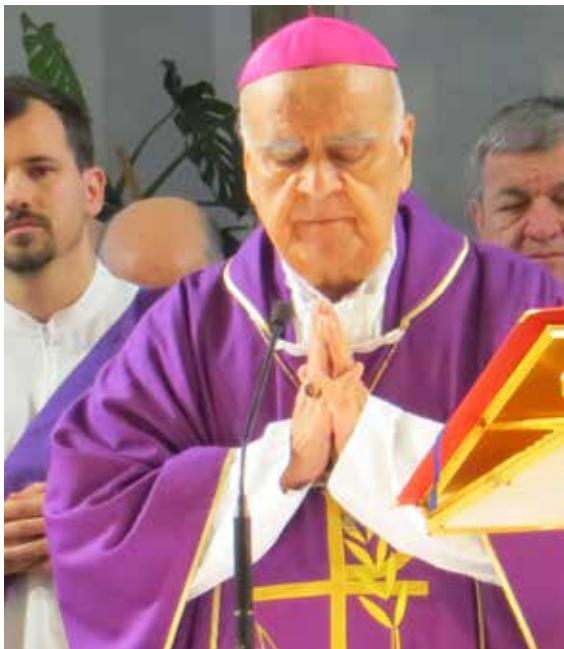
SPROVOD POK. FRA JOZE PEJIĆA

Hercegovačka franjevačka provincija i širokobriješki vjerni puk oprostili su se 28. prosinca 2014. od svoga franjevca i svećenika fra Jozu Pejića.

U subotu, 27. prosinca 2014. u 11,20 sati, praćen prisutnošću i molitvom subrače, u našem samostanu na Širokome Brijegu preselio se u vječnost pok. fra Jozo u 80. god. života, 62. god. redovništva i 52. god. svečeništva.

U crkvi Uznesenja BDM na Širokome Brijegu u nedjelju, 28. prosinca u 14,00 sati sprovodnu sv. misu predslavio je mostarsko-duvanjski biskup mons. Ratko Perić uz suslavlje o. provincijala fra Miljenka Šteke, gen. vikara don Željka Majića, gvardijana fra Tomislava Puljića, kancelara don Ante Luburića i 40 svećenika sumisnika i assistenciju đakona fra Ivana Marića i fra Marina Karačića. Bazilika je bila ispunjena vjernicima, među kojima su bili mnoge časne sestre, naši novaci, bogoslovi i druga braća fratri koji su, unatoč ružnom vremenu – snijeg, susnježica i bljuzgavica, došli oprostiti se od našega pokojnog subrata.

Na početku sv. mise **o. Biskup** je izrazio sućut Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji na čelu s provincijalom fra Miljenkom, rod-bini pok. fra Jozu te cijelom mje-snoj Crkvi.

U uvodu u sv. misu spomenuo je kako smo ovih dana bezbroj puta jedni drugima zaželjeli rado-stan Božić. I u tu radost ušuljala se vijest da je umro pok. fra Jozo na Širokome Brijegu. Činjenica je da smrt radost pomuti, možda čak potpuno i oduzme. Ali mi smo vjernici. Kao takvi znamo da je naš život jedan kontinuitet od za-čeća pa do preseljenja u vječnost u krilo Oca nebeskoga. Tu kod Oca je vječna i ničim pomućena radost. Zaželio ju je pok. Jozi i pozvao sve nazočne na molitvu za nj u sv. misi.

Nakon što je đakon fra Marin Karačić navijestio Evanđelje **pro-vincijal fra Miljenko Šteko** izre-kao je homiliju koju ovdje u cije-losti donosimo:

Preuzvišeni o. Biskupe, draga subraćo, braćo i sestre!

Kažu da se vrlo teško živi iznutra prema vani jer redovito odgovara-mo na poticaj, na podražaj. Dru-gim rijećima, živimo po refleksu, reaktivno. Nešto se dogodi i mi rea-

giramo, netko govorи a mi odgovaramo.

Zbog slojevitosti tih poticaja, teško je biti autentično prepoznat od drugih. Tijekom či-tava života, u očima drugih, izmjenjujemo jednu za drugom niz različitih osobnosti, koje su katkad nespoji-ve i neprepoznatljive. I kad nas ljudi prepozna-ju, oni uključuju svoje pamćenje, koje je isto tako slojevito, breme-nito i selektivno. U sva-kom prepoznavanju od drugih ima nečega na-šeg, ali nismo u svojoj cjelini. Svako prepoznavanje kazuje neku riječ koja je istinita u svojoj djelomičnosti, ali ne izražava osta-le djelomične osobnosti koje smo preuzeли na sebe tijekom života, a drugi ih nisu spoznali. Sveti Pavao kaže: "Prorokovanja? Uminut će. Jezici? Umuknut će. Spoznanje? Uminut će. Jer djelomično je naše spoznanje, i djelomično proroko-vanje. A kada dođe ono savršeno, uminut će ovo djelomično. (1 Korinćanima 13)

Fra Jozo je sada u susretu s Kri-stovim neprevarljivim pogledom pronašao jedinstvo, prepoznat je njegov temeljni identitet u cje-lovitoj istini, savršeno, a naše su riječi ovdje, pa tako i moje, istinite samo u svojoj ljudskoj djelomičnosti!

Svjestan toga, sto-jim tu pred lijesom fra Jozinim i glavom mi prolaze tolike misli. On me kao provincijal primio u sjemenište, a kad sam došao s od-sluzenja ondašnjega vojnog roka, on je već bio ovdje u samostanu. Poneki osobni susret

kroz kasniji život, obilježen uglav-nom idiličnim sjećanjem iz mojih sjemenišnih dana. A susreti u ovoj službi, vezani su, evo, baš uz njego-vo kopnjenje životnih snaga.

Iz njegova životna puta, prema letimičnom pogledu provincijsko-ga osobnika, razabirem da je kao mali dječak iz seljačke i težačke obi-telji, zadojen majčinom pobožno-šću i očevim brižnim i strogim po-gledom, napustio svoje selo, svoje njive na kojima je već zaradio žulje-ve i odlazi u sjemenište. Ta odluka uvijek je vezana i uz one obiteljske molitve navečer uz svjetiljku, uz nedjeljne odlaske na sv. misu, a na osobit način uz svoga svećenika, fratra ili fratre koji su, dok si dječak i još k tomu ministrant, na tvojoj župi. Tako je sigurno i mali Petar krenuo iz svojih Sovića. I njemu su u prvim sjemenišnim danima tako nedostajali otac i majka, bra-ća i sestre. I onda je potekao život kroz spomenuto sjemenište, kleri-kat, dolaze nezaboravni događaji u životu redovnika s oblačenjem, prvim, pa vječnim zavjetima, sve-ćeničko ređenje. I onda poseban put, zahtjevan put rada na njivi Gospodnjoj.

I do kraja ti života, bez obzira na sve učenje i spoznane istine na studiju temeljno ostane ono čim te

majka zadojila, čime te očev pogled upravio, ono čim te nadahnuo onaj prvi primjer - uzor kojeg se sjećaš. Na osobit način kad već i sam nabrojiš godine.

Fra Jozo, koji je u našoj Zajednici vršio službe duhovnoga pomoćnika, župnika, gvardijana i provincijala cijeli svoj vijek ostaje raditi na njivi Gospodnjoj naše Hercegovačke franjevačke provincije i mjesne Crkve mostarsko-duvanske. Proslavio je zlatomisnički jubilej, dakle punih 50 godina svećeništva. Svojim je životom, u

80. god., a od toga 62. god. redovništva i 52. god. svećeništva, ispisao posebnu knjigu povijesti, zato i treba jedan povijesni odmak, da bi se izbjegla djelomičnost promatranja, a gdje bi mogli sabrati tolike sv. mise, tolike povijedi, toliki posjeti bolesnicima, toliki ukopi, vjenčanja, krštenja, svi susreti u Provinciji i sve odluke, te susreti s tolikim zanim i nezanim ljudima našega podneblja. U vremenu kad na ovim prostorima nije bilo prikladno biti ni vjernikom, a kamoli svećenikom i franjevcem, biti župnik, gvardijan, provincijal, ne bijaše lako i jednostavno. Uz sva ograničenja trebalo je omogućiti vjerniku i crkvu koje nema, i vjerouaučnu dvoranu za koju je teško dobiti dopuštenje, i obnoviti samostan koji su htjeli izbrisati s lica zemlje, i biti u Hercegovini, u Provinciji, pa čak i poglavar te Zajednice koja je izbrojila tolike teške i napačene dane, izdisala u krvi ubijene braće, stoljećima ležala po zatvorima i druge muke mučila.

Znao je fra Jozo na jedan sebi svojstven način u svemu tome živjeti. Gvardijan će kasnije detaljnije o svim njegovim službama i

djelovanju. U svakom slučaju, eto, kroz zgode i nezgode, prođe život i čovjek ide u vječnost. Zadnjih je tjedana ostao bez snaga. U samostanu sa svojom braćom koja su bdjela uz njega, uz svesrdnu pomoć časnih sestara. Njegov brat fra Pio, i sam bolestan, u Maloj braći u Dubrovniku, iščekuje vijesti, i njegov brat Marjan, teško bolestan u Zagrebu i slijep, i njegova rodbina, mnogi vjernici koji su ga poznavali i s kojima je fra Jozo živio sve ove godine svojom će molitvom pratiti pokoj njegove duše. Ostat će u sjećanju mnogih studenata i profesora s Akademije za koju je toliko dao od njezina utemeljenja. Ponosan da naša djeca, koja nisu mogla taj studij upisati daleko od Hercegovine, sada tu, na ovom Brijegu mogu to učiniti.

Svi smo mogli više, i možda drukčije, ali uvijek ostaje ona misao da je čovjek tako krhak i mnogo čime ograničen. Vjerujem da je fra Jozo htio dati najbolje od sebe.

Uz preminuloga našeg subrata fra Jozu, koji otiće pred nama obilježen znakom vjere, danas smo dušom i molitvom okrenuti onim posljednjim stvarima. U istini vjere,

sve promatramo u svjetlu uskrsnica, kako nas to Evanđelje koje smo čuli poziva. Izdižemo svoj pogled iznad ovozemaljske egzistencije usmjeravajući ga Nebu, svjesni obećanja: Ljubljeni, sad smo djeca Božja i još se ne očitova što ćemo biti (1 Lv 3, 2). Sada je tu njegovo tijelo koje ćemo uskoro predati zemlji, a on se vraća Tebi, svom Tvorcu i Gospodinu. Nosi na pretek u svome naručju. Primi ga u svoju vječnost i pročitaj mu ime na svom dlanu i budi mu milosrdan, Gospodine!

Obitelji pokojnog fra Jose izričem iskrenu i duboku sućut. Iskrena sućut matičnom samostanu na Širokome Brijegu na čelu s ocem gvardijanom fra Tomom Puljićem i zahvalnost da ste uz našeg brata stajali do njegova zadnjeg daha.

Mnogoštovali oče fra Jozo, bivši provincijale, u ime sve subraće naše Zajednice i u zajedništvu s njima, u duhu Evanđelja današnje svetkovine Svetе Obitelji, prikazujem tvoj život Svetomogućem Bogu u ovom hramu i molim dragoga Boga da ti podari mir u svojoj vječnosti.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

Pok. fra Jozo bio je suosnivač Akademije likovnih umjetnosti na Širokome Brijegu i njezin ravnatelj od osnutka 1996. pa sve do 2012. Na kraju se mise u ime profesora i studenata od fra Jozе oprostio bivši dekan ALU-a **prof. Anto Kajinić**:

Poštovani o. Biskupe, oče Provincijale, braće fratri, časne sestre, širokobriješki župljani i svи ostali!

Dopustite mi da Vas, dok je još uvijek fra Jozo ovdje među nama, pozdravim najdražim pozdravom: Hvaljen Isus i Marija!

Želim nešto reći sa sociološkoga, kulturološkoga i stvarateljskoga stajališta o pok. fra Jazi. Izrazio bih to jednom prisupodom o mostu. Fra Jozo je bio dio kulturološkoga mosta Hrvata i hrvatske duhovnosti BiH. Na jednom su kraju mosta autentični, nezaobilazni stećci na kojima su uklešani križevi, koji su vidni svjedoci kršćanstva i kršćanske kulture kad je to bilo iznimno teško i koji trgaju iz zaborava našu kulturnu kršćansku prošlost. S druge je strane ono što je činio naš subrat i prijatelj fra Jozo sa svojom Franjevačkom galerijom i Akademijom. Usuđujem se reći da mi o tome svemu ne možemo dovoljno rasuđivati s jedne dis-

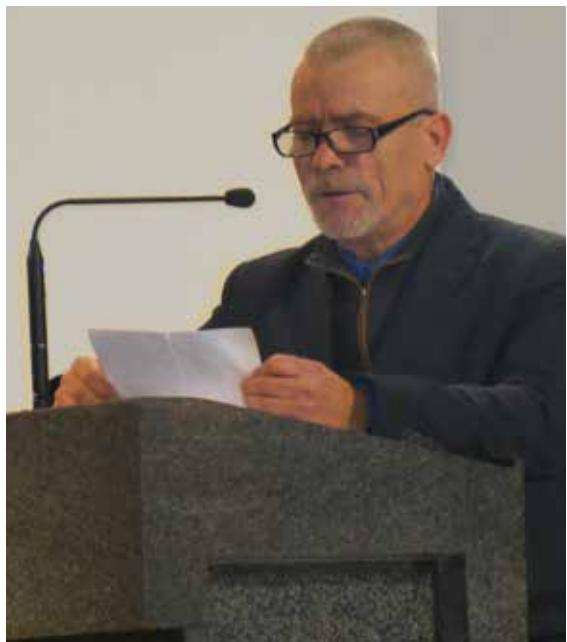
tance, ali zbog Franjevačke galerije i svega onoga što ona znači za Hrvate BiH, a posebno zbog Akademije likovne umjetnosti, fakultetske institucije Mostarskoga sveučilišta, koju je on podigao zajedno sa svojim subratom fra Vendelinom Karačićem i s časnim prijateljima umjetnicima Stipom Sikiricom, Miroslavom Šutejom, Vasilijem Josipom Jordonom, Nadom Pivcem, on je taj drugi stup toga mosta. Stoga se usudim s ovoga svetoga mjesta reći da će se o fra Jazi i njegovim djelima govoriti sa sociološkoga, kulturološkoga, stvarateljskoga i umjetničkoga stajališta kada nas više ne bude i siguran sam da će biti stavljen uz bok velikana kao što su fra Didak Buntić, fra Grga Martića, fra Ivan Franjo Jukić, fra Ante Knežević i drugi koji su ostavili duboke tragove u životu, kulturi i povijesti hrvatskoga naroda u BiH. U tome su posebno prednjačili braće fratri, a evo u Franjevačkoj galeriji imamo stvarni uzorak toga kulturnog dje-lovanja. Meni je osobno bila čast, i na to sam vrlo ponošan, da me je uz toliko umjetnika i slikara izabrao za svoga pomoćnika i suradnika u njegovim stremljenjima. Fra Jozo, hvala ti i laka ti bila hercegovačka hrvatska gruda. Počivaj u miru!

Na njega se nadovezao aktualni dekan ALU **prof. Stjepan Skoko**:

Mnogopoštovani oče provincijale fra Miljenko!

Vama kao i svim fratrima nama drage Hercegovačke franjevačke provincije, posebno fratrima ovoga dičnog samostana na Širokome Brijegu te svoj rodbini fra Jozе Pejića izražavam iskrenu sućut u ime svih studenata, profesora i djelatnike Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Mostaru i u svoje osobno ime!

Hercegovačka franjevačka provincija je upravo prije mjesec dana ovdje na Brijegu proslavila svoju 170. obljetnicu osamostaljenja. Teško je nabrojati što su fratri svega dobroga učinili na svim putovima života tijekom tih 170 godina u Hercegovini, a i šire. Bilo je teških razdoblja u kojima se htjelo uništiti ono što su fratri s puno žrtve i samoprijegora stvarali. Ali fratarska nesalomivost i upornost bili su stvaralački jači od svih destruktivnih sila. Jedno od velikih značajnih dostignuća svakako je Akademija likovnih umjetnosti smještena ovdje na vašem i našem Brijegu. Budući da govorim u ime Akademije želim izreći veliku zahvalnost našem fra Jozu Pejiću jer bez njegove upornosti, rada i ljubavi ova se Akademija ne bi osnovala, a ni opstala. Korijeni su Akademije u Franjevačkoj galeriji koju su on i fra Vendelin osnovali 1990. godine.

Kad su fra Jozo, fra Vendelin i drugi članovi Akademije, kao što su Stipe Sikirica, Miroslav Šutej, Vasilije Josip Jordan, Nada Pivac i drugi prije 18 godina, 1996., utemeljili Akademiju na Širokome Brijegu mnogi su se pitali: Može li nešto umjetnički dobrog doći sa Širokog Brijega, s te Akademije? Zahvaljujući fra Jozu Pejiću i mnogim drugima svjedoci smo da može i da dolazi svake godine mnogo dobroga i lijepoga s Akademije. Fra Jozo, velika Ti hvala u ime svih studenata, profesora i djelatnika Akademije. Neka Ti nebeski Otac podari mir i vječni život. Počivao u mir Božjem!

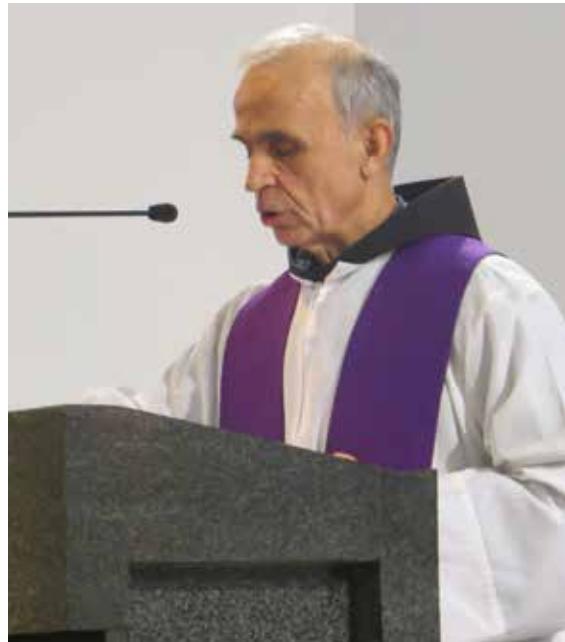
Onaj koji je s pok. fra Jozom najdulje živio i najtešnje surađao svakako je **fra Vendelin Karačić**. Sljedećim riječima se on oprostio od pok. fra Joze:

Bogu hvala na njegovu neizrecivome daru (2Kor 9,15), upravo ovim riječima apostol Pavao uokviruje ljubav na djelu i odgovor na tu ljubav prvih kršćana u Korintu, koji su pomogli, i zahvalnost onih u Makedoniji, koji su primili (danas bi se reklo humanitarnu) pomoć, koja je (bila) izvor mnogim zahvalama Bogu (12). Apostol naglašava da se tim davanjem i zahvaljivanjem izlila Božja milost.

Rađanjem, ljudski gledano, Bog daje; umiranjem Bog uzima. Uzima vremenu i uklapa u vječnost - zapravo: on time dobra vječno daruje.

Iz fra Jozina života imao je što Bog uzeti. Kroz slavinu njegova života Bog je mnoga dobra ulio u život drugih ljudi, posebice naše zavičajne Crkve i naroda.

Kao osoba, samozatajan i odmjeran, fra Jozo je uvijek u drugom čovjeku video brata, sestru - Božje dijete. Za nj ni oni otpisani nisu bili

otpisani, pa ni oni koji su njega otpisali.

U njegovoju su osobi fratri, uglavnom oni koji su mu blizu po dobi i dobro ga poznaju, kao i vodstvo Provincije, prepoznali pouzdana i razborita posrednika između hercegovačkih franjevaca i državnih vlasti i povjerili mu, istina neformalno, tu osjetljivu zadaću. Na žalost, i jedna i druga strana tu je njegovu ulogu, već prema potrebi, znala i zlorabiti. I te je posljedice fra Jozo (svjestan da je šteta gubiti vrijeme na sumnjičenja ili objede), strpljivo podnosio. I, neka se zna, što i svjedočim: Svima je fra Jozo oprostio!

Kao širokobriješki gvardijan odlučno se zalagao da se s fratara mučenika koje su poubijali pripadnici partizanskih postrojbi skine etiketa tobožnjih ratnih zločinaca, a samim time i s ostalih Širokobriježana. Istina o događanjima u veljači 1945. na Širokome Brijegu iznesena je u javnost brošurom Široki Brijeg koju je, nakon odluke samostanske obitelji, napisao dr. fra Gojko Musa, a zemni su ostaci većine od poubijanih 30 fratara napokon dolično pokopani ovdje u crkvi.

Fra Jozo je uvijek osobnom interesu prepostavlja opći interes. I

sav se davao. Nikad nije išao na godišnji odmor. Iako je uvijek bio uredan, garderoba mu je bila vrlo oskudna. U timskom radu znao je prepoznati svoju ulogu, kao i uloge drugih. Uspješno je surađivao i s osobama od kojih se puno razlikovao.

Kao mladi župnik izgradio je crkvu u Poklečanima, te crkve u širokobriješkom kraju (u gradu, Knešpolju, Dobrkočićima ... ; obnovio je ovu baziliku, te vodio radove oko ponovne izgradnje samostanskoga istočnoga krila).

Bio je veliki pobornik hodočašća katoličke mlađeži Gospina Široki Brijeg (od 1972.) - najbrojnije u domovinskoj Crkvi, kao i u širem okružju. Kad su komunisti htjeli zabraniti hodočašće, unatoč prijetnji zatvorom i vojskom, on je hrabro i odlučno uzvratio: Hodočašće će biti! Ne ćemo ga otkazati, pa vi mene zatvorite!

Kao provincijal otupio je oštalu tzv. hercegovačkoga slučaja i napravio preokret iskrenim dijalogom.

Osim promicanja duhovnosti i pokušaja osnivanja katehetskoga vijeća kao zasebne

ustanove i pokušaja ponovnoga otvaranja (zajedno s Bisk. Ordinarijatom) teologije u

Mostaru, fra Jozo je posvetio punu brigu kulturno-povijesnoj baštini (preslike matičnih knjiga; programi: Mostarska knjižnica i galerija; sakralna zbirka Š. Brijeg, Arheološka zbirka Humac, etnografija u Tomislavgradu, a u Konjicu kulturno-povijesna zbirka ...).

I završavam tvrdnjom: Ne bi bilo ni ALU-a na Širokome Brijegu kao ni Franjevačke galerije da nije bilo fra Joze: da nije bilo njegova vizionarstva i upornosti.

Podosta od onoga što je fra Jozo činio prešućivano je i omalovan, a ponešto i bezrazložno

onemogućeno. Ipak, fra Jozo je bio velik čovjek i po onome što je uspio učiniti, i po onome što je htio učiniti. On je bio Božji dar Provinciji, Crkvi, narodu i vremenu u kojem je živo. I neka mu je hvala i od Boga plaća!

I na kraju u ime samostanske braće na Širokome Brijegu **gvardijan fra Tomislav Puljić**:

Preuzvišeni oče Biskupe, mnogo-poštovani oče Provincijale, draga braćo franjevci i sestre franjeve, poštovani članovi obitelji + fra Jozu, braćo i sestre vjernici!

I ako živimo i ako umiremo, Gospodinu pripadamo (Rim 14,12). Ova rečenica iz poslanice Rimljana trebala bi biti životno geslo i pravilo ponašanja za svakoga kršćanina. Ako takvu pripadnost Kristu s lakoćom primjećujemo u obitelji i široj zajednici kojoj pripadamo, može li za nas koji se priznajemo kršćanima biti boljega svjedočenja kršćanske vjere i može li biti veće radosti?

Danas pokopavamo zemne ostatke jednoga takva svjedoka vjere, svjedoka koji je doista pripadao Gospodinu i radosno mu služio. I prije negoli, kao uobičajeno,

iznesem fra Jozin životopis, neka mi bude dopušteno istaknuti nekoliko stvari iz njegova života, čime je nas fratre, a jednakotako i druge ljudi zadivio i u čemu nam je dao primjer.

Fra Jozo je bio čovjek vjere i pravi duhovni sin sv. Franje i po svojoj naravi i po onome što je stekao odgojem u roditeljskoj kući i redovničkoj zajednici. On nije znao što je bijeg od svakodnevnih teškoća, niti je

uzmicao kad bi životne okolnosti postale vrlo zahtjevne. Koliko god je bio uporan u ostvarenju svojih dužnosti, bilo kao obični redovnik bilo kao pretpostavljeni, uvijek je imao u vidu konkretnoga čovjeka (brata).

Svoje svećeničko djelovanje započeo je ovđe na Širokome Brijegu, duduše vrlo kratko, da bi se 1970. vratio i kao gvardijan vodio samostan 10 godina. Fra Jozo Pejić je u svoje mandatu gvardijana nastojao širokobri-

ješkom samostanu vratiti barem dio one uloge koju ju je imao na kulturnom polju do tragedije koja

se dogodila 7. veljače 1945., kad su redovnici poubijani, kulturnopovjesno blago uništeno i gimnazija zatvorena. Plod tih nastojanja bilo je otvorenje Riznice 1979. kao slijednice negdašnjega velikog muzeja, čemu je prethodila ponovna gradnja istočnoga samostanskoga krila u kojem je Riznica smještena, kao i obnova samostanske crkve i gradnja nekoliko podružnih crkava.

Ponovno se 1989. vratio na Široki Brijeg. Ono što je nekoć započeo, zajedno s drugim fratrima privelo je kraju god. 1990. otvorenjem Franjevačke galerije. Osim toga, najzaslužniji je za osnivanje Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Mostaru sa sjedištem na Širokome Brijegu. Uspio je okupiti eminentne umjetnike i pedagoge i stvoriti kvalitetan nastavni kadar, što je bio najvažniji dio posla. Unatoč visokoj životnoj dobi fra Jozo je obnašao ulogu ravnatelja Akademije likovnih umjetnosti do 2012., a ravnateljem Franjevačke galerije ostao je sve do smrti.

Fra Jozo Pejić rodio se 1. studenoga 1935. u Sovićima, župa Gorica. Roditelji su mu Andrija i Anica r. Zorić. Kršten je 3. studenoga 1935. i dobio je ime Petar. Četiri razreda pučke škole završio je u Sovićima

1946., a malu maturu položio je u Imotskome. Gimnaziju je pohađao u Imotskome, Mostaru, Splitu i u Višokom gdje je maturirao 1953.

U franjevački red stupio je 14. srpnja 1953. u Kraljevoj Sutjesci i nakon godine novicijata položio prve redovničke zavjete. Studij teologije završio je na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Za svećenika je zaređen 28. srpnja 1963. u Mostaru. U listopadu iste godine preuzeo je službu duhovnoga pomoćnika na Širokome Brijegu. Već u svibnju 1964. određen je za župnika u Rakitnu. Župnik u Rakitnu od svibnja

1964. do srpnja 1970. Od 1970. do 1980. obnašao je službu gvardijana na Širokome Brijegu. Vicedele-gat Generala je od siječnja 1980. do travnja 1982. Provincijal u Mo-staru od 1982. do 1988. Duhovni pomoćnik na Širokome Brijegu od 1989. do 2001. Suosnivač Franjevačke galerije 1990. i njezin voditelj sve do smrti. Suosnivač i voditelj Akademije likovnih umjetnosti na Širokome Brijegu od 1996. do 2012.

Uz molitve nazočne redovničke subraće fra Jozo se preselio u vječnost 27. prosinca 2014. u 11,20 sati.

Braćo i sestre! Ovo je u kratkim

crtama iznesen životni put jedno- ga čovjeka, kršćanina i svećenika. Šturo i siromašno! No iza ovih riječi krije se čitava povijest jednoga čovjeka, koju poznaje najbolje Bog i on. Dobri i milosrdni Otac neka mu bude plaća i nagrada za sve dobro što je učinio. A za ljudske nedostatke (koje svi imamo) molit ćemo se Bogu da mu oprosti i uvede ga u prostranstva svjetlosti i mira.

Počivao u miru Božjem!

Riječi sućuti uputili su mnogi, od kojih su spomenuti samo neki: č. s. Franka Bagarić, provincijalka Školskih sestara franjevki u Hercegovini, naša braća iz Frohnleitena, don Ilija Drmić, župnik u Viru, hrvatski član Predsjedništva BiH, dr. Dragan Čović i gradonačelnik Širokoga Brijega, Miro Kraljević.

Svečani molitveno-liturgijski ispraćaj pok. fra Jose uveličao je lijepim pjevanjem veliki župni zbor pod ravnanjem s. Mire Majić.

Nakon završnih pogrebnih molitava u sprovodnoj povorci, moleći krunicu, svi su se nazočni uputili na groblje Mekovac gdje je u fratarskoj grobnici ukopan naš brat fra Jozo uz pjesmu *Kraljice neba*.

Počivao u miru Božjem!

NEKA SE UNESE U NEKROLOGIJE

Die 27. Decembris 2014. in nostro conventu in Široki Brijeg, pie in Domino obiit R. P. JOZO PEJIĆ de Sovići, parochia Gorica, ex-cappellanus, ex-parochus, ex-guardianus et ex-minister provincialis, anno vitae 80, religionis 62 et sacerdotii 52. Sepultus est in coemeterio Mekovac in Široki Brijeg.

POČIVALI U MIRU BOŽJEM

PREMINUA IVA KUREVIJA R. IVANKOVIĆ, UDOVA POK. ILIJE, MAJKA NAŠIH FRATARA FRA VINKA I POK. FRA STIPE KUREVIJE

U srijedu, 28. siječnja 2015., opremljena sv. sakramentima popudbine, u 87. godini života blago je u Gospodinu preminula Iva Kurevija, majka naših fratara fra Vinka i pok. fra Stipe Kurevije

Sprovod pokojne lve bit će sutra, 29. siječnja 2015., u 14.00 sati u Tubolji, a sv. misa zadušnica nakon sprovoda u crkvi u Kovačima.

Počivala u miru Božjem!

PREMINUO BOŽE PINJU, OTAC NAŠEGA FRA MIĆE PINJUHA

U nedjelju, 22. veljače 2015., u 2.30 sati u bolnici u Mostaru., opremljen sv. sakramentima popudbine, u 89. godini života blago je u Gospodinu preminuo Bože Pinjuh, otac našega fra Miće Pinjuha.

Sprovod pokojnoga Bože bit će u utorak, 24. veljače, u 14.00 sati na Čerinu. Sv. misa zadušnica slavit će se uz sprovod.

Počivao u miru Božjem!

PREMINULA ANA TOPIĆ R. SABLJIĆ UDOVA POK. TOME (TOMIŠE), MAJKA NAŠEGA FRA PETRA TOPIĆA

U ponedjeljak, 2. ožujka 2015., u 07,00 sati u Buhovu, opremljena sv. sakramentima popudbine, u 82. godini života blago je u Gospodinu preminula Ana Topić r. Sabljić, udova pok. Tome (Tomiše), majka našega fra Petra Topića.

Isprācāj pokojne Ane bit će u srijedu, 4. ožujka, u 15,00 sati ispred mrtvačnice na Širokome Brijegu, a potom ukop na Bilnovčevu groblju u Buhovu. Sv. misa zadušnica slavit će se uz sprovod.

Počivala u miru Božjem.

IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA

BIH DOMAĆIN

2. EUROPSKOGA KONGRESA OFS-A I FRAME

Nacionalna bratstva Franjevačkoga svjetovnog reda (OFS) i Frame u Bosni i Hercegovini bit će domaćini 2. europskog kongresa OFS-a i Frame, koji će se održati od 17. do 23. kolovoza 2015. godine u Mostaru.

Krajem mjeseca studenoga formiran je organizacijski odbor na nacionalnoj razini

čiji će članovi raditi na pripremi i organizaciji Kongresa, a koji čine: nacionalni, područni i mjesni duhovni asistenti OFS-a i Frame (fra Ljubo Kurtović, fra Danijel Rajić, fra Slaven Brekalo, fra Josip Vlašić); članovi nacionalnoga vijeća OFS-a BiH (ministra Matea Galić, tajnica Mirjana Ćavar, blagajnica Gordana Đepa, međunarodna vijećnica Ivana Vidović); članovi nacionalnoga vijeća Frame (predsjednica Ivana Baban, dopredsjednik Tomislav Gašpar), te međunarodna koordinatorica Frame, Andrea Odak.

Formiran je, također, i organizacijski odbor na

međunarodnoj razini koji, uz predstavnice BiH, čine generalni ministar OFS-a Tibor Kauser, te članovi međunarodnoga predsjedništva Ana Fruk iz Hrvatske i Attilio Galimberti iz Italije.

Geslo Kongresa: Živite dostojno poziva kojim ste pozvani (Ef 4,1).

Na Kongresu će sudjelovati oko 200 sudionika, predstavnika Franjevačkoga svjetovnog reda i Franjevačke mladeži iz gotovo svih zemalja Europe.

Odabranim geslom želi se nastaviti poslanje s Prvoga kongresa održana 2012. u

Francuskoj **Izvezite na pučinu**, posvijestiti svjetovnim franjevcima kako je njihov poziv najprije da budu kršćani, a potom franjevci, te kako je potrebno uvijek iznova otkrivati i živjeti taj poziv u Crkvi i društvu.

Nakon održana četiri europska kongresa Franjevačke mladeži, 2012. godine organiziran je prvi zajednički kongres OFS-a i Frame, u Lisieuxu (Francuska). Takvi kongresi praksa su i na drugim kontinentima, a cilj im je zajedničko promišljanje o važnosti i načinu življjenja franjevačkoga poziva u svijetu, zблиžavanje OFS-a i Frame, te razmjena iskustava i svjedočanstava između zemalja.

ODRŽANA KORIZMENA PODRUČNA DUHOVNA OBNOVA OFS-A

Područno vijeće OFS-a Hercegovine, u suradnji s mjesnim bratstvima, kojih je, Bogu hvala, svake godine sve više, već petu godinu dva puta godišnje organizira područne duhovne obnove, na kojima sudjeluje preko 300 svjetovnih franjevac - trećara. Jedna se održava o svetkovini sv. Ljudevita, suzaštitnika Franjevačkoga svjetovnog reda, a druga prve subote u korizmi.

Tako se i u subotu 21. veljače 2015., u Međugorju, okupilo oko 300 članova iz 14 bratstava, koliko ih trenutačno djeluje u Hercegovini. Od toga je 10 bratstava kanonski oblikovano, a 4 su u osnivanju.

Na samome je početku nazočne pozdravio fra Ivan Landeka mlađi, duhovni asistent bratstva Međugorje, a zatim i područna ministrica Ankica Zelenika. Ankica je uputila riječi zahvale domaćinima, bratstvu Međugorje, a posebno fra Ivanu i ministru Juri te župniku fra Marinku Šakoti. Oni

su srdačno prihvatali poziv područnog vijeća da budu domaćini te duhovne obnove i s njima je uistinu bilo jednostavno i ugodno surađivati u pripremi.

Ankica je pozdravila i bivšu područnu ministru Mariju Brna-

dić te članicu našega područnog bratstva Andreu Odak, koja je nedavno izabrana u Međunarodno vijeće OFS-a, kao međunarodni koordinator Frame.

Nakon područne ministre riječi pozdrava uputili su međugorski župnik fra Marinko Šakota, područni duhovni asistent fra Ljubo Kurtović te ministar OFS-a Međugorje Jure Čilić.

Svojim lijepim pjevanjem duhovnu obnovu obogatili su međugorski framaši. Velika im hvala na tome.

Predavanje na temu **Korizma – vrijeme odričanja i odabira** održao je fra Danko Perutina, duhovni asistent OFS-a Čitluk. Uz poticajne riječi o bratstvu i bratskom zajedništvu te kroz meditativne molitve i govor o postu i odričanju, fra Danko nas je uveo u dublje promišljanje o korizmi te o smislu odričanja i činjenju pokore, naglasivši: *Ako te pokora ne mijenja, mijenjam pokoru.*

Nakon prvoga dijela programa, koji se održao u dvorani sv. Ivana Pavla II., duhovna obnova nastavljena je u crkvi sv. Jakova, molitvom krunice, pristupanjem sakramentu ispovijedi te svetom

misom, koju je predslavio fra Danko Perutina. Krunici su predmolili ministri mjesnih bratstava, a misna čitanja čitali su članovi OFS-a Međugorje.

Domaćini su pripremili i bogatu zakusku, kako bi uz duh okrijepili i tijelo, *brata magarca*, pa

se uz okrijepu nastavilo bratsko zajedništvo i druženje.

Radost i vedri franjevački duh koji se među okupljenima osjećao pri samom dolasku nastavio se kroz cijelu duhovnu obnovu.

Te su duhovne obnove prilika i za susret braće i sestara iz cijele Hercegovine i produbljivanje bratskih i prijateljskih odnosa. Vjerujem da već sada svi željno iščekujemo naše ponovno okupljanje u kolovozu.

Neka nam ova duhovna obnova po zagovoru sv. Franje i Kraljice mira, pomogne da na pravi način iskoristimo ovo milosno vrijeme korizme te duhovno pročišćeni dočekamo svetkovinu uskrsnuća našega Gospodina.

(Josipa Vukoja, OFS Kočerin)

ZAVRŠENO KANONSKO OBLIKOVANJE OFS-A ČERIN

Slavljem izbornoga kapitula, u utorak, 24. veljače 2015., završeno je kanonsko oblikovanje bratstva Franjevačkoga svjetovnog reda Čerin. Izbornim kapitolom, na kojem su sudjelovala 33 člana bratstva, predsjedala je područna ministra Ankica Zelenika u nazočnosti područnoga duhovnog asistenta fra Ljube Kurtovića. Tajnica kapitula bila je područna rizničarka Josipa Vukoja, a nazočan je bio i fra Dario Dodig, duhovni asistent mjesnoga bratstva.

Kapitol je započeo Večernojm molitvom iz Časoslova, a zatim se nastavio prema Obredniku Franjevačkoga svjetovnog reda.

U službu bratstva izabrane su:

Marijana Barbarić – ministra

Anita-Marija Pehar – doministra

Lucijana Miličević – tajnica

Zdenka Ivanković – rizničarka

Sanda Sušac – učiteljica formacije.

Obnovu bratstva u župi Čerin započeo je župnik fra Dario Dodig, još 2012. Okupio je zainteresirane kandidate te ih pripremao za primanje u Red. Neki su u međuvremenu odustali, ali su se i neki drugi priključili. U svibnju 2013. tadašnja područna ministra Marija Brekalo i područni duhovni asistent fra Josip Vlašić u Red su primili 39 kandidata, a kasnije se pridružilo još nekoliko članova koji su naknadno primljeni.

Dana 15. veljače 2015. svoje trajne zavjete dala su 34 kandidata te su tako ispunjeni uvjeti da se održi slavlje izbornog kapitula i završi kanonsko osnivanje bratstva.

O mjesnim bratstvima koja su u osnivanju ili obnavljanju sve do izbora njihova vijeća brigu vodi Područno vijeće. Tako je i u Čerinu, kroz razdoblje novicijata, primljenim kandidatima susrete animirala područna učiteljica formacije Mila Čuljak, koja je s njima proučavala Pravilo i Generalne konstitucije Franjevačkoga svjetovnog reda te ih pripremala za zavjetovanje življenja Evanđelja u bratstvu Franjevačkoga svjetovnog reda (OFS-a).

Hvala sestri Mili za njezin rad s tim kandidatima i hvala fra Dariju za trud i zalaganje u osnivanju toga bratstva.

Novoizabranom vijeću i cijelom mjesnom bratstvu Čerin želimo ustrajnost, mir i svako dobro na putu franjevaštva.

Josipa Vukoja, područna rizničarka

MIR I DOBRO, XLVII., 1, ožujak 2015.

REDOVNICI, REDOVNICE I POSVEĆENI LAICI U MARIJI BISTRICI

(fra L. Šimić) - Nacionalni susret redovnika, redovnica, Bogu posvećenih laika i laika povezanih s redovničkim zajednicama preko svjetovnih redova i bratstava održao se u subotu, 14. ožujka 2015. u Mariji Bistrici

U ovoj Godini posvećenog života obilježili smo još jedan jako važan događaj za nas redovnike i redovnice. U nacionalnom hrvatskom marijanskom svetištu u Mariji Bistrici, 14. ožujka održano je svečano euharistijsko slavlje povodom nacionalnog susreta redovnika, redovnica i Bogu posvećenih laika. Na ovom susretu sudjelovao je veliki broj redovnika, redovnica i laika iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine, a sve to u organizaciji Hrvatske biskupske konferencije i Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavarica i poglavara. Večer prije, redovnici, redovnice i Bogu posvećeni laici zajedno su molili na bdijenju u zagrebačkoj katedrali.

Misno slavlje u bistričkom svetištu predslavio je uzoriti kardinal Josip Bozanić, nadbiskup i metropolit zagrebački, uz koncelebraciju apostolskog nuncija, nadbiskupa Alessandra D'Errica i ostalog biskupskog zbora, na čelu sa predsjednikom hrvatske biskupske konferencije mons. Želimirom Puljićem i predsjednikom Vijeća HBK-a za posvećene osobe, mons. Matom Uzinićem te brojnim redovničkim svećenicima predvođenima poglavarima. Pod misom su skladno i svečano pjevali članovi *Redovničkog band aida*. Zahvaljujući HRT-u, HKR-u te Radio Mariji ovo misno slavlje mogli su pratiti svi oni koji nisu mogli doći, posebno naši bolesnici. U liturgijskoj asistenciji su sudjelovali i naši bogoslovi.

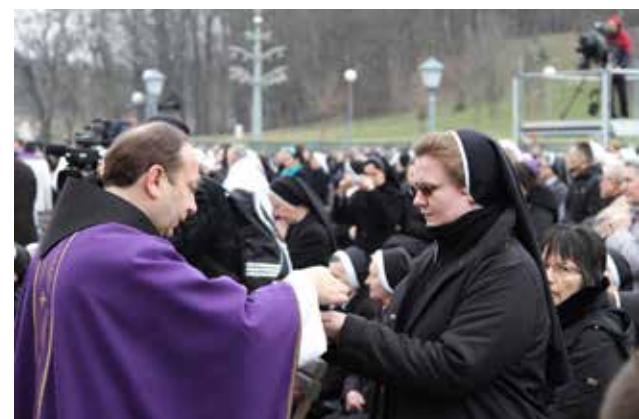
Nakon misnog slavlja, uslijedilo je međusobno druženje i razgovor, uz okrjepu. Bilo je prelijepo vidjeti toliko mnoštvo redovnica i redovnika sa osmjehom na licima. Posebno bih istaknuo ogroman broj mladih osoba koje su svoje živote posvetili Bogu. Sa sigurnošću možemo reći da se ne moramo bojati za budućnost redovničkih zvanja. Ipak u molitvenim nakanama i dalje stoje molitve za nova duhovna

zvanja.

U 15 h molili smo Križni put koji je predmolio fra Ivica Petanjak, OFM Cap., novoimenovani krčki biskup. Autor razmišljanja o postajama križnog puta je fra Ante Vučković. Sudjelovali su redovnici, redovnici i sav prisutni puk. Nakon završetka križnog puta i završnog blagoslova novoimenovanog biskupa svi su se uputili svojim kućama, svojim zajednicama.

Duhovna snaga potječe iz molitve, kako je to napisao i kardinal Bozanić. Potaknuti ovim događajem, ne sumnjamo u plodnost rada koje redovnici i redovnice neumorno ostavljaju za sobom. Kako molitvom, tako i fizičkim radom služeći prvo Bogu, a potom i ljudima. Neka nas sve prati Božja ruka i močni zagovor Majke Božje Bistričke

IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA

FRANJEVAC KAPUCIN IVICA PETENJAK IMENOVAN KRČKIM BISKUPOM

Osjek, (ika) - Papa Franjo prihvatio je odreknuće od službe mons. Valtera Župana, dosadašnjega krčkoga biskupa, u skladu s odredbom kanona 401 čl. 1. Zakonika kanonskoga prava, te je za novoga krčkog biskupa imenovao fra Ivicu Petanjka, franjevca kapucina, dosadašnjega gvardijana u Osijeku, objavio je u subotu 24. siječnja u podne apostolski nuncij u Republiци Hrvatskoj nadbiskup Alessandro d'Errico, priopćio je Tiskovni ured Hrvatske biskupske konferencije. Vijest o imenovanju objavljena je istodobno u Vatikanu.

Fra Ivica Petanjak rođen je 29. kolovoza 1963. u Đakovu, Đakovačko-osječka nadbiskupija, u katoličkoj vjerničkoj obitelji u župi sv. Mihaela u Drenju. Srednju školu poхаđao je u Osijeku (1978. – 1982.), a potom je stupio u kapucinski novicijat u Karlobagu. U međuvremenu odlazi na odsluženje vojnoga roka

i po povratku dovršava novicijat i polaže privremene zavjete 4. studenoga 1984. Iste godine započinje studij teologije na KBF-u u Zagrebu.

Doživotne zavjete položio je u Franjevačkom redu manje braće kapucina 4. listopada 1988., a za svećenika je zaređen 24. lipnja 1990. u Zagrebu.

Nakon ređenja bio je zamjenik odgojitelja i prefekt sjemeništaraca

u Varaždinu (1990. – 1991.) te župni vikar i bolnički kapelan u Splitu (1991. – 1995.). Na papinskom sveučilištu Gregoriana studirao je crkvenu povijest (1995. – 2002.) i godine 2002. obranio doktorsku radnju Michelangelo Bosdari da Ragusa ofmcap., predicatore, diplomatico, uomo di governo e guida spirituale (1653. – 1729.) (Mihael Božidarević iz Dubrovnika, ofmcap. propovjednik, diplomat, čovjek uprave i duhovni vođa (1653.–1729.).

Od 2002. do 2005. služio je kao magistar bogoslova u Zagrebu. Službu provincijalnoga ministra Hrvatske kapucinske provincije sv. Leopolda Bogdana Mandića obnašao je od 2005. do 2011. Služio je zatim kao župnik župe Gospe Lurdske u Rijeci i odgojitelj postulanta (2011. – 2014.), te od kolovoza 2014. kao gvardijan u Osijeku i provincijalni definator.

PORUKA BISKUPA SEMRENA ZA DAN ŽIVOTA 2015.

Zaštita života i pravo na život od samoga začeća

Na prijedlog Svetoga Oca i prema odluci naših biskupa svake je godine prva nedjelja veljače posvećena razmišljanju i molitvi za dar života. Naši biskupi pozivaju na odgajanje svijesti i savjesti o ljubavi, prihvaćanju i poštivanju istinskoga života od samoga začeća. Stoga je predsjednik Vijeća za obitelj mons. dr. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki, uputio Poruku za Dan života, koji se obilježava u nedjelju 1. veljače 2015., pod naslovom Zaštita života i pravo na život od

samog začeća.

U Godini posvećena života potaknuti smo na poziv Crkve da budemo sveti. Svetost je izvorno svojstvo – bitnost Boga, a ljudi su po milosti pozvani na sudjelovanje u Božjoj svetosti. Bog je presveti, tri puta svet: *Budite sveti jer sam ja svet* (1 Pt 1,16). Bog je svet, on nije posvećen. Posvetiti znači omogućiti stvarnosti koja nije Bog da ostvari relaciju sa svetim, s Bogom. Identitet Boga je svetost, a identitet posvećenih osoba i

redovnika jest posvećenje – potpuno sebedarje Bogu. Posvećeni život u kršćanstvu oblikuje se po primjeru Isusa Krista. Osnovni je cilj posvećena života postojano traženje Boga koji se očitavao u svome sinu Isusu Kristu. I Krist je svet po snazi osobnoga sjedinjenja s Bogom. Isus Krist kaže: *Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski* (Mt 5,48). On je svetost živio kao savršenost i naviještao je svojim učenicima i ljudima svih staleža. On je stoga

božanski učitelj, uzor, začetnik i dovršitelj svake savršenosti života (LG V). Vjernici od Krista dobivaju snagu za postizanje savršenstva, i to svaki prema mjeri dara Kristova. Ta ih snaga vodi njegovim stopama i pomaže im da postanu kristolični, suobličeni s njim slijedeći volju Očeva, posvetivši se svom dušom slavi Božjoj i služenju bližnjemu (LG 40).

Služenje bližnjemu nadahnjuje se na prihvaćanju Radosne vijesti Isusa Krista – Života i time postajemo životni, tj. volimo život, želimo zaštiti život i pravo na život od samoga začeća. Ljudski je život krhak, ali uvjek svet, vrijedan i nepovrediv, te ga stoga valja voljeti, štititi i njegovati. Sam Bog pojavljuje se rođenjem u obitelji i time izražava najveću ljubav prema obitelji. Njemački pisac Kurt Marti Božje ljubavi zaodjenuo je u ruhu jedne lijepе priče. *Kad su prvi ljudi sagriješili Bog je naredio anđelu da ih plamenim mačem protjera iz raja. Anđeo pronađe Adama i Evu i potjera ih prema izlazu iz raja. Kad su bili na vratima, Adam pogleda anđela i veli: 'Lijepo, ti imaš mač, a mi smo goloruki i zato moramo bježati pred tobom.' Kad Bog ču tu riječ, lecne se i istoga časa odluči razoružati anđela. Ali to mu ne bidovaljno. Kad je odlučio u svom Sinu pohoditi zemlju, razoruža i sama sebe, liši se svake sile i opredijeli se za nemoć ljubavi.* Krhkost života povezana je s velikom ljubavlju. Ako je Bog ljubav (usp. I Iv 4,16), onda on svoju svemoć nije mogao drukčije ni očitovati nego preko nemoći ljubavi u malom djetu Isusu. Jer, *ljubav se ne boji svoje vlastite nemoći. Baš u tome je ona svemoćna... Jedino Bog koji ne poznaće drugu svemoć osim svemoći ljubavi može mi biti blizak* (E. Jüngel). Povjeravajući svetoj obitelji svoga sina Bog tako potvrđuje ljudsko dostojanstvo i pravo na

život od samoga začeća.

Prilikom obraćanja diplomatičima u Vatikanu 12. siječnja 2015. papa Franjo istakao je sljedeće: (...) Među nama postoji jedna vrsta kulture odbacivanja. Ona nam ne dopušta da na bližnjega gledamo kao na svoga brata kojeg prihvaćamo nego kao na konkurenta kojega istjerujemo iz svoga život-

noga horizonta i želimo ga sebi podčiniti. Radi se o 'mentalitetu koji stvara kulturu otpada, koja nikoga i ništa ne štedi; od ljudskog bića pa sve do samoga Boga. Takva kultura stvara ranjeno čovječanstvo i stalno ga napetostima i sukobima ozljeđuje. Primjer takve kulture je lik kralja Heroda koji – jer se osjetio ugroženim Isusovim rođenjem – daje ubiti svu djecu u Betlehemu. Evo Pakistan je mjesto, gdje je prije mjesec dana 's neviđenom brutalnošću masakrirano' više od stotinu djece (...). Za terorizam Papa tvrdi da je 'posljedica kulture otpada, primijenjene na Boga'. Vjerski fundamentalizam, 'prije nego odbaci ljudska bića čineći užasne masakre, odbacuje samoga Boga, čineći od njega puku ideološku izliku'. Svjedoci smo i događaja da

je francuski parlament izglasao (27.studenoga 2014.) da u temeljna prava čovjeka spada abortus i događaja terorizma u Parizu. Što nam govore?

Bez djece nema budućnosti. Majke koje rađaju djecu šire i promiču vrijednosti koje Europa proglašava, ali ih često ne uvažava. Ne zaboravimo da je Europa srce humanizma, gdje se proglašavaju prava i jednakost, nadahnuti na općoj Povelji ljudskih prava, ali i gdje je očita proturječnost glede začete i nikad rođene djece. Bez života nema ni prava. Kao što je Europsi tako je i našoj Domovini potreban život, ako želi biti luč čovječanstva i prava u svijetu.

Od trenutka začeća počinje novi život koji nije ni očev ni majčin, nego život novoga ljudskog bića koje se samo razvija. Suvremena genetika je utvrdila da je od prvog časa utvrđen program onoga što će začeto biće biti – čovjek. To biće nikada neće postati ljudsko ako to nije već od tada. Prema tome, od prvoga časa svoga postojanja ljudsko biće u svojoj cje-lokupnosti zahtijeva bezuvjetno poštovanje koje dugujemo svakom čovjeku. Stoga je život svet i nepovrediv od prvoga časa začeća. A čovjek se vrednuje kao osoba i ljubi se kao osoba bez obzira na njegovo fizičko ili mentalno zdravstveno stanje i bez obzira na njegove osobine. Stoga zapamtimo da je život uvijek, u svim svojim razdobljima i u svakoj dobi, svet i uvijek vrijedan. I to ne samo iz vjere nego i iz razuma. To i znanost potvrđuje. Ne postoji neki život koji je svetiji od drugoga; jednako tako ne postoji ljudski život koji je po vrijednosti važniji od drugoga. Vjerodostojnost se nekog zdravstvenoga sustava ne mjeri samo po djelotvornosti, nego iznad svega po pažnji i ljubavi prema ljudima, čiji je život

uvijek svet i nepovrediv.

Obitelj kao relaciju između muškarca i žene, roditelja i djece, ne valja miješati s drugim oblicima suživota, koji pak nastaju po drugoj logici, koji primjerice počivaju na nekom dogovoru ili interesu, i kao takvi mogu biti i nesigurni, kraće ili duže trajni. Bog međutim želi da ljudi budu slobodni pojedinci – članovi međusobnog zajedništva – obitelji, kao obitelj božanskih osoba: obitelj je prva slika Trojstva.

Moramo se suočiti s denatalitetom, koji je velika opasnost za gospodarsku, društvenu i kulturnu budućnost europskih naroda. Obitelj je slika Trojstva, svetosti Boga i kao takvu treba je neprestance posvećivati, tražiti njezinu relaciju s Bogom. Nju se ne može dokidati, ona nije na eksperiment ponuđena. Miješati obitelj s dru-

gim oblicima odnosa i suživota prava je nepravda.

Ovom prigodom u ime svih katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem iskrenu zahvalnost svima Vama, svećenicima, redovnicima i drugima, koji se na razne načine trudite oko izgradnje kulture i civilizacije života, a izbjegavate kulturu smrti.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima onima u našoj Domovini koji s velikom sviješću odgovornosti prema Bogu, prema svojoj savjesti i prema svome narodu štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade *Da životu*, ustanovljenu prije više godina, koja pomaže naše hrabre bračne drugove, a koji su spremni imati više djece.

Zahvaljujem i raznim karitativenim i molitvenim skupinama koje se veoma trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnjim obiteljima.

Zahvaljujem također svim lijećnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve Vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štitite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjerio sam Bog, Životvorac! Neka Vas On ngradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, 21. siječnja 2015.

Dr. Marko Semren,
pomoći biskup banjolučki i
Predsjednik Vijeća za obitelj BK
BiH

PRIOPĆENJE SA XVII. REDOVNOGA GODIŠNJEG ZAJEDNIČKOG ZASJEDANJA HBK I BK BIH

Zajedničko godišnje zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, XVII. u nizu, održano je 26. siječnja 2015. u sjedištu HBK u Zagrebu. Na jednodnevnom zasjedanju, kojem su predsjedali nadbiskup zadarski mons. dr. Želimir Puljić, predsjednik HBK, i biskup banjolučki mons. dr. Franjo Komarica, predsjednik BK BiH, sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH i svi članovi Hrvatske biskupske konferencije, osim jednoga koji je bio spriječen.

Dijelu zasjedanja pridružio se i apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Alessandro D'Errico koji je prenio blagoslov i pozdrave Svetoga Oca. Kazao je kako je, s gledišta Svete Stolice, godišnje zajedničko zasjedanje

dviju Biskupskih konferencijskih događaja, jer daje mogućnost, ne samo za zajedničko odlučivanje o zajedničkim pitanjima pastoralnoga života, nego također da se zajedno razmišlja o izazovima s kojima se hrvatski katolički

narod mora suočiti u konkretnim situacijama ovoga vremena.

U pozdravnom govoru nadbiskup Puljić izrazio je dobrodošlicu u Hrvatsku biskupsku konferenciju novoimenovanom krčkom biskupu fra Ivici Petanjku te zaželio

da, kao vrijedni sljedbenik duha svetoga Franje i dobar poznavatelj crkvene povijesti, bude unutar Biskupske konferencije mudar savjetnik u promicanju posvećenoga života i formaciji prezbitera i laika. Govoreći o zajedničkom zasjedanju biskupa iz Republike Hrvatske i BiH, zahvalio je Bogu što, iako djeluju u dvije države, preko dviju konferencija putem zajedničkih poslova i umreženih institucija služe istom narodu te na zasjedanjima dijele svoje brige i radosti, nade i tjeskobe.

Pozdravljajući sve nazočne u ime BK BiH, biskup Komarica je, između ostalog, posebno spomenuo privođenje kraju postupaka za beatifikaciju slugu Božjih nadbiskupa Josipa Stadlera i Petra Barbarića te katastrofalne poplave koje su pogodile brojne župe Vrhbosanske nadbiskupije i dio župa Banjolučke biskupije. Zahvalio je za dragocjenu pomoć koju je stradalima pružio Hrvatski Caritas, premda je i sam morao skrbiti za brojne stradale na području Republike Hrvatske.

Biskupi su upoznati s aktualnim pitanjima hrvatske inozemne

pastve. Trenutačno diljem svijeta ima 184 hrvatskih katoličkih župa i misija u kojima djeluje 195 svećenika, 49 časnih sestara i 46 pastoralnih suradnika. Promišljajući o izazovima pred kojima se nalazi hrvatska inozemna pastva, posebno je istaknut problem novoga vala iseljavanja poglavito mlađih obitelji i samaca. Naglašena je potreba ozbiljnoga suočavanja s tim problemom na svim razinama te izražena zahvalnost svim koji djeluju u hrvatskoj inozemnoj pastvi za njegovanje vjerskoga i nacionalnoga identiteta te očuvanje obiteljskih vrijednosti među hrvatskim iseljenicima.

Predsjednici Hrvatskoga Cari-tasa i Caritasa BK BiH informirali su biskupe o prošlogodišnjoj akciji Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH te o pripremama za ovogodišnju akciju pod geslom *Nositi Isusovu ljubav*. Ponovno je istaknuto da ova akcija ima za cilj, ne samo materijalnu pomoć, nego jačanje međusobne povezanosti na duhovnoj i svakoj drugoj razini između Crkve u RH i BiH. Biskupi iz BiH su i ovom prigodom zahvalili svima koji su se uključili

u ovu akciju, ali i u mnoge druge manje akcije kojima se pomaže opstanak u BiH Hrvata katolika, napose u onima dijelovima u kojima su egzistencijalno ugroženi.

Razmatrajući zajednička liturgijska pitanja, biskupi su dali smjernice za nastavak pripreme i tiskanje novoga kantuala. Također su dali smjernice za poduzimanje potrebnih koraka za odobrenje datuma i molitava na spomendane pojedinih hrvatskih blaženika.

Biskupi su, između ostalog, također saslušali i izvješće o radu Komisije HBK i BK BiH za Hrvatski martirologij. Predstavljene su sve, do sada poduzete aktivnosti na popisivanju svih žrtava katolika na području obiju konferencija s posebnim naglaskom na onim osobama koje su dale svoj život iz ljudavi prema vjeri te bi se mogao pokrenuti proces za njihovo proglašenje blaženim.

Zagreb, 26. siječnja 2015.

Tajništvo BK BiH
Tajništvo HBK

POZIV BISKUPA BK BIH NA SUSRET S PAPOM FRANJOM U SARAJEVU

Okupljeni na 63. redovnom zasjedanju, 20. ožujka 2015. u Mostaru, mi biskupi Bosne i Hercegovine očitujuemo svoju radost i zahvalnost Bogu što je papa Franjo prepoznao potrebu Crkve i pučanstva u Bosni i Hercegovini za ohrabrenjem i poticajem da se, snagom vjere, hrabro suoče sa svim, zasigurno, nimalo lakim ali ne i nesavladivim poteškoćama i izazovima.

U dvadeset godina poraća pravedan mir i istinsko pomirenje, socijalna pravda i sigurnost nisu, na žalost, ostvareni nego su ostali

samo želja ljudi dobre volje. Mnogi građani naše zemlje kao da sve manje vjeruju da su pravda i suživot u ovoj zemlji još uvijek mogući. A to, u interesu svih, ne može i ne smije tako ostati, jer bi to značilo da u ovoj Božjim darovima bogatoj zemlji, ni za koga ne bi bilo potrebnih i nužnih uvjeta za miran i normalan ljudski život.

Sve je očitije da bez istinske obnove ljudskoga duha ne može biti ni istinskoga gospodarskog napretka niti socijalne pravde.

Papa Franjo je u dvije godine svoje papinske službe pokazao

svoju blizinu i razumijevanje s onima kojima prijeti beznađe. Vjerujemo da njegove poruke mogu biti učinkovit poticaj vrlo potreboj duhovnoj, ali i svakoj drugoj obnovi našeg društva i da će nam pomoći shvatiti i prihvatići činjenicu kako smo svi, i kao ljudi i vjernici, odgovorni za izgradnju mirne i sretne budućnosti svih vjernika, svih građana i naroda ove zemlje.

Mi biskupi smo uvijek upozoravali da nepravda i rat ne rješavaju, nego pogoršavaju poteškoće i nesporazume među ljudima i na-

rodima. Upozoravali smo i na činjenicu da još uvijek važeći Daytonski mirovni sporazum ne nudi nužne uvjete trajnoga mira i napretka naše zemlje. Za to veliku odgovornost snose svi oni koji su ga nametnuli kao i oni koji ga djelomično provode ili ga uopće ne provode. Međutim, isto tako je očito da bez međusobnoga uvažavanja i iskrene suradnje domaćih predstavnika u vlasti i svih ljudi u ovoj zemlji nema i ne može biti istinskoga napretka i boljštka za sve njezine stanovnike i narode.

Zato pozivamo sve katolike i ljudе dobre volje u Bosni i Hercegovini, kao i one u susjednim zemljama, napose u Republici Hrvatskoj, na molitvu i du-

hovnu pripravu za ovaj dragocjeni susret s papom Franjom, prvakom apostolskog zbora, nespornim moralnim autoritetom današnjice. Otvorena srca i duha puna kršćanske nade pozivamo biskupe, svećenike, redovnike, redovnice i vjernike na susret i molitvu s papom Franjom u Sarajevu u subotu, 6. lipnja 2015. To je izvrsna prilika za očitovanje najprije vlastitoga povjerenja u Božju providnost, ali i u molitvene potrebe naše zemlje i na velike nakane današnjega svijeta te ujedno izraz solidarnosti sa svima koji ovoj zemlji trpe zbog još uvijek nezacijskih rana nedavnoga rata. (kta)

PRIOPĆENJE SA 63. REDOVITOZ ZASJEDANJA BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su 13. ožujka 2015. u Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu i 20. ožujka 2015. u Biskupskom ordinarijatu u Mostaru svoje 63. redovito zasjedanje pod predsjedanjem biskupa banjolučkog mons. dr. Franje Komarice. U Mostaru su, osim članova Biskupske konferencije BiH, također sudjelovali delegati: Hrvatske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, biskup križevački, Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda mons. Ilija Janjić, biskup kotorski, i Talijanske biskupske konferencije mons. Dino de Antoni, nadbiskup umru iz Gorizije.

Na početku zasjedanja u Mostaru predsjednik BK biskup Komarica izrazio je dobrodošlicu svim nazočnima te se osvrnuo na proteklo petogodišnje razdoblje svoga predsjedanja. Podsjetio je da je održano 38 sjednica što plenarnog zasjedanja BK BiH i njezina Stalnog vijeća, što zajedničkog zasjedanja s Hrvatskom biskupskom konferencijom te zasjedanja BK BiH s Konferencijom viših redovničkih poglavarica i poglavarica i, napose, s franjevačkim provincialima u Bosni i Hercegovini. Naveo je značajan broj urađenih poslova i ostvarenih projekata za dobro Crkve i ljudi u BiH te za Crkvu u okruženju i diljem Europe.

Na dijelu zasjedanja u Mostaru sudjelovao je i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Luigi Pezzuto. U razgovoru nuncija Pezzuta s biskupima bilo je riječi o potrebi ažuriranja dušobrižništva u bolnicama i zatvorima, o upravo završenu pohodu biskupa „ad limina Apostolorum“ u Rimu te

o ovogodišnjem obilježavanju Papina dana početkom srpnja 2015. godine.

Delegati Biskupske konferencije prenijeli su članovima BK BiH izraze bratske solidarnosti članova njihovih Konferencija izvjestivši biskupe o nekim osobito aktualnim pastoralnim pitanjima i projektima koje poduzimaju u svojim partikularnim Crkvama. Čestitali su biskupima BK BiH na velikom Božjem daru u najavljenu apostolskom pohodu pape Franje početkom mjeseca lipnja ove godine Sarajevu, nadodavši da će se biskupi, a i vjernici iz njihovih Biskupske konferencije, priključiti tome jedinstvenom radosnom događaju za Crkvu i sve ljudе u BiH.

Biskupi BK BiH su zamolili biskupa Kekića da prenese zahvalnost članovima HBK, brojnim katolicima i svim ljudima dobre volje u Republici Hrvatskoj što su i ove godine svojom molitvom i materijalnim doprinosom u okviru Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini pokazali svoju solidarnost i blizinu.

Tijekom zasjedanja biskupi su, između ostalog, razmotrili pristigne službene dopise i donijeli konkretnе zaključke.

Informirani su o dosadašnjim pripremama za najavljeni apostolski pohod Svetog Oca Sarajevu, 6. lipnja 2015., iznijeli svoje želje i dali određene sugestije.

Detaljno su se osvrnuli na svoj upravo završeni službeni pohod Svetom Ocu i uredima Rimske kurije „ad limina Apostolorum“ koji je trajao od 10. do 17. ožujka 2015. Izrazili su zahvalnost Bogu što su imali prigodu tijekom Misnih slavlja u četiri velike

rimске bazilike - Sv. Petra, Sv. Pavla, Sv. Ivana Lateranskoga i Sv. Marije Velike - te u crkvi Ara coeli i u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima slaviti Mise i na osobit način moliti za Crkvu i sve ljude u Bosni i Hercegovini. Posebno su molili na grobovima apostolskih prvaka svetih Petra i Pavla i na grobu svetog Ivana Pavla II. za sve članove svojih biskupijskih zajednica. Osobito su zahvalni za nezaboravan susret s papom Franjom i za njegovu očinsku poruku koju su primili. Osjećaju se obogaćeni otvorenim i konstruktivnim razgovorima i bratskim susretima u Državnom Tajništvu Svetе Stolice te u sjedištima brojnih Kongregacija i Papinskih vijeća. Posebnu zahvalnost osjećaju prema ravnateljstvu i članovima Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima zbog njihova izvanredna gostoprимstva i raspoloživosti za brojne usluge.

Biskupi su saslušali izvješće svih svojih Komisija, Vijeća i drugih tijela BK. Za neke od njih dali su konkretnе sugestije za daljnji rad. Saslušali su i izvješće o radu Papinskih misijskih djela u BiH te izrazili zahvalnost nacionalnom i dijecezanskim ravnateljima za uspješno organiziran 26. susret misionara Crkve u Hrvata u mjesecu srpnju 2014. u Sarajevu. Potiču sve svećenike, redovnike redovnice i sve vjernike na trajnu molitvu i potporu misionarima i misijama. Biskupi su prihvatali i podržali prijedlog Nacionalnoga vijeća PMD BiH da se nova misijska akcija, koja će se

od srpnja 2015. godine provoditi na području cijele BiH, namijeni kao pomoć Misiji Njoko u Zambiji, gdje djeluje krčki svećenik don Boris Dabo.

Nakon što je dosadašnjem predsjedniku istekao petogodišnji mandat, biskupi su za novoga predsjednika izabrali nadbiskupa metropolita vrhbosanskoga kardinala Vinka Puljića, za dopredsjednika mons. dr. Tomu Vukšića, vojnoga biskupa u BiH, a za člana Stalnoga vijeća mons. dr. Peru Sudara, pomoćnoga biskupa vrhbosanskog.

Na predstojećoj Biskupskoj sinodi o Obitelji, koja će se održati od 4. do 25. listopada 2015. u Vatikanu, biskupe BK BiH predstavljat će mons. Tomo Vukšić.

Sa zasjedanja u Mostaru biskupi su uputili katolicima u zemlji i u zemljama okruženja poziv „na molitvu i duhovnu pripravu za dragocjeni susret s papom Franjom“ u Sarajevu, 6. lipnja 2015.

Biskupi su slavili Euharistiju, 19. ožujka u katedrali Marije Majke Crkve u Mostaru na svetkovinu sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, a propovijedao biskup Vukšić.

Mostar, 20. ožujka 2015.

Tajništvo BK BiH

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI DAN SELILACA I IZBJEGLICA 2015. (18. siječnja 2015.)

CRKVA BEZ GRANICA, MAJKA SVIM LJUDIMA

Draga braćo i sestre,

Isus je "blagovjesnik u pravom smislu te riječi i uosobljeno evanđelje" (apost. pobud. Evangelii gaudium, 209). Njegova brižnost, osobito prema najranjivijima i ljudima s ruba društva, poziv je svima da se brinu za najslabije osobe i prepoznaju njegovo napačeno lice poglavito u žrtvama novih oblika siromaštva i ropstva. Gospodin kaže: "ogladnjeh i dadoste mi jesti; ožednjeh i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaognuste me; oboljeh i pohodiste me; u tamnici bijah i dođoste k meni" (Mt 25, 35-36). Misija Crkve, hodočasnice na zemlji i majke svim ljudima, je stoga ljubiti Isusa Krista, klanjati mu se i ljubiti ga, napose u najsironašnjima i napuštenima; u ove se potonje zasigurno ubrajaju selioci i izbjeglice, koji pokušavaju ostaviti iza sebe teške životne uvjete i svakovrsne opasnosti. Zato Svjetski dan selilaca i izbjeglica ove godine ima za temu: Crkva bez granica, majka svim ljudima.

Crkva širi svoje ruke da zagrli sve narode, bez razlike i bez granica i da navijesti svima da "Bog je ljubav" (1 Iv 4, 8.16). Nakon svoje smrti i uskrsnuća, Isus je povjerio učenicima poslanje da budu njegovi svjedoci i naviještaju evanđelje radosti i milosrđa. Na dan Pedesetnice oni su, hrabro i sa zanosom, izašli iz dvorane Posljednje večere; snagom Duha Svetoga pobijedene su sumnje i

nesigurnosti i njihov je navještaj svatko razumio na svom jeziku; tako je od samog početka Crkva majka otvorena srca za čitav svijet, bez granica. To poslanje traje sada već dvije tisuće godina, ali već se od prvih stoljećâ u misiskom navještaju govorilo o sveopćem majčinstvu Crkve. To je kasnije produbljivano u spisima otaca a toj se temi vratio i Drugi vatikanski koncil. Koncilski su oci govorili o Ecclesia mater da objasne njezinu narav. Ona nai-me rađa sinove i kćeri i "u ljubavi i skrbi... već [ih] prihvata kao svoje" (Dogm. konst. o Crkvi Lumen gentium, 14).

Crkva bez granica, majka svim ljudima, širi u svijetu kulturu prihvatanja i solidarnosti, prema kojoj se nikoga ne treba smatrati beskorisnim, nepoželjnim ili odbačenim. Kada doista živi svoje majčinstvo, kršćanska zajednica hrani, usmjerava i pokazuje put, strpljivo prati, postaje bliska u molitvi i djelima milosrđa.

Danas sve to poprima posebno značenje. Naime, u dobu tako velikih migracija, veliki broj ljudi napušta domovinu i kreće na opasni put nade noseći sa sobom želje i strahove, u potrazi za humanijim uvjetima života. Nerijetko, međutim, ta migracijska kretanja pobuđuju nepovjerenje i neprijateljstvo, čak i u samim crkvenim zajednicama, prije nego se uopće ljudi potrude upoznati prošlost, progon ili bijedu ljudi koji se odlučuju na taj korak. U tome

slučaju sumnje i predrasude su u opreci s biblijskom zapovijedi da se stranca u potrebi primi s poštovanjem i solidarnošću.

S jedne strane osjećamo u svetištu savjesti poziv dotaći ljudsku bijedu i provoditi u djelo zapovijed ljubavi koju nam je Isus ostavio kada se poistovjetio sa strancem, s patnikom, sa svim nevinim žrtvama nasilja i izrabljivanja. S druge, međutim, zbog slabosti naše naravi, "u napasti smo da budemo ona vrsta kršćana koja se drži na pristojnoj distanci od Gospodinovih rana" (Apost. pobud. Evangelii gaudium, 270).

Hrabrost vjere, nade i ljubavi osposobljava nas smanjiti udaljenosti koje nas dijele od ljudskih bijedâ. Isus Krist stalno iščekuje da ga se prepozna u seliocima, izbjeglicama i prognanima, te nas također na taj način poziva dijeliti dobra, ponekad se odreći dijela stečenog blagostanja. Podsjetio je na to papa Pavao VI. rekavši da "oni koji žive u blagostanju moraju se odreći nekih svojih prava da svoja dobra velikodušnije stave u službu drugih" (Apost. pismo Octogesima adveniens, 14. svibnja 1971., 23).

Uostalom, multikulturalni karakter suvremenih društava potiče Crkvu da preuzme na sebe nove obveze solidarnosti, zajedništva i evangelizacije. Migracijska kretanja, naime, potiču nas da produbimo i ojačamo vrijednosti koje su nužne da se zajamči skladni suživot između ljudi i kulturâ.

Da bi se to postiglo nije dovoljna jednostavna tolerancija, koja otvara put poštivanju različitosti i omogućuje zajedništvo među osobama različita porijekla i kulture. Upravo tu Crkva pridonosi nadilaženju granica i potpomaže "prijeći sa stavova obrane i straha, nezainteresiranosti ili marginalizacije... na stav koji se temelji na kulturi susreta, koja je jedina kadra izgraditi pravedniji svijet, svijet u kojem će vladati veće bratstvo" (Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2014.).

Migracijska su kretanja međutim poprimila takve razmjere da jedino sustavna i aktivna suradnja između država i međunarodnih organizacija može uspješno regulirati i upravljati tim kretanjima. Naime, migracije pogađaju sve, ne samo zbog opsega te pojave, već također "zbog društvenih, političkih, kulturnih i religijskih problema koje izaziva, kao i zbog dramatičnih izazova koje postavlja pred narode i međunarodnu zajednicu" (Benedikt XVI., Enc. Caritas in veritate, 29. lipnja 2009., 62).

Na međunarodnoj razini često se vode rasprave o oportunitosti, metodama i normama za suoča-

vanje s pojmom migracija. Postoje tijelâ i institucije na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini, koji svoj rad i svoje energije stavlju u službu onih koji kroz migraciju traže bolji život. Usprkos njihovim velikodušnim i hvalevrijednim naporima, nužno je odlučnije i djelotvornije djelovanje, u kojem će se koristiti univerzalna mreža suradnje, utemeljena na očuvanju dostojanstva i središnjeg mesta svake osobe. Na taj će način borba protiv sramotne i zločinačke trgovine ljudima, kršenja temeljnih prava, svih oblika nasilja, ugnjetavanja i porobljavanja postati učinkovitija. Zajednički rad, međutim, zahtijeva uzajamnost i sinergiju, raspoloživost i povjerenje, sa sviješću da "nijedna se zemlja ne može sama nositi s teškoćama vezanim uz tu pojavu, koja je danas uzela toliko maha da pogoda sve kontinente u dvostrukom vidiku imigracije i emigracije" (Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2014.).

Na globalizaciju migracije potrebno je odgovoriti globalizacijom ljubavi i suradnje, na način da uvjeti u kojima žive selioci postanu humaniji. Istodobno, po-

trebno je uložiti veće napore da se uklone razlozi koji tjeraju čitave narode da napuste svoj rodni kraj uslijed ratova i bijedâ, koji su često jedno drugom uzrok.

Solidarnost sa seliocima i izbjeglicama mora biti praćena hrabrošću i kreativnošću koji su neophodni da se razvije, na svjetskoj razini, pravičniji i pravedniji finansijski i gospodarski poredak te sve predanijim radom na uspostavi mira, što je nužan uvjet svakog istinskog napretka.

Dragi selioci i izbjeglice! Vi za-uzimate posebno mjesto u srcu Crkve i vi joj pomažete da proširi svoje srce i da očituje svoje majčinstvo prema čitavoj ljudskoj obitelji. Ne gubite vjeru i nadu! Sjetimo se Svetih obitelji koja je bila prisiljena poći u progonstvo u Egipat: kao što je u majčinskom srcu Blažene Djevice Marije i brižnom srcu svetog Josipa sačuvano povjerenje da ih Bog nikada neće ostaviti, neka tako nikada u vama ne nestane istog pouzdanja u Gospodina. Povjeravam vas njihovoj zaštiti i svima od srca udje-ljujem svoj apostolski blagoslov. Iz Vatikana, 3. rujna 2014.

Papa Franjo

PORUKA PAPE FRANE ZA SVJETSKI DAN MIRA 2015.

1. Na početku nove godine, koju prihvaćamo kao milost i dar ljudskom rodu, želim uputiti, svakom muškarcu i ženi kao i svim narodima i državama svijeta, čelnicima država i vlada te vjerskim vođama, iskrene želje za mirom, koje pratim svojom molitvom da prestanu ratovi, sukobi i mnoga trpljenja i patnje izazvane bilo ljudskom rukom bilo starim i novim epidemijama i razornim učincima prirodnih katastrofa. Molim na poseban način da se, odgovarajući na naš zajednički poziv da surađujemo s Bogom i sa svim ljudima dobre volje na promicanju sklada i mira u svijetu, možemo othrvati napasti da

se ponašamo na način nedostojan našega čovještva.

U svojoj prošlogodišnjoj poruci za Svjetski dan mira, primijetio sam da želja za puninom života... uključuje onu *nezatomljivu čežnju za bratstvom, koja nas potiče prema zajedništvu s drugima i ospozobljava nas da ih ne promatrano kao neprijatelje ili suparnike, već kao braću koju treba primiti i prihvati* (1). Budući da je čovjek po svojoj naravi biće odnosa, kojem je određeno ostvarivati se kroz međusobne odnose nadahnute na pravdi i ljubavi, za njegov je razvoj od temeljne važnosti da mu se prizna i poštu-

¹ Br. 1.

je dostojanstvo, sloboda i autonomija.

Nažalost, uvijek prisutna pošast izrabljivanja čovjeka od drugoga čovjeka nanosi tešku ranu životu zajedništva i našem pozivu uspostave međusobnih odnosa prožetih poštivanjem, pravdom i ljubavlju. Ta odurna pojava, koja dovodi do gaženja temeljnih prava drugoga i zatiranja njegove slobode i dostojanstva, ima mnogo oblika na koje se želim kratko osvrnuti, da bismo, u svjetlu Božje riječi, sve ljudе smatrali "ne više robovima, nego braćom".

Osluškivanje Božjega nauma o čovjeku

2. Tema koju sam izabrao za ovu poruku preuzepta je iz poslanice svetoga Pavla Filemonu, u kojoj Apostol traži od svoga suradnika da primi Onezima, bivšeg roba samoga Filemona koji je sada postao kršćanin te je, dakle, prema Pavlu, zavrijedio da ga se smatra bratom. Ovako piše Apostol narodâ: *bî za čas odijeljen da ga dobiješ zauvijek – ne kao roba, nego više od roba, kao brata ljubljenoga* (Flm 15-16). Postavši kršćanin Onezim je postao Filemonov brat. Tako obraćenje Kristu, početak života življena kao učeništvo u Kristu, predstavlja novo rođenje (usp. 2 Kor 5, 17; 1 Pt 1, 3) koje rađa bratstvo kao temeljnu svezu obiteljskoga života i temelj društvenoga života.

U Knjizi Postanka (usp. 1, 27-28) čitamo da je Bog stvorio čovjeka muško i žensko i blagoslovio ih da rastu i množe se: on je učinio Adama i Evu roditeljima od kojih je, odgovarajući na Božju zapovijed da se plode i množe, poteklo prvo bratstvo između Kajina i Abela. Kajin i Abel su braća jer su izašli iz istoga krila. Samim tim su istoga podrijetla, naravi i dostojanstva kao i njihovi roditelji koji su stvoreni na Božju sliku i priliku.

Ali bratstvo izražava također raznolikost i razlike koje postoje među braćom i sestrama, premda su od iste majke rođeni i imaju istu narav i isto dostojanstvo. Kao braća i sestre, dakle, svi su ljudi po naravi povezani s drugima, od kojih se, istina, razlikuju, ali s kojima dijele isto podrijetlo, narav i dostojanstvo. Na taj način, bratstvo predstavlja mrežu temeljnih odnosâ za izgrađivanje ljudske obitelji koju je Bog stvorio.

Nažalost, između prvoga stvaranja opisana u Knjizi Postanka i novoga rođenja u Kristu po kojem vjernici postaju braćom i sestrama "prvorođenca među mnogom braćom" (Rim 8, 29), uvukla se negativna stvarnost grijeha, koji često prekida ljudsko bratstvo i neprestano izobličuje ljepotu i plemenitost bratstva i sestrinstva unutar iste ljudske obitelji.

² Poruka za Svjetski dan mira 2014., 2.

³ Usp. Apost. pobud. Evangelii gaudium, 11.

Ne samo da Kajin ne podnosi svoga brata Abela, već ga iz zavisti ubija te time čini prvo bratoubojstvo: "Kajinovo uboјstvo Abela tragična je potvrda radikalnog odbacivanja poziva na bratstvo.

Njihova povijest (usp. Post 4, 1-16) zorno pokazuje tešku zadaću na koju su svi ljudi pozvani, da žive u jedinstvu, da se brinu jedni za druge"(2).

To je također slučaj s Noom i njegovim sinovima (usp. Post 9, 18-27). Hamovo nepoštivanje oca Noe navela je ovoga potonjeg da baci prokletstvo na drskoga sina i blagoslovi druge, one koji su ga poštivali. Tako je stvorena nejednakost između braće rođene od iste majke.

U izvještaju o počecima ljudske obitelji, grijeh otuđivanja od Boga, od oca i braće postaje izraz odbacivanja zajedništva. To dovodi do kulture ropstva (usp. Post 9, 25-27), s posljedicama koje to za sobom povlači i koje se protežu s koljena na koljeno: odbacivanje drugoga, zlostavljanje osobâ, kršenje njihova dostojanstva i temeljnih prava, te institucionalizirana nejednakost. Otud potreba stalnoga obraćenja savezu, ispunjena Isusovom žrtvom na križu, u uvjerenju da *gdje se umnožio grijeh, nadmoćno izobilovala milost... po Isusu Kristu Gospodinu našemu* (Rim 5, 20.21). On, ljubljeni Sin (usp. Mt 3, 17), je došao objaviti Očevu ljubav prema ljudskom rodu. Tkogod sluša evanđelje i odgovori na poziv na obraćenje postaje za Isusa *brat, sestra i majka* (Mt 12, 50), i time dionik posinstva njegova Oca (usp. Ef 1, 5).

Ne postaje se međutim kršćaninom, Očevom djecom i braćom u Kristu, na temelju neke autoritativne Božje odluke, bez ostvarivanja osobne slobode, to jest bez slobodnoga obraćenja Kristu. Postati Božje dijete nužno je povezano s obraćenjem: *Obratite se i svatko od vas neka se krsti u ime Isusa Krista da vam se oproste grijesi i primit ćete dar, Duha Svetoga* (Dj 2, 38). Svi oni koji su vjerom i životom odgovorili na to Petrovo propovijedanje ušli su u bratstvo prve kršćanske zajednice (usp. 1 Pt 2, 17; Dj 1, 15.16; 6, 3; 15, 23): Židovi i helenisti, robovi i slobodnjaci (usp 1 Kor 12, 13; Gal 3, 28). Različito podrijetlo i društveni položaj ne umanjuje nečije dostojanstvo niti isključuje bilo koga iz pripadnosti Božjem narodu. Kršćanska je zajednica dakle mjesto zajedništva življenoga u ljubavi koju se dijeli među braćom i sestrama (usp. Rim 12, 10; 1 Sol 4, 9; Heb 13, 1; 1 Pt 1, 22; 2 Pt 1, 7).

Sve to pokazuje kako je Radosna vijest Isusa Krista, po kojoj Bog "sve čini novo" (Otk 21, 5)(3), također kadra otkupiti odnose među ljudima, uključujući također odnose između robova i njihovih gospodara, rasvjetljajući ono što im je zajedničko:

posinstvo i vezu bratstva u Kristu. Sâm Isus rekao je svojim apostolima: *Više vas ne zovem slugama jer slu-ga ne zna što radi njegov gospodar; vas sam nazvao priateljima jer vam priopćih sve što sam čuo od Oca svoga* (Iv 15, 15).

Mnoga lica nekadašnjega i današnjega ropstva

3. Još od davnina razna društva poznavala su pojavu podjarmjenosti jednoga čovjeka drugom. Bilo je povijesnih razdoblja u kojima je institut ropstva bio općenito prihvaćen i pravno uređen. Posebnim propisima bilo je određeno tko je rođen sloboden a tko je, naprotiv, rođen u ropstvu, kao i uvjeti u kojima je osoba, rođena slobodna, mogla izgubiti svoju slobodu odnosno ponovno je steći. Drugim riječima, sâm je zakon priznavao da se neke osobe moglo ili moralno smatrati vlasništvom druge osobe, koja je mogla slobodno raspolažati njima. Roba se tako moglo prodati ili kupiti, ustupiti ili nabaviti kao da je riječ o robi.

Danas je, kao posljedica pozitivna razvoja svijesti čovječanstva, ropstvo, taj zločin protiv čovječnosti⁴, formalno ukinuto u svijetu. Pravo svake osobe da se ne drži u stanju ropstva ili robovanja priznato je u međunarodnom pravu kao neotuđivo pravo.

Ipak, usprkos tome što je međunarodna zajednica usvojila brojne sporazume s ciljem iskorjenjivanja ropstva u svim njegovim oblicima i pokrenula razne strategije za borbu protiv te pojave, i danas su mili-juni ljudi – djeca, muškarci i žene svih životnih dobi – lišeni slobode i prisiljeni živjeti u uvjetima sličnim ropstvu.

Tu mislim na brojne radnike i radnice, uključujući maloljetnike, koji su podjarmjeni na raznim sektorima, na formalnoj i neformalnoj razini, od kućanskih poslova do poljoprivrednih radova, od rada u tvornici do rada u rudniku, i to kako u zemljama u kojima radno zakonodavstvo ne zadovoljava ni minimalne međunarodne propise i standarde, tako, što je također nezakonito, u onima u kojima se zakonom zaštićena radnička prava krše.

Pred očima su mi također životni uvjeti mnogih selilaca koji, na svome tragičnom putovanju, trpe glad, bivaju lišeni slobode, oduzimaju im se posjedi ili ih se izvrgava tjelesnom i spolnom zlostavljanju.

Tu mislim posebno na one od njih koje se, po njihovu dolasku na odredište nakon veoma iscrpljujućega putovanja praćena strahom i nesigurnošću, katkad drži zatočene u nehumanim uvjetima. U mislima su mi oni među njima koje razne društve-

ne, političke i ekonomski okolnosti tjeraju na nezakoniti boravak kao i oni koji, da bi ostali unutar legalnih okvira, prihvaćaju živjeti i raditi u uvjetima nedostojnim čovjeka, osobito kada nacionalna zakonodavstva stvaraju ili omogućuju strukturalnu ovisnost radnika doseđenikâ o poslodavcu, primjerice uvjetujući legalnost boravka ugovorom o radu... Dà, mislim na "ropski rad".

Muslim na osobe prisiljene na prostituciju, među kojima je mnogo maloljetnika, kao i na seksualne ropkinje i robe. Muslim na žene prisiljene na udaju, na one koje se prodaje na temelju dogovorene ženidbe ili one koje se poput nekog naslijedstva predaje nekom rođaku nakon muževe smrti, a da pri-tom nemaju prava dati ili uskratiti svoj pristanak.

Ne mogu ne misliti također na one maloljetne i odrasle osobe koje su žrtve trgovine ljudskim organima, prisilnog vojačenja, prosjačenja, ilegalnih radnji kao što je proizvodnja ili prodaja droga ili prikivenih oblika međunarodnoga posvajanja.

Muslim, na kraju na sve žrtve otmice koje u zatočeništvu drže terorističke skupine, koje ih prisiljavaju da se bore na njihovo strani ili ih drže, prije svega kada je riječ o djevojkama i ženama, kao seksualne robe. Mnogi od njih nestaju, dok ostali bivaju više put prodavani, mučeni, sakaćeni ili ubijani.

Neki duboki uzroci ropstva

4. Danas, baš kao i nekoć, u korijenu ropstva nalazi se jedno shvaćanje osobe koje dopušta mogućnost da se s njom postupa kao s pukim predmetom. Svaki put kada grijeh izopači ljudsko srce i udalji ga od njegova Stvoritelja i njegovih bližnjih, ove se potonje ne doživljava više kao bića urešena jednako dostojanstvom, kao braće i sestre u čovještvu, nego ih se promatra kao objekte. Čovjeka, stvorena na Božju sliku i priliku, prisilom i prijevarom ili tjelesnom ili psihološkom prinudom lišava se slobode, njime se trguje i svodi ga se na nečije vlasništvo. Riječju, tretira ga se kao sredstvo, a ne kao cilj.

Osim toga dubljeg, ontološkoga uzroka – nijekanja čovještva drugoj osobi – postoje i drugi uzroci koji pomažu objasniti suvremene oblike ropstva. Tu mislim prije svega na siromaštvo, na nerazvijenost i isključenost, osobito kada su povezani s nemogućnošću pristupa obrazovanju i oskudnim, pa čak i ne-postojećim, mogućnostima zaposlenja.

Nerijetko su žrtve trgovine ljudima i ropstva oni koji su tražili način da izađu iz stanja krajnjega siromaštva; često vjerujući u lažna obećanja o zaposlenju, postali su, naprotiv, pljenom zločinačkih mreža

⁴ Usp. Obraćanje izaslanstvu Međunarodne udruge kaznenog zakona, 23. listopada 2014.: L’Osservatore Romano, 24. listopada 2014., str. 4.

koje organiziraju trgovinu ljudima. Te se mreže vješto koriste suvremenim informatičkim tehnologijama kao mamcem za mlade i djecu u raznim dijelovima svijeta.

Među uzroke ropstva treba ubrojiti i korumpiranost onih koji su spremni učiniti sve za novac. Naime, ropstvo i trgovina ljudima često traže sudionštvo posrednikâ, bilo da je riječ o pripadnicima snaga reda, državnim službenicima ili raznim civilnim i vojnim ustanovama: *To se događa kada je u središtu nekog ekonomskog sistema novac a ne čovjek, ljudska osoba. Dà, u središtu svakog društvenog ili ekonomskog sistema mora biti osoba, Božja slika, stvorena zato da gospodari čitavim stvorenim svijetom. Kada u središtu više nije čovjek već novac dolazi do toga preokreta vrijednosti* (5).

Ostali su uzroci ropstva oružani sukobi, nasilja, kriminalne aktivnosti i terorizam. Mnogo je ljudi koji su oteti radi prodaje, odnosno uključivanja u borbeni sastav ili spolnog zlostavljanja, dok su ostali prisiljeni emigrirati, ostavljajući sve za sobom: svoju zemlju, dom, posjed pa čak i članove obitelji. Ti potonji prisiljeni su tražiti alternativu tim strašnim uvjetima izlažući opasnosti čak i vlastito dostojanstvo i život, riskirajući da, na taj način, budu uvučeni u onaj začarani krug koji ih čini plijenom bijede, korupcije i njihovih pogubnih posljedica.

Zajednička predanost borbi protiv ropstva

5. Često se, promatrajući fenomen trgovine ljudima, ilegalne trgovine migrantima i mnogih drugih znanih i neznanih lica ropstva, stječe dojam da se sve to događa u ozračju opće ravnodušnosti.

To je, nažalost, velikim dijelom istina. Ipak, želim spomenuti veliki i često tihi trud koje mnoge redovničke zajednice, osobito ženske, već godinama ulažu u pružanju pomoći žrtvama. Te ustanove djeluju u teškim okruženjima, u kojima katkad prevladava nasilje, pokušavajući prekinuti nevidljive lance kojima su žrtve vezane uz svoje trgovce i izrabiljivače. Te lance čini niz karikâ, koje tvore podmukli psihološki mehanizmi kojima se žrtve drži ovisnima o njihovim mučiteljima.

To se postiže ucjenama i prijetnjama njima i njihovim dragima, ali također materijalnim sredstvima, kao što je oduzimanje osobnih dokumenata i fizičko nasilje. Svoje djelovanje redovničke zajednice provode na tri glavna područja: pomoći žrtvama, njihova rehabilitacija pod psihološkim i odgojno-

obrazovnim vidom i njihova reintegracija u društvo u kojem žive ili iz kojeg potječu.

Ta golema zadaća, koja iziskuje hrabrost, strpljivost i ustrajnost, zasluguje poštovanje čitave Crkve i društva. No to samo po sebi nije dovoljno da se ukloni pošast izrabljivanja osoba. Potrebna je također trostruka zauzetost na institucionalnoj razini: sprječavanje, zaštita žrtava i sudske progona počiniteljâ. Osim toga, kao što se zločinačke organizacije koriste globalnim mrežama za postizanje svojih ciljeva, tako i djelovanje za uklanjanje te pojave zahtjeva složni i ujedno globalni napor raznih područja društva.

Države moraju osigurati da se njihovim nacionalnim zakonima vezanim uz doseljenike, rad, posvajanje, pokretanje offshore poslovanja i prodaju robe proizvedene iskorištanjem tuđega rada stvarno poštuje dostojanstvo osobe. Potrebni su pravedni zakoni u čijem će središtu biti osoba, koji brane njezina temeljna prava i vraćaju joj ta prava kada su ona prekršena.

Ti bi zakoni trebali također predviđati rehabilitaciju žrtava, jamčiti im osobnu sigurnost i uključivati djelotvorne mehanizme kontrole provedbe zakonskih uredaba, koje neće ostaviti prostora korupciji i nekažnjenosti. Nužno je također priznavati ulogu žene u društvu, među ostalim inicijativama na kulturnom planu i na polju komunikacije u cilju postizanja željenih rezultata.

Međuvladine organizacije, u skladu s načelom supsidijarnosti, pozvane su provoditi koordinirane inicijative u borbi protiv transnacionalnih mreža organizirana kriminala koje organiziraju trgovinu ljudima i ilegalnu trgovinu doseljenicima. Nužna je suradnja na različitim razinama i ona uključuje nacionalne i međunarodne institucije, kao i udruge civilnoga društva i svijet poduzetništva.

Poduzeća⁶, naime, imaju dužnost jamčiti svojim zaposlenicima dostojanstvene radne uvjete i odgovarajuća primanja, ali također budno paziti da razni oblici ropstva ili trgovine ljudima ne pronađu svoj put u distribucijskim lancima. Društvena odgovornost poduzeća ide ruku pod ruku s društvenom odgovornošću potrošača. Naime, svaka bi osoba morala biti svjesna da je "kupovanje ekonomski, ali ponad svega moralni čin"⁷.

Udruge civilnoga društva imaju zadatku buditi svijest kod ljudi i promicati sve potrebne korake za borbu protiv kulture ropstva i njegovo iskorjenjivanje.

⁵ Obraćanje sudionicima Svjetskog susreta pučkih pokretâ, 28. listopada 2014.: L'Osservatore Romano, 29. listopada 2014., str. 7.

⁶ Usp. PAPINSKO VIJEĆE ZA PRAVDU I MIR, Razmišljanje o pozivu voditeljâ poslovanja, Milano i Rim, 2013.

⁷ Benedikt XVI., Enc. Caritas in veritate, 66.

Posljednjih je godina Sveta Stolica, pozorna na bolni vapaj žrtava trgovine ljudima i glas redovničkih zajednica koje ih prate na njihovu putu prema slobodi, uputila više apela međunarodnoj zajednici da razna tijela ujedine snage i surađuju na okončavanju te pošasti⁽⁸⁾.

Organizirani su i neki susreti sa ciljem da se skrene pažnju na pojavu trgovine ljudima i olakša suradnju među različitim čimbenicima, uključujući stručnjake iz akademskoga svijeta i međunarodnih organizacija, snage reda raznih zemalja porijekla, tranzita ili odredišta migranata, te predstavnike crkvenih skupina koje rade sa žrtvama. Nadam se da će u sljedećim godinama ti napori biti nastavljeni i još više ojačati.

Globalizirati bratstvo, a ne ropstvo ili ravnodušnost

6. U svome "navještanju istine o Kristovoj ljubavi u društvu"⁽⁹⁾, Crkva neprestano čini djela milosrđa nadahnuta istinom o čovjeku. Ona ima zadaću pokazati svima put prema obraćenju, koje nam omogućava promijeniti način na koji gledamo svoje bližnje, prepoznati u drugome, o kome god da se radilo, brata i sestru u čovještву i prepoznati njihovo duboko dostojanstvo u istini i slobodi. To je jasno svojim životom pokazala Giuseppina (Josefina) Bakhita, svetica podrijetlom iz regije Darfur u Sudunu, koju su oteli trgovci robljem i prodali okrutnim gospodarima kada je imala devet godina.

Ona je kasnije – nakon mnogih bolnih iskustava - postala "slobodna Božja kći" po vjeri življenoj u redovničkom posvećenju i u služenju drugima, posebno slabima i nemoćнима. Ta svetica, koja je živjela na prijelazu s 19. na 20. stoljeće, i danas je uzorna svjedokinja nade⁽¹⁰⁾ za brojne žrtve ropstva i može poduprijeti napore svih onih koji se posvećuju borbi protiv te "rane na tijelu suvremenoga svijeta, rane na Kristovu tijelu"⁽¹¹⁾.

U svjetlu svega navedenoga, želim pozvati sve da, u skladu s vlastitom ulogom i vlastitim odgovornostima, čine djela bratstva prema onima koje se drži u stanju ropstva. Kao zajednica i kao poj-

dinci moramo se zapitati predstavlja li za nas izazov kada se, u svojoj svakodnevici, susrećemo ili bavimo osobama koje bi moglo biti žrtve trgovine ljudima ili kada smo u iskušenju da kupujemo robu za koje postoji opravdana sumnja da je proizvedena izraobljivanjem ljudi.

Neki od nas, zbog ravnodušnosti, ili finansijskih razloga, ili zbog zaokupljenosti svakodnevnim brigama, zatvaraju oči pred tim. Drugi, naprotiv, odluče učiniti nešto pozitivno, uključiti se u udruge civilnoga društva ili činiti male svakodnevne geste – koje imaju veliku vrijednost! – poput upućivanja jedne riječi, pozdrava ili osmjeha. To nas ništa ne stoji, ali može dati nadu, otvoriti put i promijeniti život drugoj osobi koja ima ilegalni status, a može također promijeniti naš vlastiti život u odnosu na tu stvarnost.

Moramo prepoznati da se suočavamo s globalnom pojавom koja nadilazi nadležnosti samo jedne zajednice ili države. Da bismo je iskorijenili, potrebna je jedna mobilizacija koja se po svojim razmjerima može usporediti s veličinom same te pojave. Zato upućujem žurni apel svim muškarcima i ženama dobre volje, i svima onima koji su izravni ili neizravni, uključujući tu i najviše institucionalne razine, svjedoci rane suvremena ropstva, da ne postanu sudionici toga zla, da ne okreću pogled pred trpljenjima svoje braće i sestara u čovještvu, koji su lišeni slobode i dostojanstva, već da imaju hrabrosti dotaknuti Kristovo trpeće tijelo⁽¹²⁾ koje je vidljivo na bezbrojnim licima onih koje on sam naziva "moja najmanja braća" (Mt 25, 40.45).

Znamo da će Bog svakoga od nas pitati: Što si učinio za svoga brata? (usp. Post 4, 9-10). Globalizacija ravnodušnosti, koja danas opterećuje živote mnoge braće i sestara, traži od svih nas da postanemo tvorići nove globalizacije solidarnosti i bratstva, koja im može dati novu nadu i pomoći im da hrabro kroče usred problemâ našega doba kao i nove obzore koje ono nosi sa sobom i koje Bog stavlja u naše ruke.

Iz Vatikana, 8. prosinca 2014., Frane, stoji u Papinoj poruci.

⁸ Usp. Poruka gosp. Guyu Ryderu, generalnom direktoru Međunarodne organizacije rada, u prigodi 103. sjednice ILO-a, 22. svibnja 2014.: L'Osservatore Romano, 29. svibnja 2014., str. 7.

⁹ Benedikt XVI., Enc. Caritas in veritate, 5.

¹⁰ "Po spoznaji te nade ona je bila 'otkupljena', nije se više osjećala ropkinjom, već slobodnom kćeri Božjom. Shvatila je ono što je Pavao mislio pod tim kada je Efežane podsjećao da su prije bili bez nade i neznaboći u svijetu – bili su bez nade zato što su bili bez Boga" (Benedikt XVI., Enc. Spe salvi, 3).

¹¹ Obraćanje sudionicima Druge međunarodne konferencije Combating Human Trafficking: Church and Law Enforcement in partnership, 10. travnja 2014.: L'Osservatore Romano, 11. travnja 2014., str. 7; usp. Apost. pob. Evangelii gaudium, 270.

¹² Usp. Apost. pob. Evangelii gaudium, 24; 270.

PORUKA PAPE FRANJE U POVODU 23. SVJETSKOGA DANA BOLESNIKA (11. VELJAČE 2015)

*Sapientia cordis. Bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju
(Job 29, 15)*

Draga braćo i sestre,
u prigodi Dvadeset i trećega svjetskog dana bolesnika, koji je ustanovio sv. Ivan Pavao II., obraćam se svima vama koji ste opterećeni bolešću i na razne načine pridruženi Kristovom trpećem tijelu, kao i vama, profesionalnim djelatnicima i volonterima u zdravstvu.

Ovogodišnja tema poziva nas na razmišljanje o retku iz Knjige o Jobu: *Bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju* (Job 29, 15). Želim promatrati tu rečenicu iz perspektive "sapientia cordis" - mudrosti srca.

1. Ta "mudrost" nije teorijsko, apstraktno znanje, plod umovanjâ. Ona je radije, kao što je sveti Jakov opisuje u svojoj poslanici, čista, zatim mirovorna, milostiva, poučljiva, puna milosrđa i dobrih plodova, postojana, nehinjena (3, 17). To je dakle stav koji Duh Sveti izljeva u um i srce onih koji su osjetljivi na patnje svoje braće i sestara i koji su kadri vidjeti u njima Božju sliku. Molimo molitvu psalmiste kao da je naša vlastita: *Nauči nas dane naše brojiti / da steknemo mudro srce* (Ps 90, 12). U tu mudrost srca, koja je Božji dar, možemo sažeti plodove Svjetskog dana bolesnika.

2. Mudrost srca je služiti našoj braći i sestraru. Jobove riječi *bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju* pokazuju da je taj pravednik, koji ima određenu vlast i važni položaj među starješinama svoga grada, služio onima u potrebi. Njegova moralna veličina dolazi do izražaj u pomoći koju je pružao siromašnima koji mole za pomoć kao i u brizi za siročad i udovice (Job 29, 12-13).

Koliki samo kršćani i danas pokazuju, ne svojim riječima, već životom ukorijenjenim u iskrenoj vjeri, da su "oči slijepcu" i "noge bogalju"! To su osobe koje su blizu bolesnikâ koji trebaju stalnu brigu i pomoć kod pranja, odijevanja i hranjenja. To služenje, osobito kada je dugotrajno, može postati naporno i teško. Relativno je lako pomagati nekome nekoliko dana, ali je teško dvoriti osobu mjesecima ili čak godinama, i onda kad on ili ona više nisu u stanju izraziti zahvalnost. Pa ipak, kako je samo silno velik taj put posvećenja! U tim teškim trenucima možemo računati na poseban način na Gospodinovu blizinu i postajemo posebna potpora mjesi Crkve.

3. Mudrost srca je biti s braćom i sestraru. Vrijeme provedeno s bolesnicima je sveto vrijeme. Na taj način uzdižemo hvalu Bogu koji nas suobličuje slici svoga Sina, koji *nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj dade kao otkupninu za mnoge* (Mt 20, 28). Sâm Isus je rekao: *ja sam posred vas kao onaj koji poslužuje* (Lk 22, 27).

Sa živom vjerom molimo Duha Svetoga da nam udijeli milost da cijenimo vrijednost naše, počesto tihe, spremnosti da posvetimo vrijeme toj braći i sestraru koji, zahvaljujući našoj bliskosti i ljubavi, bivaju većma ljubljeni i utješeni. Kako se velika laž, s druge strane, krije iza nekih fraza koje toliko insistiraju na važnosti "kvaliteti života", ne bi li se ljudi navelo da vjeruju da životi pogodjeni teškom bolešću nisu vrijedni življenja!

4. Mudrost srca je izaći iz samoga sebe prema našoj braći i sestraru. Naš svijet katkad zaboravlja posebnu vrijednost vremena provedena uz bolesnikovu postelju, jer mi smo stalno u nekoj žurbi i jurnjavi, zahvaćeni manjitim ritmom rada, proizvodnje, pa zaboravljam slobodno sebedarje, brinuti se o drugima, biti odgovorni za druge. Iza toga se stava često krije mlaka vjera koja je zaboravila Gospodinove riječi: *Meni učiniste* (Mt 25, 40).

Zbog toga, želim još jednom podsjetiti na *apsolutni prioritet 'izlaženja iz samoga sebe prema bratu' kao jedna od dviju glavnih zapovijedi na kojima se temelje sve moralne norme i kao najjasniji znak za duhovno razlučivanje na putu duhovnoga rasta u odgovoru na Božje apsolutno slobodno darivanje* (apost. pob. Evangelii gaudium, 179). Misija narav Crkve je izvor *djelotvorne ljubavi prema bližnjemu, suočećanja koje razumije, pomaže i promiče* (isto).

5. Mudrost srca je pokazati solidarnost s našom braćom i sestraru i ne suditi ih. Za ljubav treba izdvojiti vremena. Vremena posvećena brizi za bolesne i njihovu posjećivanju. Vremena u kojem ćemo biti uz njih poput Jobovih prijatelja: *Potom sjedoše kraj njega na zemlju i ostadoše tako sedam dana i sedam noći. Nijedan mu ne progovori ni riječi, jer vidješe da je velika njegova bol* (Job 2, 13). No, Jobovi su prijatelji u srcu krili negativan sud o njemu: mislili su da je nesreća koja je Joba snašla Božja kazna za njegov grijeh. Međutim, istinska je ljubav dijeljenje koje ne sudi drugoga, koja ne teži

za tim da obrati drugoga; lišena je one lažne poniznosti koja, duško u sebi, traži pohvalu i osjeća samodopadnost zbog učinjena dobra.

Jobovo iskustvo patnje pronađe svoj pravi odgovor jedino u Isusovu križu, najvišem činu Božje solidarnosti s nama, potpuno besplatnom i bogatom milosrđem. Taj odgovor ljubavi na dramu ljudske boli, a posebno patnje nevinih, ostavio je neprolazni trag na tijelu uskrsloga Krista. Njegove slavne rane su sablazan za vjeru, ali i provjera vjere (usp. Homilija na kanonizaciji Ivana XXIII. i Ivana Pavla II., 27. travnja 2014.).

Čak i kad nam je zbog bolesti, samoće i nemoći teško doći do drugih, iskustvo trpljenja može postati povlašteno sredstvo prenošenja milosti i izvor za stjecanje i jačanje mudrosti srca. Moguće je stoga shvatiti kako Job, na kraju svoga iskustva, može reći Bogu: *Po čuvenju tek poznavah te dosad, ali sada te oči moje vidješe* (42, 5). I osobe uronjene u otajstvo patnje i boli, kada to prihvaćaju u vjeri, i same mogu postati živi svjedoci vjere koja omogućuje prigriliti patnju, premda je čovjek svojim umom ne može potpuno shvatiti.

6. Povjeravam ovaj Svjetski dan bolesnika majčinskoj zaštiti

Marije, koja je začela i rodila utjelovljenju Mudrosti: Isusa Krista, Gospodina našega.

Mario, Prijestolje mudrosti, prati svojim majčinskim zagovorom sve bolesnike i one koji skrbe za njih! Daj da u služenju našim bližnjima koji trpe i po samom iskustvu patnje uzmognemo zadržati i u sebi njegovati istinsku mudrost srca!

Ovu molitvu za sve vas pratim svojim apostolskim blagoslovom.

Iz Vatikana, 3. prosinca 2014.
Spomen svetog Franje Ksaverskog

Papa Franjo
(kta/ika)

PAPA FRANJO DOLAZI U POHOD BOSNI I HERCEGOVINI

Nakon održanog Angelusa papa Franjo najavio je u svom nagovoru, u nedjelju 1. veljače 2015. u Vatikanu da će u subotu, 6. lipnja 2015. pohoditi grad Bosne i Hercegovine Sarajevo te pozvao vjernike na molitvu.

Draga braćo i sestre, želim najaviti da ću u subotu, 6. lipnja, ako se to Bogu svidi, poći u Sarajevo, grad Bosne i Hercegovine. Već od sada vas molim da molite kako bi moj posjet tim dragim narodima bio ohrabrenje vjernicima katolicima te polučio kvasac dobra i doprinio konsolidaciji bratstva i mira, kazao je papa Franjo u nagovoru nakon Angelusa.

Apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini najavio je konferenciju za novinare koja će se održati u ponедjeljak, 2. veljače 2015. u 9.30 sati u Apostolskoj nuncijaturi u Sarajevu, Ulica pehlivanuša 9. Apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto i nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić tom će prigodom govoriti o predstojećem pohodu pape Franje Bosni i Hercegovini. (kta)

PORUKA PAPE FRANJE ZA 49. SVJETSKI DAN SREDSTAVA DRUŠTVENE KOMUNIKACIJE

Komunicirati obitelj: povlašteno mjesto susreta u daru ljubavi

Tema obitelji u središtu je dubokoga promišljanja Crkve i procesa koji uključuje dvije sinode: nedavno održanu izvanrednu opću i redovitu opću koja je sazvana za listopad. U tomu kontekstu, držao sam prikladnim da tema idućega Svjetskog dana društvenih komunikacija ima obitelj za referentnu točku. Uostalom, obitelj je prvo mjesto gdje učimo komunicirati. Povratak tom prvobitnom ozračju može nam pomoći i da naša komunikacija bude više autentična i humana i istodobno promatrati obitelj s nove točke gledišta.

Možemo u vezi s tim crpiti nadahnuće iz evanđeoske slike o Marijinu pohodu Elizabeti (Lk 1, 39-56). Čim Elizabeta začu Marijin pozdrav, zaigra joj čedo u utrobi. I napuni se Elizabeta Duha Svetoga i povika iz svega glasa: »Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje» (rr. 41-42).

Prije svega, ta epizoda nam pokazuje komunikaciju kao dijalog koji se isprepliće s govorom tijela. Prvi odgovor Mariji na njezin pozdrav daje dijete, koje poskakuje od radosti u Elizabetinoj utrobi. Radost u susretu s drugima, što je nešto što naučimo

još prije rođenja, je u stanovitom smislu arhetip i simbol svakog drugog oblika komunikacije. Utroba koja nas prima je prva "škola" komunikacije, mjesto slušanja i fizičkog kontakta, gdje se počinjemo upoznavati s vanjskim svijetom u zaštićenom okruženju, uz umirujuće zvukove otkucaja majčina srca. Taj susret dvaju bića, tako intimno povezanih i ipak međusobno tako različitih, susret pun obećanja, naše je prvo iskustvo komunikacije. To je iskustvo zajedničko svima, jer nas je sve majka rodila.

I nakon rođenja ostajemo u stanovitom smislu u jednom "krilu", koje je obitelj. To krilo čine različite međusobno povezane osobe: obitelj je *mjesto gdje se uči suživotu u različitosti* (Apost. pobud. Evangelii gaudium, 66). Bez obzira na njihove razlike u spolu i dobi, članovi obitelji prihvataju jedni druge jer između njih postoji veza. Što je širi raspon tih odnosa i što su više zastupljene različite dobi, to je bogatija sredina u kojoj živimo. To je ta veza koja je u kori-jenu jezika, koji pak jača tu povezanost. Mi riječi ne izmišljamo: možemo ih koristiti jer smo ih dobili. U obitelji se uči govoriti "materinski jezik", to jest jezik naših predaka (usp 2 Mak 7, 25.27). U obitelji dolazimo do spoznaje da su drugi živjeli prije nas, da su nam omogućili da postojimo i da možemo za-uzvrat rađati život i činiti nešto dobro i lijepo. Možemo davati jer smo primili. Taj je začarani krug u srcu sposobnosti obitelji da komunicira unutar sebe same i s drugima. Općenitije govoreći, to je model svake komunikacije.

Iskustvo toga odnosa koji nam "prethodi" omogućuje da obitelj bude također kontekst u kojem se prenosi onaj osnovni oblik komunikacije, a to je molitva. Kada mama i tata stavlju svoje novorođeno dijete na spavanje, često ga povjeravaju Bogu, da bdije nad njima. Kada djeca malo porastu, roditelji s njima mole jednostavne molitve, spominjući se s ljubavlju također drugih osoba, djedova i baka, rođaka, bolesnika i onih koji pate, svih onih kojima je potrebna Božja pomoć. Tako nas je većina upravo u obitelji naučila vjersku dimenziju komunikacije, koja je u kršćanstva sva prožeta ljubavlju, ljubavlju koju Bog nama daruje i koju mi zatim dajemo drugima.

U obitelji učimo jedni druge prihvataći i podržavati, razabrati izraze lica i trenutke šutnje, smijati se i plakati zajedno s ljudima koji nisu izabrali jedni druge, a ipak su jedni drugima toliko važni. To nam uvelike pomaže razumjeti značenje komunikacije kao prepoznavanje i stvaranje bliskosti. Kad smanjujemo udaljenosti uzajamnim zblžavanjem i prihvatanjem, možemo doživjeti zahvalnost i radost. Marijin pozdrav i poskakivanje vlastitog djeteta blagoslov su za Elizabetu, nakon čega slijedi prekrasni hvalospjev **VELIČA**, u kojem Marija veliča Božji

naum ljubavi za nju i za njezin narod. Iz jednog "da" izrečenoga s vjerom proizlaze posljedice koje daleko nadilaze nas same i naše mjesto u svijetu. "Pohoditi" znači otvoriti vrata, ne ostati zatvoreni u svom malom svijetu, već izići, ići prema drugima. Obitelj također pokazuje da je živa ako se izdigne iznad same sebe, a obitelji koje su to učinile mogu komunicirati svoju poruku života i zajedništva, mogu dati utjehu i nadu ranjenim obiteljima, a time i graditi samu Crkvu, koja je obitelj obiteljji.

Obitelj je, više od bilo čega drugog, mjesto gdje se, u svakodnevnom zajedničkom životu, stječe iskustvo vlastitih i tuđih granica, nailazi na male i velike probleme što ih nosi suživot s drugim osobama, slaganje s drugima. Ne postoji savršena obitelj. Ne trebamo se bojati nesavršenosti, slabosti pa čak ni sukoba, već trebamo naučiti kako se s njima konstruktivno nositi. Zbog toga obitelj u kojoj nastavlja jedni druge voljeti unatoč našim ograničenostima i grijesima postaje škola oprštanja. Oprštanje je samo po sebi proces komunikacije. Kroz izraženo i prihvaćeno kajanje moguće je ponovno uspostaviti i unaprijediti komunikaciju koja je prekinuta. Dijete koje nauči u obitelji slušati druge, razgovarati s drugima s poštovanjem i izražavati svoj stav ne poričući tuđi, bit će u društvu graditelj dijaloga i pomirenja.

Kad je riječ o izazovima komuniciranja, obitelji koje imaju djecu s jednom ili više smetnji u razvoju mogu nas mnogo toga naučiti. Motorička, osjetilna ili mentalna ograničenost može biti razlog za zatvaranje u same sebe, ali isto tako može postati, zahvaljujući ljubavi roditelja, braće i sestara i prijatelja, poticaj na otvorenost, dijeljenje i komunikaciju sa svima. To također može pomoći školi, župi i udrugama da postanu gostoljubiviji prema svima, ne isključujući nikoga.

U svijetu u kojem se tako često proklinje, govori zlo o drugima, i kojem se sije razdor i ogovaranjem truje sredinu u kojoj živimo, obitelj nas može naučiti razumjeti komunikaciju kao blagoslov. I to također u situacijama u kojima očito prevladavaju mržnja i nasilje, gdje su obitelji razdvojene kamenim zidovima ili ništa manje neprobojnim zidovima predrasudā i ozlojedenostī, gdje se čini da postoje dobiti razlozi da se kaže "sad je dosta"; zapravo, jedino blagoslovom a ne proklinjanjem, susretanjem a ne odbacivanjem, prihvatanjem a ne borborom, možemo razbiti spiralu zla, pokazati da je dobrota uvijek moguća i djecu učiti bratstvu.

Danas suvremeni mediji, koji su poglavito za najmlađe postali nezaobilazni dio života, mogu biti i prepreka i pomagati komunikaciju u obitelji i među obiteljima. Mogu joj biti prepreka ako dovedu do toga da se izbjegava slušati drugoga i izravni kon-

takt s drugima, da se ispuni svaki trenutak šutnje i očekivanja, zaboravljući da šutnja je sastavni dio komunikacije i bez nje ne postoji riječi bogate sadržajem (Benedikt XVI., Poruka za 46. svjetski dan sredstava društvene komunikacije, 24. siječnja 2012.). Mediji mogu potpomoći komunikaciju kad omogućuju ljudima razgovor i dijeljenje iskustava, ostati u kontaktu s prijateljima koji su daleko, zahvaliti drugima ili tražiti oproštenje, otvoriti vrata za nove susrete. Svakodnevno otkrivajući to živo središte koje je susret s drugima, taj "novi početak", znat ćemo mudro koristiti tehnologiju, ne dopuštajući da nam ona dominira. I ovdje su roditelji prvi odgojitelji. Ali oni ne smiju biti prepušteni samima sebi. Kršćanska je zajednica pozvana pomagati im da nauče djecu kako živjeti u medijskom okruženju na način koji je u skladu s dostojanstvom ljudske osobe i u službi općega dobra.

Veliki je izazov, koji se danas postavlja pred nas, dakle, kako ponovno naučiti razgovarati jedni s drugima, a ne samo proizvoditi i konzumirati informacije. To je smjer prema kojem nas vode važni i utjecajni moderni komunikacijski mediji. Informacija je važna, ali to nije dovoljno. Prečesto se stvari pojednostavljaju, suprotstavljaju različiti stavovi i pogledi pozivajući osobe da se svrstaju na jednu ili drugu stranu, namjesto da im se pomogne steći cjelovit uvid.

Zaključno, obitelj nije tema rasprave ili teren na

kojem se vode ideološka prepucavanja, već je to okruženje u kojem se uči komunicirati u iskustvo bliskosti, okruženje u kojem se ostvaruje komunikacija, "komunikacijska zajednica". Obitelj je zajednica koja zna pružiti pomoć, koja slavi život i koja je plodonosna. Kada to shvatimo ponovno ćemo moći vidjeti kako je obitelj i nadalje bogat izvor čovjekoljublja, a ne samo problem ili institucija u krizi. Mediji katkad nastoje predstaviti obitelj kao neku vrstu apstraktnoga modela koji treba prihvati ili odbaciti, braniti i napadati, a ne kao živu stvarnost; ili pak kao tlo za ideološke sukobe, a ne kao mjesto gdje svi možemo naučiti što znači komunicirati u ljubavi koju se prima i daruje. Prenositi svoja iskustva znači shvatiti da su naši životi međusobno isprepleteni kao jedna stvarnost, da su glasovi mnogi i da je svaki od njih jedinstven.

Obitelji treba promatrati kao bogatstvo, a ne kao problem za društvo. Najljepša je obitelj ona koja zna komunicirati, polazeći od vlastita svjedočenja, ljetoputa i bogatstvo odnosa između muškarca i žene, te između roditeljâ i djece. Ne borimo se zato da branimo prošlost, već naprotiv, strpljivo i s povjerenjem, radimo na izgradnji bolje budućnosti za svijet u kojem živimo.

Iz Vatikana, 23. siječnja 2015.

Uoči spomendana svetog Franje Saleškog

Papa Franjo

PORUKA SVETOGLA OCA FRANJE ZA KORIZMU 2015. – "OČVRSNITE SRCA" (JAK 5, 8)

Draga braće i sestre,
korizma je vrijeme obnove za Crkvu, zajednice i pojedine vjernike. To je nadasve "vrijeme milosti" (2 Kor 6, 2). Bog od nas ne traži ništa što nam već prije nije dao: Mi ljubimo jer on nas prije uzljubi (1 Iv 4, 19). On nije ravnodušan prema nama. Stalo mu je do svakoga od nas, poznaje svakog od nas po imenu, brine se za nas i traži nas kada se okrenemo od njega. On se zanima za svakog od nas; njegova ga ljubav prijeći da bude ravnodušan prema onome što nam se događa. Međutim događa se da kada nam je dobro i kada smo bez briga tada zaboravljamo druge (što Bog Otac nikada ne čini): ne zanimaju nas njihovi problemi, njihove patnje i nepravde koje podnose... Tada naše srce postaje hladno. Sve dok mi je relativno dobro i dok sam zadovoljan, ne mislim na one koji nisu dobro. Taj je egoistični, ravnodušni stav danas poprimio svjetske razmjere, dotle

da možemo govoriti o globalizaciji ravnodušnosti. To je problem s kojim se, kao kršćani, moramo uhvatiti u koštač.

Kada se Božji narod obrati njegovoj ljubavi, nalazi odgovore na ona pitanja koja povijest neprestano postavlja. Jedan od najvećih izazova o kojem želim progovoriti u ovoj svojoj poruci je upravo globalizacija ravnodušnosti.

Ravnodušnost prema bližnjemu i prema Bogu predstavlja stvarnu napast također za nas kršćane. Imamo stoga potrebu svake godine u korizmi čuti vapaj prorokâ koji dižu svoj glas i bude naše uspavane savjesti.

Bog nije ravnodušan prema svijetu, već ga toliko ljubi da je dao svoga Sina za spasenje svakoga čovjeka. U utjelovljenju, zemaljskom životu, smrti i uskrsnuća Sina Božjega vrata između Boga i čovjeka, između neba i zemlje otvorena su jednom zasvag-

da. Crkva je poput ruke koja ta vrata drži otvorenima naviještanjem Božje riječi, slavljenjem sakramenata, svjedočenjem vjere ljubavlju djelotvorne (usp. Gal 5, 6). No, svijet teži zatvoriti se u samoga sebe i zatvoriti ta vrata kroz koja Bog ulazi u svijet i svijet u njega. Tako ruka, koja je Crkva, ne smije se nikada iznenaditi ako bude odbačena, zgažena i ranjena.

Božji narod treba dakle tu duhovnu obnovu, da ne bi postao ravnodušan i zatvoren u samoga sebe. Želim vam predložiti za razmišljanje tri biblijska teksta.

1. "Ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi" (1 Kor 12, 26) – Crkva

Božja ljubav razbija tu pogibeljnu zatvorenost u sebe same koja se zove ravnodušnost. Crkva nam tu Božju ljubav pruža svojim učenjem i, nadasve, svojim svjedočenjem. Međutim, svjedočiti se može samo ono što se najprije iskusilo. Kršćanin je onaj koji dopušta Bogu da ga zaodjene svojom dobrotom i milosrđem, da ga zaodjene Kristom, da bi poput njega bio na službu Bogu i ljudima. To nam jasno doziva u svijest liturgija Velikoga četvrtka obredom pranja nogu. Petar nije želio da mu Isus opere noge, ali je kasnije shvatio da Isus ne želi biti samo primjer kako trebamo jedni drugima prati noge. Tu službu može činiti drugima samo onaj koji je prije toga dopustio Isusu da mu opere noge. Jedino on ima "dijela" s njim (lv 13, 8) i tako može služiti drugima.

Korizma je pogodno vrijeme da dopustimo Kristu da nam služi te tako postanemo poput njega. To se događa svaki put kada primamo sakramente, napose euharistiju. U njoj postajemo to što primamo: Kristovo tijelo. U tome tijelu nema mjesta za onu ravnodušnost koja, čini se, tako često zagospodari našim srcima. Jer onaj tko je Kristov pripada jednom tijelu i u njemu ne možemo biti ravnodušni jedni prema drugima. "I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi." (1 Kor 12, 26).

Crkva je *communio sanctorum* ne samo zbog svojih svetaca, već također zato jer je zajedništvo u svetim stvarima: ljubavi Boga koji nam se objavio u Kristu i svim njegovim darovima. Među tim je darovima također odgovor onih koji su dopustili da ih ta ljubav zahvati. U tome zajedništvu svetih i u tome dioništu u svetim stvarima nitko zadržava ništa za sebe, već sve što ima dijeli s drugima. A budući da smo povezani u Bogu, možemo učiniti nešto i za one koji su daleko od Boga, za one do kojih nikada ne bismo mogli doprijeti vlastitim silama, da s njima i za njih molimo Boga da se svi otvorimo njegovu djelu spasenja.

2. "Gdje ti je brat...?" (Post 4, 9) – Župa i zajednice

Sve što smo rekli za opću Crkvu mora se primijeniti na život župâ i zajednicâ. Uspijevamo li u tim crkvenim stvarnostima iskusiti da smo dio istoga tijela? Tijela koje ujedno prima i dijeli ono što Bog želi darivati? Tijela koje poznaje i skrbi za svoje najslabije, najsrođnije i najmanje članove? Ili se sklanjamo u neku opću ljubav koja želi zagrliti cijevijet, ali zaboravlja Lazara koji sjedi pred našim zatvorenim vratima? (usp. Lk 16, 19-31).

Kako bismo primili ono što nam Bog daje i kako bi to dalo obilne plodove moramo nadići granice vidljive Crkve na dva načina.

Prije svega ujedinjujući se s nebeskom Crkvom u molitvi. Kada zemaljska Crkva moli, tada se uspostavlja zajedništvo uzajamna služenja i dobra koje se uspijeva vinuti do Božjeg lica. Sa svetima koji su našli svoju puninu u Bogu, činimo sastavni dio onoga zajedništva u kojem ljubav pobjeđuje ravnodušnost. Nebeska Crkva nije pobjednička jer je okrenula leđa patnjama svijeta i sama uživa u slavi. Sveci, radije, već kontempliraju i raduju se činjenici da su, Isusovom smrću i uskršnju, jednom zauvijek pobjedili ravnodušnost, tvrdoću srca i mržnju. Sve dok ta pobjeda ljubavi ne prožme čitav svijet, sveci nas nastavljaju pratiti na našem ovozemaljskom putovanju.

Sweta Terezija iz Lisieuxa, crkvena naučiteljica, izrazila je uvjerenje da radost na nebu zbog pobjede raspete ljubavi neće biti potpuna sve dok i jedan čovjek na zemlji pati i jeca od boli: Čvrsto sam uvjereni da neću biti besposlena na nebu; želja mi je i nadalje raditi za Crkvu i za duše (Pismo 254 od 14. srpnja 1897.).

Mi smo dionici zaslugu i radosti svetaca, a oni sudjeluju u našoj borbi i u našoj želji za mirom i pomirenjem. Njihova radost zbog pobjede Krista uskršnoga daje nam snagu u nastojanju da prevladamo tolike oblike ravnodušnosti i tvrdoće srca.

S druge strane svaka je kršćanska zajednica pozvana izaći iz same sebe i biti uključena u život društva čiji je dio, napose radeći sa siromašnima i onima koji su se udaljili od Crkve. Crkva je po svojoj naravi misionarska, nije prgnuta nad samu sebe, već je poslana svim ljudima.

Njezina je misija biti strpljivi svjedok Onoga koji želi privesti Ocu cjelokupnu stvarnost i svakoga čovjeka. Njezina je misija svima donijeti ljubav koja ne može šutjeti. Crkva slijedi Isusa Krista na putu koji je vodi do svakoga čovjeka, sve do kraja zemlje (usp. Dj 1, 8). Tako u svakomu našem bližnjem možemo vidjeti brata i sestru za koje je Krist umro i uskršnuo. Sve što smo primili, primili smo i za njih. Jednako

tako, sve ono što ta braća posjeduju dar je za Crkvu i čitavo čovječanstvo.

Draga braćo i sestre, velika mi je želja da sva mesta u kojima je Crkva prisutna, posebno naše župe i naše zajednice, postanu otoci milosrđa usred mora ravnodušnosti.

3. "Očvrsnite srca" (Jak 5, 8) – Pojedini vjernik

I kao pojedinci izloženi smo napasti ravnodušnosti. Zatrpani vijestima i potresnim slikama ljudskih patnji, često osjećamo našu nesposobnost da pružimo pomoć.

Kako izbjegići da budemo uvučeni u tu spiralu strahote i bespomoćnosti?

U prvom redu, možemo moliti u zajedništvu sa zemaljskom i nebeskom Crkvom. Ne podcjenujmo snagu molitve mnoštva glasova ujedinjenih u molitvi! Inicijativa 24 sata za Gospodina, za koju se nadam da će se 13. i 14. ožujka provesti u čitavoj Crkvi, također na dijecezanskoj razini, želi biti znak te potrebe za molitvom.

Drugo, možemo pomagati djelima ljubavi, dopirući kako do onih koji su blizu tako i do onih koji su daleko, preko mnogobrojnih karitativnih tijelâ Crkve. Korizma je pogodno vrijeme da se pokaže ta briga za druge jednim znakom, pa i bio on i mali, našeg pripadanja jednoj ljudskoj obitelji.

Treće, patnja drugoga predstavlja poziv na obraćenje, jer mi potreba brata doziva u svijest krhkost moga života i moju ovisnost o Bogu i braći. Ako ponizno molimo za Božju milost i prihvaćamo granice svojih mogućnosti, tada ćemo vjerovati u beskraj-

ne mogućnosti koje Božja ljubav čuva za nas. Moći ćemo se također oduprijeti đavolskoj napasti da mislimo da možemo vlastitim silama spasiti svijet i sebe.

Da bismo pobijedili ravnodušnost i naše težnje samodostatnosti, sve vas pozivam da živite ovo vrijeme korizme kao prigodu da se poradi na onome što je Benedikt XVI. nazao izgradnjom srca (usp. Deus caritas est, 31). Imati milosrdno srce ne znači imati slabo srce. Tko želi biti milosrdan treba čvrsto, postojano srce, zatvorenu napasniku, a otvoreno Bogu. Srce koje dopušta da ga pronikne Duh Sveti i da posvuda nosi ljubav braći i sestrama. I konačno, siromašno srce, koje je svjesno vlastitoga siromaštva i besplatno se daje drugima.

Zbog toga, draga braćo i sestre, želim zajedno s vama u ovoj korizmi reći Kristu: *Fac cor nostrum secundum cor tuum: Učini srce naše po Srcu svome* (prošnja iz litanija Presvetom Srcu Isusovu). Tada ćemo imati snažno i milosrdno, budno i velikodušno srce koje se ne zatvara u samo sebe i ne postaje plijenom globalizacije ravnodušnosti.

U toj usrdnoj nadi, jamčim svoju molitvu da ova korizma urodi duhovnim plodovima za svakoga vjernika i svaku crkvenu zajednicu, i molim vas da molite za mene. Neka vas Gospodin blagoslov i Majka Božja čuva!

Iz Vatikana, 4. listopada 2014.
Blagdan svetog Franje Asiškog

Franjo

Vatikan, 24. veljača 2015.

PORUKA PAPE FRANJE ZA 30. SVJETSKI DAN MLADIH 2015.

Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!
(Mt 5, 8)

Dragi mladi,

nastavljamo naše duhovno hodočašće prema Krakovu, gdje će se u srpnja 2016. održati idući Svjetski dan mladih. Odlučili smo se na tome putu voditi blaženstvima. Prošle godine razmišljali smo o blaženstvu siromašnih duhom, uključenom u širi kontekst "govora na gori". Zajedno smo otkrili revolucionarni značaj blaženstava i Isusov snažni poziv da se hrabro upustimo u avanturu potrage za srećom. Ove godine ćemo razmišljati o šestom blaženstvu: *Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!* (Mt 5, 8).

1. Želja za srećom

Izraz blaženi odnosno sretni javlja se devet puta u ovoj prvoj velikoj Isusovoj propovijedi (usp. Mt 5, 1-12). To je kao refren koji nas podsjeća na Gospodinov poziv da zajedno s njim krocimo putem koji, unatoč svim izazovima, je put do istinske sreće.

Da, dragi mladi, potraga za srećom je zajednička svim ljudima svih vremena i svih životnih dobi. Bog je stavio u srce svakog muškarca i svake žene nezatomljivu želju za srećom i ispunjenjem. Zar ne osjećate da su vaša srca nemirna i neprestano tragaju za dobrom koje može utažiti njihovu žeđ za besko-

načnim?

Prva poglavља Knjige Postanka nam pokazuju divno blaženstvo na koje smo pozvani. Ono se sastoji u savršenom zajedništvu s Bogom, s drugima, s prirodom i sa samim sobom. Slobodni pristup Bogu, njegovoj intimi i gledanju bio je prisutan u Božjem planu za nas od samih početaka; njegovo božansko svjetlo proželo je sve ljudske odnose istinom i jasnom. U tome stanju izvorne čistoće nisu postojale maske, varke, razlozi da se jedni skrivaju od drugih. Sve je bilo jasno i čisto.

Kad su Adam i Eva podlegli napasti i prekinuli taj odnos povjerljivoga zajedništva s Bogom, grijeh je ušao u ljudsku povijest (usp. Post 3). Posljedice su odmah bile vidljive također u njihovim odnosima s njima samima, u njihovu međusobnom odnosu kao i u odnosu s prirodom. A kako su samo dramatične te posljedice! Izvorna čistoća je okaljana. Od toga trenutka nije više moguć izravni pristup Božjoj načnosti. Javlja se težnja za skrivanjem, muškarac i žena moraju sakriti svoju golotinju. Lišeni svjetla koje dolazi od gledanja Gospodina, promatraju stvarnost koja ih okružuje na izobličen, kratkovidan način. Unutarnji "kompas" koji ih je vodio u traženju sreće gubi svoje uporište, a zamamnost moći, bogatstva, blaga i želje za užitkom pod svaku cijenu ih je dovela do ponora tuge i tjeskobe.

U psalmima nalazimo vapaj koji čovjek upućuje Bogu iz dubine duše: *Tko će nam pokazati sreću? Obasijaj nas, Jahve, svjetлом svoga lica!* (Ps 4,7). Na čovjekov vapaj Bog, u svojoj beskrajnoj dobroti, odgovara tako da šalje svojega Sina. U Kristu Bog dobiva ljudsko lice. Svojim utjelovljenjem, životom, smrću i uskrsnućem on nas otkupljuje od grijeha i otvara nam nove, do tada nezamislive obzore.

I tako, u Kristu, dragi mladi, nalazi se puno ispunjenje vaših snova o dobroti i sreći. Samo on može zadovoljiti vaša očekivanja, koja su često iznevjerena lažnim svjetovnim obećanjima. Kao što je rekao sveti Ivan Pavao II.: *On je ljepota koja vas tako privlači; on je onaj koji vas izaziva onom žđi za radikalnošću koja vam ne dopušta da pristajete na kompromis; on je taj koji vas poziva da skinete sa sebe maske koje život čine lažnim; on je taj koji čita u vašim srcima prave izvore koje bi drugi htjeli ugušiti. Isus je taj koji budi u vama želju da učinite nešto veliko od svojega života* (Molitveno bdjenje u Tor Vergati, 19. kolovoza 2000.: Insegnamenti XXIII/2, [2000], 212).

2. Blago čistima srcem

Pokušajmo sada dublje shvatiti kako je to blaženstvo duboko povezano s čistoćom srca. Prije svega, moramo razumjeti biblijsko značenje riječi srce. Za

hebrejsku je kulturu srce središte čovjekovih osjećajâ, misli i namjerâ. Budući da nas Biblija uči da Bog ne gleda ono izvanjsko, već srce (usp. 1 Sam 16, 7), možemo također reći da iz srca možemo vidjeti Boga. To je zato što je u srcu zgusnuto ljudsko biće u svom totalitetu kao jedinstvo tijela i duše, u njegovoj sposobnosti da ljubi i bude ljubljeno.

Što se pak tiče definicije izraza čist, grčka je riječ, koju koristi evanđelist Matej, *katharos* i u osnovi znači čist, jasan, lišen onoga što bi moglo okaljati. U Evanđelju vidimo da Isus odbacuje određeno shvaćanje ritualne čistoće vezane uz izvanjske čine, koje zabranjuje svaki doticaj sa stvarima i osobama (uključujući gubavce i strance), koje se smatra nečistima. Farizejima koji, kao i mnogi Židova toga doba, nisu jeli ništa prije obrednoga pranja i koji su obdržavali mnoge običaje vezane uz pranje predmeta, Isus kategorički poručuje: *Ništa što izvana ulazi u čovjeka ne može ga onečistiti, nego što iz čovjeka izlazi – to ga onečišće. Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, lakovstva, opakosti, prijevara, razuzdanost, zlo oko, psovka, uz nositost, bez umije* (Mk 7, 15.21-22).

U čemu se dakle sastoji sreća koja izvire iz čistoga srca? Iz Isusova popisa zala koje čovjek čine nečistim vidimo da je to pitanje povezano prije svega s područjem naših odnosa. Svaki od nas mora naučiti prepoznati ono što može "onečistiti" njegovo srce, oblikovati ispravnu i osjetljivu savjest, tako da ona bude sposobna "razabirati što je volja Božja, što li je dobro, Bogu milo, savršeno" (Rim 12, 2). Ako moramo pokazati zdravu brigu za očuvanje stvorenog svijeta, za čistoću zraka, vode i hrane, koliko više trebamo očuvati čistoću onoga što je najdragocjenije od svega: našeg srca i naših odnosa. Ova "ljudska ekologija" će nam pomoći udisati čisti zrak koji dolazi iz ljestve, istinske ljubavi i svetosti.

Jednom sam vam prigodom postavio pitanje: "Gdje vam je blago? Na kojem blagu vam počiva srce?" (usp. Intervju s mladima iz Belgije, 31. ožujka 2014. godine). Naša srca se mogu privezati uz istinita ili lažna bogatstva, mogu naći pravi odmor ili se uspavati, postati lijena i zapasti u mrtvilo. Najdragocjenije dobro koje možemo imati u životu je naš odnos s Bogom. Jeste li uvjereni u to? Znate li da ste u Božjim očima od neprocjenjive vrijednosti? Znate li da vas on voli i prihvaca bezuvjetno, takve kakvi jeste? Izgubi li se taj osjećaj, čovjek postaje nerazumljiva zagonetka, jer upravo spoznaja i svijest da nas Bog bezuvjetno ljubi daje smisao našim životima. Sjećate li se Isusova razgovora s bogatim mladićem (Mk 10, 17-22)? Evanđelist Marko primjećuje da ga Gospodin pogleda i zavoli (usp. r. 21), te ga pozva

da ga slijedi i tako pronađe pravo bogatstvo. Želim vam, dragi mladi, da vas taj Kristov pogled pun ljubavi prati kroz čitav život.

Mladost je životno doba u kojem se javlja veliko afektivno bogatstvo prisutno u vašim srcima, dušu, boku želja za istinskom, lijepom i velikom ljubavlju. Koliko je snage u toj sposobnosti da se ljubi i da se bude ljubljen! Ne dopustite da ta dragocjena vrijednost bude patvorena, uništена ili izobličena. To se događa onda kada u naše odnose prodre instrumentalizacija bližnjih za svoje sebične ciljeve, ponekad kao puki predmet užitka. Srce ostaje ranjeno i tužno nakon tih negativnih iskustava. Molim vas, ne bojte se prave ljubavi, one kojoj nas Isus uči, a koju sveti Pavao ovako opisuje: *Ljubav je velikodušna, dobrostiva je ljubav, ne zavidi, ljubav se ne hvasta, ne nadima se; nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti зло; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini; sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi. Ljubav nikad ne prestaje* (1 Kor 13, 4-8).

Pozivajući vas da ponovno otkrijete ljepotu čovjekova poziva na ljubav, potičem vas da se pobunite protiv raširene težnje banaliziranja ljubavi, posebno kada je se pokušava svesti isključivo na aspekt spolnosti, lišavajući je tako bitnih karakteristika ljepote, zajedništva, vjernosti i odgovornosti. Dragi mladi u kulturi prolaznoga, relativnoga, mnogi propovijedaju da je važno 'uživati' trenutak, da se ne vrijadi vezati za čitav život, donositi konačne odluke, 'zauvijek', jer se ne zna što donosi sutra. Ja, naprotiv, od vas tražim da budete revolucionari, da idete protiv struje. Molim vas da se u tome pobunite protiv te kulture prolaznoga, koja, u osnovi, smatra da niste kadri preuzeti na sebe odgovornost, da niste u stanju istinski voljeti. Imam povjerenje u vas, mladi, i molim za vas. Imajte hrabrosti 'ići protiv struje'. Imajte hrabrosti također biti sretni (Susret s volonterima SDM u Riju, 28. srpnja 2013.).

Vi ste, mladi, izvrsni istraživači! Ako se upustite u otkrivanje bogatoga učenja Crkve na ovom polju, otkrit ćete da se kršćanstvo ne sastoji od niza zabranâ koje guše naše želje za srećom, već je to plan za život kadar očarati naša srca.

3. ...oni će Boga gledati!

U srcu svakoga muškarca i svake žene neprestano odzvanja Gospodinov poziv: *Traži lice njegovo!* (Ps 27, 8). Istodobno moramo uvijek imati na umu da smo siromašni grešnici. To je ono što čitamo primjerice u Psalmima: *Tko će uzići na goru Gospodnju, tko će stajati na svetom mjestu njegovu? Onaj u koga su ruke čiste i srce nedužno* (Ps 24, 3-4). No, ne smijemo se bojati ili obeshrabriti: u Bibliji i povijesti svakoga od nas vidimo da je uvijek Bog taj koji čini prvi korak.

rak. On nas čisti da možemo biti pripušteni u njegovu prisutnost.

Kada je primio Gospodinov poziv da govori u njegovo ime, prorok Izajia se uplašio i zavatio: *Jao meni, propadoh, jer čovjek sam nečistih usana* (Iz 6, 5). No Gospodin ga je očistio, poslavši mu jednog anđela koji se dotače njegovih usta i reče mu: *krivica ti je skinuta i grijeh oprošten* (r. 7). U Novom zavjetu, kada je na Genezaretskom jeziku Isus pozvao svoje učenike i učinio čudo čudesnoga ribolova, Šimun Petar pade do njegovih nogu govoreći: *Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!* (Lk 5, 8). Odgovor je neočekivan: *Ne boj se! Odsada ćeš loviti ljudе!* (r. 10). A kada ga je jedan od učenika tražio: *Gospodine, počaži nam Oca i dosta nam je!*, Učitelj je odgovorio: *Tko je video mene, video je i Oca* (Iv 14, 8-9).

Gospodinov poziv na susret s njim upućen je da klete svakom od vas, u kojem god mjestu i situaciji da se nalazili. Dovoljno je da donesu odluku da će... dopustiti njemu da se susretne s njima, da će ga tražiti svakoga dana bez prestanka. Neka nitko ne misli da se taj poziv ne odnosi na njega (Apost. pob. Evangelii gaudium, 3). Svi smo mi grešnici, potrebiti Gospodinova očišćenja. No dovoljan je mali korak prema Isusu da se otkrije kako nas on uvijek čeka raširenih ruku, osobito u sakramantu pomirenja, toj povlaštenoj prigodi za susret s Božjim milosrđem koje čisti i obnavlja naša srca.

Da, dragi mladi, Gospodin se želi susresti s nama, želi nam dopustiti da ga "vidimo". A kako? - mogli biste me pitati. I sveta Terezija Avilska, rođena u Španjolskoj prije točno 500 godina, već je od malih nogu govorila svojim roditeljima: Želim vidjeti Boga. Zatim je otkrila put molitve kao *duboki odnos prijateljstva s Onim koji nam daje da se osjećamo ljubljenima* (Knjiga života, 8,5). Zato vas pitam: *Molite li?*. Znate li da možete razgovarati s Isusom, s Ocem, s Duhom Svetim, kao što se razgovara s prijateljem? I to ne s bilo kojim prijateljem, već s najvećim i najpouzdanijim prijateljem! Pokušajte to učiniti, s jednostavnosću. Otkrit ćete ono što je jedan seljak rekao Arškom župniku: kada molim pred svetohraništem, "ja gledam njega i on gleda mene" (Katekizam Katoličke Crkve, 2715).

Još vas jednom pozivam na susret s Gospodinom čestim čitanjem Svetoga pisma. Ako još nemate tu naviku, počnite od evanđeljâ. Pročitajte svaki dan jedan odlomak. Pustite da Božja riječ progovori vašem srcu i bude svjetlo na vašem putu (usp. Ps 119, 105). Otkrit ćete da se Boga može "vidjeti" također u licu braće i sestara, posebno onih koji su zaboravljeni: siromašni, gladni, žedni, stranci, bolesnici, zatvorenici (Mt 25, 31-46). Jeste li već imali to iskustvo? Dragi mladi, da bi se ušlo u logiku Božjeg kraljevstva

treba se prepoznati siromašnim sa siromašnima. Čisto srce je nužno također srce "na dlanu", koje se zna prignuti i podijeliti svoj život s najpotrebitijima.

Susret s Bogom u molitvi, kroz čitanje Biblije i u bratskom životu će vam pomoći da bolje upoznate Gospodina i sebe same. Kao što se dogodilo učenicima na putu u Emaus (usp. Lk 24, 13-35), Gospodinov glas učinit će da vaša srca gore. On će vam otvoriti oči da prepoznote njegovu prisutnost i tako otkrijete plan ljubavi koji on ima za vaš život.

Neki od vas osjećaju ili će osjetiti Gospodinov poziv na brak, na zasnivanje obitelji. Mnogi danas misle da je ovaj poziv "ispao iz mode", ali to nije točno! Upravo iz toga razloga cijela crkvena zajednica prolazi kroz posebno razdoblje razmišljanja o pozivu i poslanju obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu. Pozivam vas, nadalje, da razmislite jeste li pozvani na redovnički život i svećeništvo. Kako je lijepo vidjeti mlade ljudi koji su priglili poziv da se potpuno posvete Kristu i služenju njegovoj Crkvi! Preispitajte se čista srca i ne bojte se onoga što Bog od vas traži! Polazeći od vašega "da" na Gospodinov poziv postat ćete novo sjeme nade u Crkvi i društvu. Ne zaboravite: Božja je volja da budemo sretni!

4. Na putu prema Krakovu

Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!"(Mt 5, 8).
Dragi mladići i djevojke, kao što vidite, to blažen-

stvo izbliza dotiče vaš život i jamstvo je vaše sreće. Zato vas još jednom pozivam: imajte hrabrosti da bude sretni!

Ovogodišnji Svjetski dan mlađih vodi prema posljednjoj etapi priprave za veliki skup mlađih iz cijelog svijeta u Krakovu 2016. Pripe trideset godina sveti Ivan Pavao II. utemeljio je Svjetski dan mlađih u Crkvi. To hodočašće mlađih po svim kontinentima pod vodstvom Petrova nasljednika doista je bila providnosna i proročka inicijativa. Zahvalimo zajedno Gospodinu za dragocjene plodove koje su ti svjetski dani mlađih donijeli u životu mnogih mlađih u svim dijelovima svijeta! Do koliko se samo važnih otkrića kroz to vrijeme došlo, a u prvom redu do otkrića da je Krist Put, Istina i Život a Crkva velika i gostoljubiva obitelj! Koliko obraćenja, kolika su zvanja proizašla s tih skupova! Neka sveti papa, zaštitnik Svjetskoga dana mlađih, moli za naše hodočašće prema njegovu voljenom Krakovu. I neka nas majčinski pogled Blažene Djevice Marije, pune milosti, koja je sva lijepa i čista, prati na svakom koraku na tom našem putu.

Iz Vatikana, 31. siječnja 2015.
Spomendan svetog Ivana Bosca

Papa Franjo

MIR I DOBRO

Vijesti

I. 2015.

Mostar, prosinac 2014. – travanj 2015. (izbor)

BOŽIĆNI KONCERT – PRIKLADAN JUBILEJSKI DAR MISIJSKOJ ZAJEDNICI (Uz 10. obljetnicu božićnih glazbenih susreta)

(Fra M. Pinjuh) - Blagdan sv. Lucije (subota 23. prosinca 2014.) bit će, bez ikakave dvojbe, zapisan velikim slovima u bogatoj kronici Misije St. Gallen i zapamćen po iznimnoj predblagdanskoj glazbenoj priedbi. Riječ je, dakako, o našemu tradicijskom Božićnom koncertu, održanom te večeri u župnoj crkvi sv. Martina u Bruggenu. Stotine oduševljenih slušatelja, koji su prostrano svetište sv. Martina ispunili puno prije početka koncerta, bili su najrječitija potvrda vrijednosti i potrebe ovoga duhovno-pastoralnoga projekta.

Umjetnička ponuda dosta dosta svoga jubileja

Prigodni predblagdanski susret službeno je otvorio njegov domaćin o. fra Mićo Pinjuh višejezičnim pozdravnim proslovom. Nakon kratkoga osvrta na desetogodišnji jubilejski niz ovih priedaba, toplim riječima je pozdravio predstavnike domaće Crkve i drugih jezičnih skupina, djelatne sudionike susreta i njihove cijenjene voditelje, te brojne ugledne goste, prijatelje i suradnike iz raznih misijskih središta.

U umjetničkom dijelu programa djelatno su sudjelovali misijski zborovi (djeci, djevojački i veliki), te tamburaški sastavi 'Ševa' i 'Hrvatski korijeni'. Čast prvonastupa pripala je tamburaškom sastavu 'Ševi' iz St. Gallen-a. Za svoj ovogodišnji nastup odabrali su poznatu hrvatsku božićnu popijevku 'Nebo daj oku' i 'Zoru bilu' P. Kozomare. Pozorni i veoma raspoloženi slušatelji njihov su dojmljiv nastup, pod ravnjanjem dr. Anđelka Krčmara, nagradili spomtanim i veoma snažnim pljeskom. Nakon tamburaša pred slušatelje su izšli članovi malog misijskog zbara 'Sv. Tarzicije'. Najmlađi sudionici su, pod ravnjanjem svoje voditeljice Dragice Bošnjak, veoma skladno otpjevali nekoliko lijepih božićnih i tematskih popijevaka. Svoj jubilejski nastup okrunili

su 'Zvončićima', općepoznatom glazbenom uspješnicom koju dječica diljem svijeta, upravo u ovo predlagdansko vrijeme, najradije pjevuše i ritmički najlakše prate. Oduševljeni slušatelji nisu štedjeli dlanove, kada su najmlađi završili svoj nastup. Tamburaški sastav 'Hrvatski korijeni' su, pod ravnateljem Damira Kovačevića, za svoj nastup odabrali Tihu noć Franza Gruber-a i zanimljivu božićnu popijevku Sretan Božić svima. Božićnu toplinu njihovu nastupu podarile su djevojčice - devetogodišnja Mihaela Kovačević svojom 'čarobnom' frulicom i jedanaestogodišnja Ana Bagarić svojim zvonkim glasom. Veliki misijski zborovi Sv. Franjo i Sv. Cecilija, te djevojački zbor 'Mirjam' u svojim su repertoarima, sukladno svojim umjetničkim razinama i iznimnim glasovnim mogućnostima, imali znatno teže i zahtjevne glazbene jedinice. Veoma dojmljiv nastup velikoga zbora (sastavljenog od gore spomenutih misijskih zborova!) svojim su solističkim izvedbama dodatno obogatili Jagoda Mošendor, Zdravko Marjanović i Darko Blažević, te Sladana Hofmann i Štefica Đukić. Djevojke su na kraju, maestralnom izvedbom neobično zahtjevnog višejezičnog programa, pobrale nepodijeljene simpatije raspoloženih slušatelja. Posebnu predlagdansku toplinu i umjetničku vrijednost njihovim izvedbama podarile su darovite solistice Katarina Marčinković, Mia Paurević, Ivana Mijić, Antonija Jelušić, te Andrea Marić i Dragica Bošnjak. Svim zborskim izvedbama ravnala je naša misijska suradnica prof. Dragica Bošnjak, uz orguljsku pratnju maestra Jose Munoz-a i violiniku Andreje Marić.

Božićni domjenak – neodvojiva sastavnica slavljeničke cjeline

Nakon umjetničkoga programa u crkvi, uslijedio je božićni domjenak u župnomu središtu pored crkve. Bila je to dobra prigoda da nekoliko stotina ljudi svih dobnih razina u prijateljskom i opuštenom ozračju prokomentiraju glazbeni događaj kojemu su upravo nazočili, izmjene predlagdanske zdravice i lijepe želje. Predstavnici domaće Crkve i drugih jezičnih skupina izvanredno su se uklopili u toplo hrvatsko ozračje. Koncert je, to valja nakon svega jasno reći, bio iznimian i prikladan jubilejski dar našoj Misijskoj zajednici i svima koji su te večeri nazočili ovom značajnom glazbenom događaju.

STUDENTSKI DOM, PUČKA KUHINJA, MEĐUNARODNI CENTAR ZA DIJALOG....

 ASMETOK

Ovako će izgledati

U Mostaru na Trgu Franjevačkih mučenika (bivša zgrada Hrvatskoga glazbenog društva *Hrvoje*) u srijedu 14. siječnja 2015. u 9 sati započeli su radovi za izgradnju doma za siromašne studente (100 kreveta), pučke kuhinje (200 obroka dnevno), Međunarodni centar za dijalog, bookcrossing i savjetovalište. Novčana sredstva u iznosu od 1.000.000 KN uputila je Vlada Republike Hrvatske. S tim novcem moći će se ukloniti ostatci, u ratu, 100% porušene zgrade, iskopati podrumske prostorije te ih izbetonirati. Prema natječaju, koji je bio u prosincu 2014., radove prve faze izvodit će tvrtka *Građevinar* iz Mostara (na natječaju je sudjelovalo sedam tvrtki). Ukoliko se netko odluči novčano pomoći ovu gradnju, svoj novčani prilog može uplatiti na: UniCredit Bank, d.d., Mostar Br. rč: 3381302232342778; ili devizni: SWIFT: UNCR BA 22 , IBAN: BA39 3381 3048 3234 3194; UniCredit Bank, Kardinala Stepinca b.b., BiH - 88000 Mostar.

Ovako je izgledala

DAN POSVEĆENA ŽIVOTA

Na Svićećicu, 2. veljače 2015., u 15.00 sati u katedrali u Mostaru proslavljen je Dan posvećena života. Sudjelovalo je oko 80 časnih sestara sa svojim kandidaticama, postulanticama i novakinjama, četiri karmelićanina, četrnaest fratara i njihovih osam postulanata.

Najprije je bilo pokorničko bogoslužje koje je predvodio fra Ljubo Kurtović, župnik iz Veljaka, zatim prilika za svetu ispovijed i molitva krunice. To je ujedno bila i lijepa priprava za slavljenje svete mise koju je predvodio provincijal fra Miljenko Šteko uz suslavljene generalnoga vikara hercegovačkih biskupija don Željka Majića i još trinaest svećenika. U uvodu je u sv. misu fra Miljenko istakao kako je sv. papa Ivan Pavao II. prije 18 godina uveo ovaj Dan posvećena života kao poticaj redovnicima i redovnicama da u sebi stalno nose zahvalnost zbog svog poziva, da preispitivaju življenje svojih zavjeta i da svojim životom budu poticaj vjernicima na svetost življenja. Potom je blagoslovio svjeće.

Homiliju je izrekao generalni vikar don Željko Majić koji je na temelju evanđelja i same svetkovine Gospodinova prikaza uputio riječi zahvale i priznanja redovnicima i redovnicama za sve što čine na njivi Gospodnjoj u hercegovačkim biskupijama bilo kao dušobrižnici, kao katehete i katehistice, kao oni koji se brinu za siromašne, stare, bolesne i nemoćne, ili kao oni koji u postojanoj molitvi stoe pred Gospodinom u zastupništvu za sve druge ljudi. Pozvao ih je da u svojoj različitosti karizmi tvore jedno čvrsto jedinstvo koje je utemeljeno u Isusu Kristu. Poželio je svima da ova Godina posvećena života bude poticaj što vjerodostojnijega življenja i svjedočenja Kristova Evanđelja.

Franjevački postulanti služili su kod sv. mise, a sestre i kandidatice predmolile su krunicu, čitale misna čitanja i molile molitvu vjernika, dok je don Niko Luburić predvodio pjevanje za vrijeme pokorničkoga bogoslužja i sv. mise.

Na kraju svete mise generalni vikar don Željko Zahvalio je svima koji su nazočili ovom bogoslužju, kao i provincijalu fra Miljenku koji je predvodio sv. misu. Potom je pozvao sve nazočne da navrate u župnu dvoranu na kavu i ugordan razgovor.

ZAPOČELI V. DANI POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 5. veljače 2015. (Ivana Karačić) – U srijedu, 4. veljače, molitvom krunice u 17.30 te sv. misom zadušnicom u 18.00 u samostanskoj crkvi na Širokome Brijegu započeli su *V. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca*. Oni se održavaju u spomen na 66 franjevaca ubijenih u Drugome svjetskom ratu i počatu. Ove se godine bilježi 70. obljetnica toga strašnog događaja.

Molitvu krunice predmolili su fra Mario Ostojić i ministrianti, a svetu misu predslavio je fra Joško Kodžoman, provincijal Franjevačke provincije Pre-svetoga Otkupitelja iz Splita. Suslavili su: fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva *Fra Leo Petrović i 65 subraće*, gvardijan fra Tomislav Puljić te fratri širokobriješkoga samostana.

Fra Joško je naglasio kako je ovo misno slavlje izraz zahvalnosti našim mučenicima te da je čovjek nitko i ništa bez zahvalnosti onima koji su ga zadužili. Istaknuo je: *Danas se, dakle, draga kršćanska braća i sestre, ovim molitvenim skupom, prisjećamo i molimo za žrtve krvave tragedije probranih članova Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM, koju su priredili odnarođeni i bezbožni komunistički nalogodavci, a proveli dodvorice nove zločinačke ideologije, tražeći tako na novoj političkoj sceni priliku za osobnu afirmaciju i dokazivanje. Jadnici, žrtve, nisu se uspjeli izdignuti iznad životne banalnosti i proniknuti u trulost ideologije, kojoj su služili. Trebalo bi ih upitati je li im se trud isplatio? Jesu li se, od trenutka nečije egzekucije, naspavali i jesu li im obitelji sretne?* *Grijeh bi nam bio kada bismo se naslađivali, jer su, podlegli i pokleknuli pred zamamnim silama zloga. Naprotiv, želimo i za njih moliti, za njihovo pokajanje, ako je od njih još netko živ. Nikada nije kasno. Bog je velik i milostiv, spreman je svakome oprostiti, ako se iz srca pokaje i ako učini sve što je u njegovoj moći da sanira štetu na strani žrtve, da ublaži bol i patnju zbog nerazjašnjena puta i sudbine tolikih nevinih ljudi.* Fra Joško je u propovijedi pohvalio franjevce u Hercegovini jer su pokrenuli razotkrivanje povijesne istine o stradanju franjevaca i tisuća nevino stradalih sunarodnjaka. Propovijed je završio riječima: *Svim našim hrvatskim mučenicima i zagovornicima kod Boga preporučamo naš narod, daljnji rad i nastojanja Vicepostulature Fra Leo Petrović i 65 subraće, kao i sve plemenite težnje i želje u srcima svih kršćanskih vjernika i ljudi dobre volje.*

Na kraju mise vicepostulator fra Miljenko Stojić dodijelio je nagrade za uzrast djeca *IV. nagradnog natječaja*. Prvu nagradu dobio je Ivan Knezović iz Prve osnovne škole Široki Brijeg za literarni uradak *Znali su što ih čeka*. Drugu nagradu dobila je Iva Lasić iz Druge osnovne škole Široki Brijeg za uradak *Sjećanje na naše franjevce*, a trećenagrađena je, za svoj likovni uradak *Crkva je dom naših pobijenih*, Marija Bašić iz Osnovne škole Vranić.

Vicepostulator je također izvijestio kako je Vlada ZHŽ-a 7. veljače proglašila Danom sjećanja na žrtve komunističkog zlosilja u ZHŽ-a. Prva je koja je to učinila u Herceg Bosni s nadom da će i drugi slijediti taj povijesni primjer.

Program obilježavanja 70. obljetnice komunističkoga ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca nastavlja se danas, 5. veljače, krunicom u 17.30, sv. misom zadušnicom u 18.00 i klanjanjem Isusu u Presvetom Oltarskom sakramantu u 19.00. Predvoditelj je molitvenoga programa provincial Bosne Srebrne fra Lovro Gavran.

DRUGA VEČER V. DANA POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRATARA

Široki Brijeg, 6.veljače 2015. (Ivana Karačić) – Molitvom krunice, koju su predmolili fra Željko Barbarić i članovi Frame, nastavljen je molitveni program *V. dana pobijenih hercegovačkih franjevaca*. Svetu misu u 18.00 predvodio je fra Lovro Gavran, provincial Bosne Srebrenе, uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića, širokobriješkoga gvardijana fra Tomislava Pujića i ostalih fratara širokobriješkoga samostana.

Fra Lovro je u propovijedi govorio o tome kako nije isto biti žrtva i biti mučenik. *Da bi se netko mogao smatrati i nazivati mučenikom, treba dokazati da je ubojstvo uslijedilo iz mržnje ubojice prema vjeri ubijenog, kao i da je ubijeni umro kao svjedok vjere, bez mržnje i bez osvetoljubivosti, a ne zato što nije imao prilike izbjegći smrt, iako bi je rado izbjegao da je ikako mogao. To, međutim, ne znači da oni koji su ubijeni u bijegu ili na križnom putu ne bi bili mučenici. Oni su se razborito povlačili pred neprijateljem da bi izbjegli neposrednu smrtnu opasnost. Ali kad su bili uhvaćeni i suočeni sa smrću, nisu izdali svoju vjeru, nisu pokušali spasiti vlastiti život prodajući dušu, pa su radije prihvatali smrt nego izdaju svoje vjere – zato se i oni mogu smatrati pravim mučenicima.* Provincialj je također naglasio: *Svatko za se zna što želi i što mu je potrebno i svatko moli za ono što je njemu važno. Ali nama kao zajednici vjernika, a i kao vjernicima pojedincima, najvažnije je ono što je najteže i što možda najmanje imamo u vidu: da i mi živimo sveto, po ugledu na njih, a ne samo da molimo da nam oni ispunjavaju naše vremenite i prolazne želje. Bitno je da i mi budemo sveti u svome životu, u svome radu, u svome vladanju i ponašanju, u svome govoru i svojim mislima, u svojim međuljudskim odnosima, kao i u svome odnosu prema Bogu i Božjim svecima.*

Na kraju je svete mise vicepostulator dodijelio nagrade *IV. nagradnog natječaja* za uzrast mladež na temu pobijeni hercegovački franjevcii. Prvu nagradu dobio je Robert Radić učenik trećega razreda Franjevačke klasične Gimnazije u Visokom, za svoj uradak *Sine, to su tvoji pratri*. Drugonagrađena je Ines Lasić učenica prvoga razreda Gimnazije fra Dominika Mandića, Široki Brijeg, s literarnim uradkom *Sedamdeset mirnih ljeta*, a treću nagradu dobila je Lidija Knezović iz Gimnazije fra Dominika Mandića, Široki Brijeg, za uradak *Blago onima koji radi Vječne Istine položiše život!*.

Također, u sklopu gradskog spomendana »Dan sjećanja na pobijene franjevce i puk te spomendana ZHŽ-a Dan sjećanja na žrtve komunističkog zlosilja, jučer je na Trgu širokobrijeških žrtava kod križa u središtu Širokoga Brijega, položen vijenac, zapaljene svjeće i izmoljena molitva za sve pobijene franjevce i puk. Učinili su to gradonačelnik Miro Kraljević, predsjednik Gradskoga vijeća Vinko Topić, ministrica u Vladi ZHŽ-a Anita Markić, predsjednik Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i porača na području Grada Širokoga Brijega Pero Kožul, te vicepostulator postupka mučeništva *Fra Leo Petrović i 65 subraće* fra Miljenko Stojić. Nadamo se da će sutradan na dan Obljetnice, 7. veljače, ustanove i trgovine podne zatvoriti svoja vrata da bi njihovi djelatnici mogli nazuci molitvenom programu u franjevačkome samostanu u 16.00 kako je to sadržano u naputku o proglašenju tih spomendana.

Osim što se ovih dana u pučkim i srednjim školama ZHŽ-a održava sat povijesti, Vicepostulaturu su posjetili i učenici povjesno-novinarske sekcijs Druge osnovne škole Široki Brijeg. Razgovarali su s vicepostulatorom, posjetili žrtvoslovna mjesta na Širokome Brijegu te će od svega toga ovih dana, pod vodstvom nastavnica Dubravke Rozić i Irene Ratkić izraditi zidne novine u svojoj školi.

NASTAVLJENI V. DANI POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 7. veljače 2015. (Ivana Karačić) – U samostanskoj crkvi na Širokome Brijegu jučer, 6. veljače, održana je treća večer molitvenoga programa *V. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca*, kojima se obilježava 70. obljetnica ubojstva hercegovačkih franjevaca u Drugome svjetskom ratu i poraću. Molitvu krunice u 17.30 predvodili su fra Dane Karačić i članovi franjevačkog svjetovnog reda, a svetu misu u 18.00 predvodio je provincialj hercegovačkih franjevaca dr. fra Miljenko Šteko.

Provincijal je u propovijedi, između ostaloga, rekao: *I sve godine što su se počele slagati na sklonište koje se još dimilo, sve godine koje su civilne pustim i slomljenim vratima i prozorima ovoga samostana, gimnazije, sjemeništa i konvikta, obilježene su toliki ma koji su ovdje klečali sklopjenih ruku, uzdignuta pogleda nebu, tolikima koji su u ovim godinama plakali, trpjeli, molili. Preživjeli je narod dolazio svojoj crkvi koja je bila obešaćena, svome samostanu, tražio svoje fratre. A njih više nije bilo. No život nije prestao! Vjera se nije utrnula! Iako je po ljudsku sve izgledalo da će tako biti. Matici su spalili, arhive, knjige, htjeli osobnost uništiti, promjeniti i čovjeka i zemlju. Široki Brijeg je trebao nestati sa zemljopisne karte. Ali se dogodilo nešto što nisu mogli sanjati. Svako malo zaparala je ovim nebom, ovom zemljom, našim iseljeništvom ganga po kojoj su Širokobriježani poznati u čitavom svijetu: Lištica se samo rijeka zove!*

Ovu treću večer dodijeljene su nagrade IV. nagradnog natječaja za uzrast odrasli. Prva nagrada pripala je **Laudatu** za dokumentarni film **In odium fidei**, čija je tema ubojstvo 66 hercegovačkih franjevaca i povijesne okolnosti u kojima se to dogodilo. Drugu nagradu dobio je **Drago Radić** za rad *Komunistički progoni katoličke Crkve u Hercegovini 1942. – 1945. i važeće međunarodne konvencije*, a treću **Vlatko Majić** za literarni uradak *Tiho da nas svi čuju*.

U povodu 70. obljetnice komunističkoga ubojstva hercegovačkih franjevaca Hrvatska pošta (HP) Mostar izdala je prigodnu poštansku marku *70. obljetnica stradanja hercegovačkih franjevaca*. Nakon predstavljanja marke, ravnateljica HP Mostar Sanja Sablić svečano ju je uručila vicepostulatoru fra Miljenku Stojiću.

Molitveni program prenosio je HR Široki Brijeg (radiosirokibrijeg.com) te putem video signala portal hercegovinalive.com; pobijeni.info; hrsvijet.net; gospin-brig.info. Putem tih medija, te putem HR Posušje i HR Herceg Bosna, pratite i večerašnji program koji počinje u 16.00 molitvom pred skloništem, a nastavlja se svetom misom zadušnicom koju će predvoditi biskup gospicko-senjski dr. Mile Bogović.

U CRKVI HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA U ZAGREBU OBILJEŽENA JE 70. GODIŠNICA STRADANJA ŠIROKOBRIJEŠKIH FRATARA...

U subotu, 7. veljače, 2015. navršilo se 70 godina otako su komunističko-partizanske snage zauzele Široki Brijeg i učinile mučki zločin nad tamošnjim franjevcima. Njih su dvanaest ubili te ih zapalili u protuavionskom skloništu podno samostana. Tih mjeseci u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji ubijeno je 66 franjevaca.

Samostan hercegovačkih franjevaca i Zavičajna zajednica Široki Brijeg u Zagrebu, zajedno s mnoštvom vjernika koji su do posljednjega mjesta ispunili samostansku crkvu u zagrebačkoj Dubravi, obilježili su tu obljetnicu svetom misom koju je predvodio biskup požeški mons. dr. Antun Škvorčević. S njim su koncelebrirali gvardijan fra Draženko Tomić i još petnaestak svećenika.

Prije svete mise u 18 sati, u samostanskoj dvorani upriličen je prigodan program. Najprije je pogledan kratki film o stradanju fratara, a zatim su bogoslovi Hercegovačke franjevačke provincije uprizorili monodramu fra Ante Marića **Sada i u času smrti naše**, koja opisuje posljednje trenutke života ubijenoga provincijala Leona Petrovića.

Biskup Škvorčević govorio je u propovijedi o snazi zla koje od čovjeka učini ubojicu i o snazi oprosta po kojoj vjernici pobjeđuju zlo. Naglasio je kako oprostiti znači biti poput ubijenih fratra, koji su iz ljubavi, a bez mržnje, svoj život darovali Kristu. Pod misom pjevao je zbor bogoslova, predvođenih fra Zvonimirovom Pavičićem i uz pratnju prof. Maruše Bartolić na orguljama. Mestar fra Branimir Novokmet i bogoslovi pobrinuli su se za lijepu i skladnu liturgijsku assistenciju.

Obilježavanje te i drugih obljetnica stradanja naše pobijene braće opominje nas i nadahnjuje biti dostoјnim sinovima tako velikih i svetih očeva.

IN ODIUM FIDEI – IZ MRŽNJE PREMA VJERI – ISTINA O MUČENIČKOJ ŽRTVI 66 HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

(laudato.hr, 11. veljače 2015.) - Osvijetljena je zakopana istina o 66 hercegovačkih franjevaca mučenika, filmom *IN ODUM FIDEI – Iz mržnje prema vjeri* u produkciji Laudata, koji se večeras prepremerno prikazao u do kraja ispunjenoj dvorani kina Europa u Zagrebu.

Tema filma je ubojstvo 66 hercegovačkih franjevaca, žrtava komunističko-partizanskih zločina, za vrijeme Drugoga svjetskog rata i porača.

Promocija je započela hrvatskom himnom Lijepa naša. Po nosna pjesma uvela je okupljene u projekciju filma koji oživljava dugo potiskivanu hrvatsku priču.

Uvodnu riječ uputio je subrat pobijenih franjevaca, vikar Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM fra Ivan Ševo, podsjetivši na riječi biskupa Mate Uzinića: *Istina ne može i ne smije biti prešaćena. Istina ozdravlja! Dapače, prešuti li se istina u ime lažnoga mira i suživota, koji tad zapravo i ne postoje, nego se samo zavaravamo da postoje, povijest će se ponoviti.*

Volio bih da primjeri franjevaca budu poticaj mladima na ljubav prema vjeri i domovini, rekao je fra Ivan Ševo.

Kad su komunističko-partizanske snage zauzele područja koja su bila pod vlasti NDH, slijedila je krvava odmazda nad duhovnim pastirima i hrvatskim pukom. Za pokolj je bila zadužena posebna postrojba koja je izravno odgovarala vrhovnom komandantu NOV-a, Josipu Brozu Titu. Ulazili su u sela s hrvatskim katoličkim pukom imajući popise ljudi koji im se nisu željeли priključiti i koje je trebalo likvidirati.

Popise su sastavili članovi partijskih celija tih mjesta. Kako bi zataškali zločine, egzekutori su tijela žrtava bacali u jame i škrapipe diljem BiH. Svjedoci su u strahu od odmazde šutjeli.

Profesor Tomislav Đonlić govorio je o odgovornosti Komunističke partije za zločine nad fratrima, na poseban način Okružnoga komiteta za Zapadnu Hercegovinu bez čije se suglasnosti ubojstva fratara nisu mogla izvršiti: *Među onima koje je vodstvo Partije okarakteriziralo narodnim neprijateljima, posebno mjesto zauzimali su svećenici, na poseban način širokobriješki fratri, kao intelektualna elita toga vremena i prostora. Iz čiste mržnje prema vjeri, Crkvi i kleru koji je imao veliku potporu u puku likvidirani su i to masovnije nego u bilo kojem drugom narodu.*

Svoju riječ uputila je i producentica filma, direktorica Lauda Ksenija Abramović. Neumorna u traženju istine i nesebičnom ulaganju sredstava i energije zajedno sa svojim timom.

Žalosno je i sramotno da ni sedamdeset godina od Drugoga svjetskog rata nemamo popise stradalih od komunističko-partizanskih zločina u Drugome svjetskom ratu i poraču... Ovim filmom prvenstveno želimo ukazati na duhovnu, moralnu i ljudsku veličinu ljudi stradalnika, koji su nas svojim pristupom životu zdužili u potrebi naslijedovanja njihovih vrednota i kreposti, rekla je gospođa Abramović.

Snimatelj i montažer filma je Ivan Lovrić, autor glazbe Željko Barba, a na grafici i dizajnu radio je Nikola Uročić.

Redateljica i scenaristica filma, Nada Prkačin životom svjedoči kako ne prolaze baš najbolje oni koji pod svaku cijenu žele ispričati priču koja mnogima ne odgovara, ali ovaj film joj je pomogao da i dalje ustraje u tome.

Dokumentarac je rađen s puno ljubavi, a svi koji prepoznaju to, već je napravljen velik posao. Radeći ovaj film i promatrajući franjevce koji su dali svoje živote za puk i za Krista, u meni se jačao moj vjerski i nacionalni identitet i odluka da ga još više živim, rekla je gospođa Prkačin.

Puno je vremena prošlo dok se nakon kraha totalitarističko-komunističke ideologije, zločini nisu počeli istraživati zahvaljujući svjedocima tih strašnih događaja. Samo u Širokome Brijegu i okolici otkriveno je 128 masovnih i pojedinačnih grobnih mjesta. Do sada su ekshumirana tek 135 tijela iz 10-ak grobišta. Mučan je to i spor proces i s puno zapreka.

Fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva *Fra Leo Petrović i 65 subraće* izrazio je zahvalnost Laudatu zbog interesa za živote o 66 hercegovačkih franjevaca te rekao kako se nuda da će film doprinijeti pronalasku istine ne samo o pobijenim franjevcima, nego i puku Božjem. *Zajedno su ginuli i red je da zajedno otkrijemo istinu o njima.*

Istina o komunizmu je civilizacijsko i moralno pitanje bez kojeg se demokratsko društvo ne može razvijati. Svjedoci koji gostuju u filmu najbolje znaju kako su okrutne likvidacije lažno prikazivane u službenim verzijama onoga što se stvarno dogodilo. Svaka je misao u filmu potresna i zgražajuća, ali u temelju svega je divljenje tim dušama mučenika.

Film se pojavljuje u providnosnom trenutku. Ove godine obilježavamo 70. godišnjicu stradanja 66 hercegovačkih franjevaca, u Godini smo posvećena života, a iščekujemo i objavu proglašenja svetim našega hrvatskog blaženika i mučenika komunizma, Alojzija Stepinca. Tu je i dolazak pape Franje u napančenu BiH.

Zanimljivo je i to što se pretpremijera filma održala sada dok još odzvanjaju riječi nedavne presude Međunarodnoga suda za genocid u Hrvatskoj.

Ovoj pretpremijeri svojim dolaskom čast su iskazali i помоћни zagrebački biskup, mons. Valentin Pozaić, izaslanik zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića, moderator Nadbiskupskoga duhovnog stola mons. Nedjeljko Pintarić, predsjednik Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica fra Jure Šarčević, provincial Hrvatske dominikanske provincije fra Anto Gavrić, ravnatelj i glavni urednik Glas Glavnice mons. Ivan Miklenić te rektor svetišta Majke Božje Bistričke mons. Zlatko Koren.

Bili su tu i predstavnici državne vlasti, potpredsjednik Hrvatskoga sabora, izaslanik Tomislava Karamarka, predsjednika HDZ-a, dr. Željko Reiner, predsjednik Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske g. Ivan Šuker te potpredsjednica HSS-a i predsjednica Županijske organizacije Krapinsko-zagorske županije gđa Vlasta Hubicki.

U glazbenom dijelu promocije filma nastupili su Miroslav Škoro, Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo Bosiljak iz Čučerja i članovi Zavičajnoga kluba hercegovačkih studenata.

Slijedi premijera filma u Mostaru, u četvrtak 12. veljače u Hrvatskome domu hercega Stjepana Kosače, a film će biti prikazan i u ožujku u Chicagu, New Yorku i Norvalu u našim hrvatskim zajednicama koje vode hercegovački fratri.

PREMIJERA FILMA IN ODIUM FIDEI – IZ MRŽNJE PREMA VJERI – ISTINA O MUČENIČKOJ ŽRTVI 66 HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Osvijetljena je zakopana istina o 66 hercegovačkim franjevacima mučenika, filmom *IN ODIUM FIDEI – Iz mržnje prema vjeri* u produkciji Laudata, koji se 12. veljače t. g. premijerno prikazao u do kraja ispunjenoj velikoj kinodvorani Herceg Stjepana Kosače u Mostaru.

Tema filma je ubojstvo 66 hercegovačkih franjevaca, žrtava komunističko-partizanskih zločina, za vrijeme Drugoga svjetskog rata i porača. Film je rađen na temelju dokumenata, iskaza svjedoka, povijesnih činjenica što su ih iznijeli vrsni povjesničari, a neke od njih politolozi analizirali.

Promocija je započela pjesmom *Bliže, o Bože moj* u izvedbi klape **Hrvoje** iz Mostara.

Potom se nazočnima obratio **provincijal fra Miljenko Šteko** sljedećim riječima:

Film koji ćemo pogledati – In odium fidei – prvi je sustavni dokumentarni film koji govori o događaju ubojstva naših frataru u Hercegovini, prije sedamdeset godina... Našem oku i uhu, slikom i tonom, sve te bolne događaje partizanskog zločina približit će, na svoj način,

ovaj film u produkciji Laudata –iza kojeg stoji uvažena direktorica Ksenija Abramović, kojoj od srca zahvaljujem. Ovo iskreno "hvala" u ovome času želim proširiti do svih onih koji su na filmu radili i surađivali: redateljici i scenaristici filma Nadi Prkačin, snimatelu i montažeru Ivanu Lovriću, autoru glazbe Željku Barbi, dizajneru Nikoli Uročiću, našem vicepostulatoru fra Miljenku Stojiću i svima koji su na bilo koji način doprinijeli izradi filma.

Ovom prigodom, da ne bih ponavljao ono što će biti rečeno u filmu, poslužit ću se porukom Éloia Leclerca, franjevca koji je u isto vrijeme kao i naša pobijena braća, samo na drugom mjestu i drugacijim okolnostima, proživio dramatične trenutke. Franjevac je to, logoraš, oslobođen 29. travnja 1945. iz logora Dachau.

Nakon početku svoga djela – postavlja zastrašujuća pitanja: *Nije li čovjek tek zvijer, najstrašnija od svih zvijeri u prirodi? Te, nije li moja kršćanska nada tek neki uzaludan san?* On sam, kao svjedok tolikih zločina, smrti subraće franjevaca i tolikih drugih u njegovoj blizini, osjeća kako se povremeno i u njemu budi životinska žeđ za osvetom. Opisuje duge besane noći, oblivenost znojem i dušu punu strave u slikama užasa što su ga proganjale. I dolazi do jedne noći u kojoj je ostao kod otvorena prozora satima gledajući u nebo, srušena zdravlja i bez velike volje za životom. Htio je vikati zvijezdama i reći svoju patnju, zamoliti ih da priguše svoj sjaj. Gotovo se ljutio na sv. Franju koji je zvijezde nazivao sestricama, jer su se njemu te blistave sestrice činile daleke, čak drske u svojoj ljepoti. Pripadale su jednom drugom svijetu.

Nakon toga iskustva, ipak osjeća da mu sv. Franjo ima nešto bitno kazati za njegov život...

U vremenu čitanja, molitve, razmišljanja i slušanja uskliknuo je: To se traži! Franjino lice mira! Otkrio je: Franjo se morao potpuno lišiti svega svojega djela, pa i osjećaja, da bi sam postao Božje djelo. Poruka života sv. Franje bijaše mi: sve, uključujući svoje brige, ljutnje, muke, nepravde, staviti u Božje srce! I sam uroniti u Boga. Tako srce postaje sasvim lagano. Lagano poput poljske ptice. Slobodno poput vjetra, poput „brata vjetra“. Srce čisto.

Njegova poruka nije alegorija niti sladunjava emocionalnost. Nije ni poetski san, ni nostalgičan povratak u izgubljeni raj. Nakon uzdrmane vjere u čovjeka i sumnjujući u ideale, on je, poput sv. Franje, čitavi život predao Bogu. - Asiški Siromah iščupao ga iz tame pokazujući put okupan svjetlosti. U njegovu putu pronašao je Isusove riječi: Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti (Mt 11,28). On je skinuo težak kamen koji je tištao moju sudbinu... veli.

I naša Provincija je na takvom putu, svjesna da sve rane koje su nam zadane ovim zločinom, samo u ranama Raspetoga mogu postati preobražene rane za bolji svijet! Želimo, danas, kao i jučer, držeći i istražujući svu istinu događaja o pobijenoj braći, uteći se Raspetom Kristu kako bi uronili u Njegov pogled, koji s križa sjeđinjuje svu patnju zemlje i ljepotu vječnosti u koju su prešla i naša braća! Mi smo i najmanju sitnicu o njima i njihovu životu u desetljećima šutnje brižno skrivali i čuvali. I onda, čim smo mogli, htjeli smo sve o njima saznati, o njihovu životu i stradanju. To želimo podastrijeti i Crkvi u službenom kanonskom postupku. Želio bih da svaku spominjanje naše ubijene braće bude istinski poticaj našoj vjeri, nadi i ljubavi. U tom svijetlu i smislu vidim i ovaj film koji ćemo premijerno zajedno gledati.

Moj, prijatelju mene više nema,
Al nisam samo zemља, samo trava,
Jer knjiga ta, što držiš je u ruci,
Samo je dio mene koji spava.

I ko je čita u život je budi.
Probudi me, i bit ću tvoja java...

Tako Dobriša Cesarić u pjesmi mrtvog pjesnika. Gledajući ovaj film, neka nam on, kao i pjesnikova knjiga, postane java!

Hvala svima na dolasku!

Nakon provincijala fra Miljenka prigodnu riječ izrekao je član Predsjedništva BiH **Dragan Čović**:

Poštovani prijatelji, mnogopoštovani oče Provincijale, okupio nas je dokumentarni film In odium fidei – iz mržnje prema vjeri,

koji premijerno večeras gledamo u našem Domu Hercega Stjepana Košćića, a koji govori o partizanskom zločinu nad hercegovačkim franjevcima tijekom i nakon Drugoga svjetskog rata. Bez suđenja su partizani ubili 66 hercegovačkih franjevaca i to uglavnom nakon rata. Povod ovom zločinu bijaše mržnja prema vjeri, a otud i naziv ovoga filma. Evo nas na satu povijesti, rekao bih, zakašnjelom, no za istinu, osobito povjesnu, nikada nije kasno. I nikada se ne smijemo umoriti da je pronađemo i objelodanimo. Time najprije udovoljavamo onom osnovnom moralnom postulatu, s jedne strane. I s druge, time činimo satisfakciju, zadovoljštinu onima koji su zlostavljeni, mučeni i ubijeni. Nisu tek tako i nasumice partizani izabrali ubijati fratre. Računali su u svojoj bezbožničkoj i nemoralnoj ideologiji, da će, kad njih ubiju, narod lako i bez problema pokoriti i okrenuti na svoju stranu. Dobro su znali što su fratri značili ovoj zemlji i narodu i koja je njihova uloga bila u povijesti. I baš su zato tako postupali. Nije na odmet još jednom ponoviti da su ovoj Hercegovini, ovom našem gradu Mostaru hercegovački franjevci podarili toliko toga, na čemu je grad stasao u jedno kulturno, znanstveno i povijesno središte. Spomenimo samo njihovu ulogu u vremenu duge i iscrpljujuće turske okupacije. Illegalno su stoljećima čuvali hrvatskom narodu i vjeru i narodnost. Omogućavali mu intelektualni i socijalni prosperitet i u nikakvim uvjetima još u turska vremena u Vukodolu osnovali tiskaru u ovom gradu i Hercegovini uopće. U njedrima samostana sv. Petra i Pavla utemeljili prvu visoku školu – fakultet. Provincijala fra Lea – prethodnika našega provincijala fra Miljenka, prvoga doktora znanosti u Provinciji, pa onda dakako i u Hercegovini uopće i njegovu braću svirepo su i bezbožno mučili i ubili i bacili u rijeku Neretvu. Njihova su krv i mučeništvo nam, njihovim sljedbenicima, ovu Hercegovinu, naš Mostar i Neretvu učinili još svetijim i dražim. Predali su ih nama na čuvanje i dalje žrtvovanje do cijene vlastitoga života.

Iskreno zahvaljujem svima koji su ovim filmom htjeli i učinili sve to oteti zaboravu. Zaborav ne spada u red moralnih veličina. Oni nas – ti mučenici za vjeru i svoju zemlju i sve nas – žele potaknuti na ljubav i spremnost i danas odgovoriti izazovima koji pred nama svima stoje. Neka žive zajedno s nama. Hvala vam i živjeli!

Svoju riječ uputila je i producentica filma, direktorka Laudata **Ksenija Abramović**.

Poštovani uzvanici i dragi gosti!
Srdačno Vas pozdravljam u povodu premijere dokumentarnog filma *In odium fidei* - iz mržnje prema vjeri u produkciji Laudata. Providnost je htjela da ovaj šezdesetominutni film nastane u godini 70. obljetnice stradanja 66 hercegovačkih franjevaca.

Bogu zahvaljujem što po autentičnim iskazima svjedoka i arhivskim snimkama svijetu možemo barem donekle osvijetliti kontekst mračnoga vremena komunizma.

Na ulazu u Muzej i međunarodni centar žrtava komunizma u Bukureštu (Sighet

Museum) piše: Najveći uspjeh komunizma je što je stvorio ljudi bez sjećanja.

Ta je činjenica vidljiva u desetjećima sustavnoga institucionaliziranja laži i zataškavanja istine o stradanju hrvatskih svećenika, redovnika i vjernika katolika. Bio si u redovničkom habitu, nosio si svećenički kolar ili bi se kao vjernik prekrižio - ljudi je to, i samo to, doslovce, moglo koštati života!

Žalosno je i sramotno da ni sedamdeset godina od Drugoga svjetskog rata nemamo popise stradalih od komunističko-partizanskih zločina u Drugom svjetskom ratu i poraću. A ovim filmom prvenstveno želimo ukazati na duhovnu, moralnu, ljudsku veličinu ljudi stradalnika, koji su nas svojim pristupom životu zadužili u potrebi naslijedovanja njihovih vrednota i kreposti.

Filmom ukazujemo na nevinost mučeničkih duša svećenika i redovnika koji su htjeli oživjeti, oplemeniti kršni hercegovački kraj u njegovoj materijalnoj i društvenoj oskudici. Lako su u tome u naponu svoje životne snage onemogućeni, kapi njihove prolivene krvi i pepeo njihovih spaljenih tijela i dalje klijia, rađa i cvate brojnim duhovnim zvanjima i obnovom još godinama nakon njihova bezdušnoga i nelegalnoga pogubljenja.

Hvala vam, svete duše hercegovačkih mučenika franjevaca, kojih se večeras spominjemo. Pratite nas svojim zagovorom s nebeskih poljana! Rosite s visina Božjom milošću ranjenu dušu Crkve u Hrvata tijekom njene povijesti. Naime, sa 663 ubijena svećenika, redovnika i redovnice, Hrvatska je na prvome mjestu stradanja u Europi po ubojstvu njezinih duhovnih pastira.

Veliko hvala svima koji su doprinijeli nastanku ovoga filma, autorima i suradnicima. I nije slučajno da ovaj film svojim predstavljanjem putuje Hrvatskom i Amerikom baš u Godini posvećena života. A više od osude mučitelja, film je odavanje počasti mučenima! Da ih se ne zaboravi ... Dužnost nam je sačuvati uspomenu na njih.

Čujmo taj poticaj, pogledajmo film! Upoznajmo naše hrvatske mučenike! Naslijedujmo ih u vjernosti Bogu, za dobro čovjeka!

Dobro došli na večerašnju premijeru!

Nakon prikazivanja riječ je uzela **Nada Prkačin**, redatelj i scenarist ovoga filma te rekla:

Dragi moji Hercegovci, drage moje Hercegovke, Hrvatice i Hrvati, dragi naši prijatelji, ponosna sam na vas. Nisam jedina koja je sa suzama u očima na dan kad smo birali novog predsjednika odnosno predsjednicu Hrvatske gledala televizijske ekrane i razmišljala što rade od tih naših Hrvata u Mostaru, zbog čega ih ponižavaju. Ali vi ste to što su vas htjeli poniziti pretvorili u ponos u tom zlu i sramoti koja vam se događa, pogotovo kad vi kao i mi svi imate pravo glasovati, kako je i u Ustavu zajamčeno. Hercegovina je za mene jedan rasadnik, sličan rasadniku koji imamo preko puta moga stana, rasadnik iz kojega svakog dana izlazi bilje koje se sadi, kojim se uljepšava grad Zagreb i koje čini zrak ljepšim. Tako ste vi iz Hercegovine kao neko sjemenje, koje, gdje god se posije, bio to kamen, bila to lijepa zemlja u Slavoniji, gdje sam ja rođena, jednako rodi. Ponosna sam

na vas jer sam dio tog sjemenja. Film koji sam zajedno sa svojim kolegama radila je malo u odnosu na ono što vi činite, malo, ali je od srca. Puno vam hvala za sve, za ovo što činite, što ste činili i što ćete sigurno i nadalje činiti. Vjerujem da ste primijetili da je film rađen s puno ljubavi. Tu ljubav vam prenosimo i molimo da je širite dalje. To je rađeno zato da se ne zaboravi – znam da vi ne zaboravljate – i znam da ćete ono što ste u filmu vidjeli – istinu dalje prenijeti. Hvala vam puno na tome.

Na kraju klapa Hrvoje zaključila je ovu predivnu večer pjesmom *Majko, Djevo, lipi cvite roda mog*.

Za organizaciju ove premjerne večeri dugujemo zahvalnost ne samo producentskoj kući Laudato, nego također fra Iki Skoki, gvardijanu mostarskoga samostana, upravi Doma Herceg Stjepana Kosači kao i Vicepostulaturi na čelu s fra Miljenkom – Mićom Stojićem.

Kad se nešto radi i uredi, redovito, nažalost, tražimo nedostatke i manjkavosti, a ne vidimo trud i napor oko urađenoga. Ovaj put neka bude iznimka pa cijenimo trud oko otkrivanja istine o našoj nevino ubijenoj braći.

SVETA MISA ZA BOLESNIKE I MEDICINSKO OSOBLJE U MOSTARU

(Mostar) - U povodu 23. svjetskoga dana bolesnika slavljena je sveta misa za bolesnike i sve djelatnike Sveučilišne kliničke bolnice Mostar i djelatnike Doma zdravlja Mostar u crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru na spomen dan Gospe Lurdske, 11. veljače 2015., u 18 sati.

Na početku svete misa gvardijan fra Iko Skoko pozdravio je sve nazočne te rekao: *Danas u Crkvi slavimo spomen dan Gospe Lurdske. Papa Ivan Pavao II. 1992. odredio je da na Dan Gospe Lurdske bude i Svjetski dan bolesnika. Papa je htio da se na dan bolesnika posebno pomolimo za sve bolesnike i zdravstvene djelatnike. Tako ćemo i mi večeras, kao i prijašnjih godina, posebno pomoliti se za sve naše bolesnike, te sve djelatnike naše Sveučilišne kliničke bolnice Mostar i djelatnike Doma zdravlja Mostar.*

U propovijedi je fra Iko prenio poruku pape Franje za ovo godišnji Svjetski dan bolesnika koja ima naslov *Sapientia cordis: Bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju* (Job 29, 15). Pjevane dijelove svete misa predvodili su postulanti.

Nakon svete misa nastavljeno je druženje djelatnika medicinskog osoblja te dvije zdravstvene institucije i fratara u Campanilu!

U ime medicinara samostanu je zahvalio prof. dr. Ante Kvešić, ravnatelj Sveučilišne kliničke bolnice Mostar.

PROSLAVLJENA SVETA MISA ZA POBIJENE FRATRE I PUK U MOSTARU

U subotu, 14. veljače 2015. u 18 sati, u dubkom punoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru proslavljenja je sveta misa u spomen na pobijene fratre i vjernike Mostara i okoline koji su žrtve Drugoga svjetskog rata, porača i Domovinskoga rata!

Sv. misu predslavio je provincijal fra Miljenko Šteko uz slavlje don Željka Majića, generalnoga vikara hercegovačkih biskupija, gvardijana fra Ike Skoke i još četraest frataru.

Pred početak sv. mise sedmorica framaša, obučeni u franjevačke habite, uprizorili su životne putove fra Lea Petrovića, provincijala, i ostale šestorice frataru koje su partizani prije 70 godina izveli iz mostarskoga samostana, svirepo mučili, ubili i bacili u Neretvu.

U svojoj propovijedi provincijal fra Miljenko je između ostalog citirao riječi književnika Vladimira Pavlovića koje je napisao o pedesetoj obljetnici ubojstva naših frataru, a koje su i danas tako aktualne: *Uz sve to čini me nespokojnim tajna te krvi nedužnih. U ime čega se na jedan mali narod usredotočilo toliko zla? Ono se umnožava kako teče vrijeme. Zbog čega nad njim svagda grakču apokaliptičke zloslutnice? Nije li uzaludan svaki pokušaj da se ova mučenička tajna povijesno i terminološki rasvjetli. Kontinuitet hrvatskih stradanja jednostavno spada u područje onostranstvi. Ali ove riječi nisu riječi beznađa. Dok ih izgovaram slijedim evanđeosku prispolobu o zrnu pšenice koje umire da bi uskrsnuo umnoženo. Ali ja ne znam pripovijedati u prispolobama. Nije mi dano. Zato i ne znam odgonetati tajne.*

Ali tajna stradanja naših frataru razotkriva se u Kristu, njegovu križu, smrti i uskrsnuću. Po mučeničkoj smrti ušli su u tajnu onostranstvi, u Kristovo uskrsnuće. Kroz čitavu našu mučeničku povijest naraštaji i naraštaji su išli stopama Kristovim i sve bliže Kristu. Njihova odvažnost bila je i ostala nadahnucu nama, a i ovim mladima koji su uprizorili živote naših nevino ubijenih frataru. Patnje i suze nisu bile nikada neplodne, jer su nošene vjerom u Gospodina, sa sviješću da je u njemu izvor novoga života koji nam pomaže osnažiti naše odluke danas živjeti uz Gospodina. Otkad je Isus razapeo svoj šator među ljudima, promjenilo se sve na ovoj zemlji: ljudskost je ušla u Boga, a Bog je ušao u našu zemaljsku sudbinu. U povezanosti s Kristom naš život ne može biti tragični svršetak. Zato neka nam stalno odjekuje u ušima njegov upit: *Tko sam ja za tebe?* S tim Isusovim upitom mora se svaki od nas susresti ponaosob bez posrednika.

Ovi naši svjedoci vjere to su doživjeli prije 70 godina ovdje u Mostaru. Dogodila se bolno nametnuta škola života u kojoj je za prolaz trebao dokument isписан krvlju, nekoć na Kalvariji, a ovdje na liticama ili na mostu Neretve. Potpuno predanje Kristu. *Tko sam ja za tebe?* – odzvanjalo je Isusovo pitanje u njihovim dušama pred naletom partizanskih ubojica. I odgovor je slijedio: *Tebi, Isuse, pripadamo, tvoji smo.* Ohrabrele su ih Isusove riječi: Ne bojte se onih koji samo tijelo mogu ubiti.

Svaka rijeka, pa i Neretva, nosi tajnu svoga izvora. No mi se nalazimo na izvoru najveće milosti euharistije. Ovu stvarnost možemo razumjeti i prihvatići samo na stupu srca Kristova. On je svoju smrt pretvorio u čin ljubavi, što slavimo u euharistiji. Veće ljubavi nema nitko od one kad netko život svoj položi za prijatelje. Snagom ove Kristove ljubavi darovane nam u euharistiji možemo svjedočiti da smo Kristovi kao i naši nevino poubi-jani fratri. – istakao je fra Miljenko.

Kod sv. mise asistirali su naši postulanti uz ceremoniera fra Antonia Šakotu. Misno slavlje lijepim pjevanjem uveličao je župni zbor pod ravnanjem Drage Solde.

NA HUMCU PROSLAVLJENA SVETA MISA ZA POBIJENE U DRUGOME SVJETSKOM RATU, PORAĆU I DOMOVINSKOME RATU

U nedjelju, 15. veljače 2015., u 18 sati u župnoj crkvi na Humcu proslavljenja je sveta misa za pobijene s područja općine Ljubaški u Drugome svjetskom ratu, poraću i Domovinskom ratu. Svetu misu predvodio je humački gvardijan fra Velimir Mandić, koncelebrirala su 23 svećenika, a među njima su bili vikar Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivan Ševo te vi-

cepstulator fra Miljenko Mića Stojić. Misu je svojim pjevanjem animirao veliki župni zbor svetoga Ante pod ravnanjem sestre Slavice Filipović. Prije su svete mise framasi predmolili krunicu. Ministrali su novaci, a evanđelje je navijestio đakon fra Marin Karačić.

Na početku je misnoga slavlja gvardijan istaknuo kako se u ovoj misi sjećamo svih naših fratra, svećenika, časnih sestara ali i očeva, djedova, braće i sestara koji su u strašnim progonima i zlostavljanjima pobijeni u Drugome svjetskom ratu i poraću. U prigodnoj se propovijedi gvardijan fra Velimir spomenuo dana 7. veljače i općeprovincijske spomen sv. mise za našu pobijenu braću - njih 66; dokumentarnoga filma o ubojstvu hercegovačkih fratra koji je premijerno prikazan u četvrtak, 12. veljače u

Mostaru; dana 14. veljače kada su 7 naše braće iz mostarskoga samostana mučena, ubijena i bačena u Neretu; te stradalih s područja humačkoga samostana, sveukupno 2.279 žrtava iz Prvoga i Drugoga svjetskog rata te Domovinskoga rata među kojima su 36 fratra, 3 dijecezanska svećenika te 1 časnica sestra. Dotakao se Evanđelja gdje Isus govori kako će njegovi sljedbenici biti predavani na muke i ubijani te će ih svi zamrziti, ali tko ustraje do kraja, taj će se spasiti (usp. Mt 24,9; 24,13). Fra Velimir je citirao blaženoga kardinala Stepinca kada je na montiranom procesu i suđenju rekao u svom govoru:

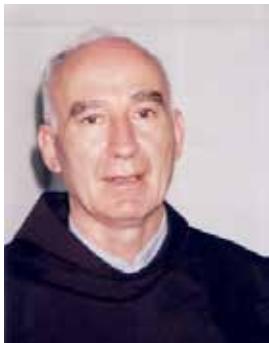
Na sve tužbe, koje su ovdje protiv mene iznesene, odgovaram da je moja savjest mirna, makar se publika tome smijala. Sada se ne kanim braniti niti apelirati protiv osude. Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismjehanje, prezir i ponizanje, nego - jer mi je savjest čista - pripravan sam svaki čas i umrijeti, a citirao je i sv. Ciprijana i sv. Augustina koji su pisali o mučenicima iz ranoga kršćanstva. Spomenuo se mnogih hrvatskih velikana i iznio svjedočanstvo jednoga takvog našeg velikana iz Ljubaškoga. Propovijed je završio rekavši kako Isus Krist želi da i u naše vrijeme žive ljudi na svim područjima koji za sebe mogu uvijek reći: moja je savjest čista!

Nakon proslavljenje euharistije, gvardijan je udijelio završni blagoslov te su svi fratri i svećenici nastavili druženje u prostorijama samostana.

fra Antonio Primorac, novak

IZ NAŠIH MISIJA

Kišna je sezona. A to znači: skoro svaki dan kiša. Ako je nije bilo prije podne, eto je poslije podne. A po noći isto vrlo često. Kao najredovitije: počne padati oko tri sata ujutro, pa onda sve dok joj ne dosadi. Đacima draga. Ne moraju u školu. Sve dok kiša ne prestane. Učiteljima također nije mrsko. Kišobrani su rijetki.

A Boga bi trebalo moliti i kad pada kiša i kad grie sunce. Uvijek. Posebno kad je dan Gospodnj. Za to je potrebna kapelica, crkvica, crkva. Prema broju onih koje je dirnula navještena Božja riječ. U tom se smislu misionari muče. Traže i mole darove prijatelja misija da bi ovi naši crni ljudi mogli u crkvi slaviti Gospodina, da im, dok pjevaju, kiša ne moći instrumente.

U selu **LUNGE** su dobro. Vrlo im je draga da su uspjeli završiti crkvu. Više se ne moraju sklanjati pod mangos. Sada mogu bubnjati koliko hoće. Jest da su morali više godina i puno puta praviti i peći opeku, jer svaki put ne bi dosta. Pa opet. Pa opet. I konačno biše dovoljno.

A njihovi susjedi u selu **KAKOKO**? Ima i desetak godina kako su počeli govoriti da će graditi crkvicu od tvrdoga materijala, da će početi skupljati kamenje kad počne sušna sezona. Međutim, došlo i prošlo puno sušnih sezona, a kamenje se još nije skupilo...

U **KITAPI** su puno bolji. Kod njih gradnja napreduje. Blizu su krova. Ovih će dana nadomjestiti još opeke, još nekoliko tisuća komada. Neki dan odnijeli su kalup za pravljenje opeke, bio u misiji na popravku. Slomi se sad ovo sad ono, pa treba... Za njih sam pisao projekt, tražio pomoć. Nisu imali sreće. Počelo se raditi misleći da će pomoći doći. Živi se u nadi. Možda odnekud stogod i dođe.

Crkvica u **KALOBI** već pomalo i ostarjela. Ima joj već 40 godina. Jedna časna sestra Flamanka misionarka našla im pomoć i crkvica je brzo sagrađena. Kršćani se samo brigaju da u crkvi i oko crkve sve bude u redu.

U **LUKOKI** su također imali sreću. Flamanski misionar Pater Michel je tražio i našao pomoć. Napravili su crkvicu. Već ima i godina. Vidi se i trošno stanje. Kršćani napominju: oče, trebalo bi cementa za pod, za popravak. Mislim, može još pričekati.

A u **FUKUY** lijepa crkva. Čak i vjerouančna dvorana lijepo ukomponirana, sa sakristijom. Kršćani su bili primjerni. Lijepo ih odgajao, sada već pokojni katehist Edward. Stvarno ih je dobro učio. Češće pomislim: Da ih je više kao što je bio on! U selu ima i naša osnovna škola. Još nije priznata od države pa roditelji moraju plaćati učitelje. Misionar pomogne za nabavu knjiga.

Stanovnici **NTALE** su posebni, na svoj način. Nikako kako bi trebalo. Već su nekoliko puta pekli opeku, a rijetko im uspije. Ili ne znaju napraviti peć, ili im bude malo drva, ili im kiša smoči... A pomoć im je stigla iz Njemačke, iz Biskupije Freiburg u Breisigau. Darovatelj traži izvještaj o gradnji, a oni sporo skroz, pa me stid. Neki dan sam bio u selu. Odvezao im cementa. Obećali su da će ovih dana ostaviti rad u polju, a nastaviti praviti i peći opeku. Još samo tri tisuće komada. Kupili smo dvije cerade da im kiša ne bude uvijek opravdanje.

LUKAMVWE. Selo mlađarije. Selo dobrih pjevača. I starješina kršćana dobro pjeva. Kad se organiziraju raznorazni susreti, on je animator u pauzama. Za svaku situaciju ima pjesmu. Samo ga se prozove. Crkva je već pokrivena. Ovih smo dana mjerili za oltar i klupe. Za koji dan krećenje.

KYUMBO. Trenutačno su zadnji. I još dalje. Nekoliko puta govorili su da će skupljati kamenje. Možda su nešto i skupili. A razgovor je bio da treba peći i opeku u isto vrijeme. Kad dođe cement i zidari, treba sve već biti pripravljeno: i kamenje i opeka i pjesak i šljunak. Da se ni na što ne čeka.

Selo **NKOLOMONE** u okruženju jake adventističke zajednice. Ali je naš katehist za primjer. Već je zid do visine jedan metar i pol. Neki dan veli on i starješina naše katoličke zajednice: Sve imamo. Čekamo samo kad će nam misija poslati zidare. Vjerojatno će to biti u petome mjesecu. Ovih je dana kod njih velika voda.

KIPUKWE. Veliko selo. Na željezničkoj pruzi. Počeli crkvu prije nekoliko godina. Došli do visine od jednoga metra. I stalo se. Gdje smo molili pomoć, nisu ništa dali... U međuvremenu je od drugih prihvaćen projekt za gradnju osnovne i srednje škole. Franjevačka misijska centrala u Bonnu odobrila pomoć. Za četiri zgrade. Prije podne osnovna, poslije podne srednja. Dvije su zgrade već pod krovom. Za koji dan temelji za treću. Postoje tri ekipe radnika. Prva kršćani, druga učitelji i đaci, treća profesori i njihovi đaci. Napreduje se... Trebalo bi i brže, ali treba i u polje, da se ima što jesti, posebno trebaju đaci ići u polje učitelja...

KABUTULU. Oni su predzadnji. Kad sam u desetom mjesecu bio kod njih, htio sam im reći: *Evo sam došao i odmah idem. Vraćam se, odnosno nastavljam u druga sela*. Lijeni za primjer.

Trebali su popraviti cestu da auto može doći. Ni dirnuli nisu. Krvica? Vele: *starješina kršćana. On nije ovo, on nije ono.* Htio sam ga odmah promijeniti. On veli: *Boljeg od mene nemaju.* I tako ostade dalje, obećavajući da će se popraviti, da će praviti i opeku i skupljati još kamenja.

U selu **KILUBI**, 80 km od Kamine, ima i hidrocentrala. Kad nije u kvaru, mi u Kamini imamo struje. Dobro posluži kad je ima... Posebno za stolariju i garažu. A i drugo. Kršćani su dobro aktivni. Priprave na vrijeme sve što treba za gradnju crkve. Crkva je blizu krova. Ovih dana ćemo nastaviti. Čekao se cement. Stiglo je nekoliko stotina vreća, pa su misionari-graditelji zadovoljni.

U selu ima i naša osnovna škola. S puno problema. Prvi problem: roditelji moraju plaćati učitelje. Drugi problem: U selu ima i još nekoliko osnovnih škola od raznih sekti, pa roditelji šalju djecu tamo gdje se plaća manje. A gdje učitelji primaju manje, slabije uče djecu, i tako... Na stranu troškovi roditelja za olovke, bilježnice, uniforme... Misionar pomogne za knjige.

MANDE. Kod njih osnovna škola odlična. Priznata od države. Učitelji primjerni. Kad sam zadnjih put bio kod njih, poženili se crkveno. Fešta velika. Koji su prije bili protestanti, slijedili vjeronauk. Dobro naučili. Samo ćemo ih sada morati pratiti i svjetovati da im i srce bude u Katoličkoj crkvi.

Za gradnju su crkve kršćani bili lijeni. Krivnja opet na starješini zajednice. Umjesto da pravi opeku, on u lov. Kamenje su, kažu, skupili.

KAMANYOKA. Ako želiš vidjeti i doživjeti jednu stvarno primjernu kršćansku zajednicu, onda se raspitaj gdje je selo Kamanyoka. Kad saznaš, odmah otidi tamo. Čim dođeš pred vjeroučiteljevu kuću, odmah ćeš vidjeti i osjetiti kako te lijepo pozdravljaju, primaju i ugošćuju. Radost na svakome koraku. Stariji brat vjeroučitelj, a mlađi starješina kršćana i vjeroučitelj koji posjeće nekoliko sela svako dva mjeseca.

Gradnja crkve blizu krova. Pomoć za projekt stigla je iz Rima. Za koji dan gradnja se nastavlja. Jedno mjesec dana zidari, a onda stolari.

Selo je bilo malo, ali kad je misionar počeo dolaziti u selo, svakoga dana novi doseljenici. Postoji i naša osnovna škola. Upravitelj škole primjer na prvom mjestu. I učitelji. I đaci. Ima u kršćanskoj zajednici i crkveni pokret mladih, djece: KIRO. Kad misionar dolazi u selo, oni izidu pred njega daleko, pa marširaju kao vojska s pjesmom, pozdravljanjem, držanjem govora i na kraju s pismom: molbom što im treba: zastava, uniforma ili što god drugo.

Selo **SAMBA** nije za stanovanje. Samo u jednom mjesecu (rujnu) 2009. godine umrlo 39 djece. Zbog čega? Zbog nepitke vode. Ali selo je na putu i broj stanovnika se stalno povećava.

Već ima i godina da su počeli graditi crkvu, dosta veliku. Gradnja je blizu krova. Pomoć za projekt je iz njemačke biskupije Augsburg. Osobno sam išao, nosio projekt i molio za pomoć. Odrobili. Hvala im velika! Gradnja se malo oduljila. Problem je bio u nestaćici cementa. Za koji mjesec počet će gradnja krova. U selu ima naša i osnovna i srednja škola. Starješina kršćana je profesor u srednjoj školi i katehist-nadglednik za više sela. Dobar je. Poštuj ga i slušaju što im kaže.

Nekoliko kilometara od Sambe je selo **Mpoyo**. To je protestantsko selo. Naša zajednica tek na početku. Vidjet ćemo hoće li katehist štogod uspjeti.

Ima i drugo selo ime mu **Kamalenge**. Od Sambe udaljeno oko 15 km. Kad sam bio u posjetu Sambi, došla mlađarija iz Kamalenge, njih dobra skupina momaka i djevojaka. Vele da su počeli slijediti pouku za krštenje. Lijepo sam ih poučio i ohrabrio da nastave učiti pa ćemo vidjeti kad će misionar moći doći i u njihovo selo.

KASOLO je povijest. Kršćanska zajednica bila je najprije dobro. Onda, nakon nekoliko godina, pojавio se neki protestantski „prorok“ i svi katolici otišli za njim. Ali, Bogu hvala, nije na tome ostalo. Iz jedne susjedne pokrajine došao jedan katolik. S diplomom poljoprivredne škole došao u to selo, dobra je zemlja, pa će pokazati svoje znanje iz zemljoradnje. Oko sebe okupio skupinu pjevača i svirača kao što je i on sam, i tako se nova kršćanska zajednica počela formirati. Sagradili su crkvicu od njihova domaćega materijala. Pokrili je travom. Napravili su i kuću za misionara, da ima gdje biti, spavati i stanovati, kad ih dođe posjetiti.

Počeli i sa osnovnom školom. Škola vrlo dobro napreduje. Priznala ju je i država. Većina su protestanski đaci, ali malo pomaže povećava se i katolička zajednica.

KITO je 5 km udaljen od Kasola. Protestantsko je selo. Neki dan mlađarija došla vidjeti misionara i vele da žele slijediti vjeronauk i krstiti se u Katoličkoj crkvi. Rekao sam im da dolaze najprije u Kasolo nedjeljom, da ih vjeroučitelj sve popiše, ostavio sam im katekizam, pa ćemo vidjeti kako će učiti.

LUSENZYA. Veliko selo na željezničkoj pruzi. Od Kamine udaljeno 135 km. Kad je kišna sezona, auto u vodi. Na putu, mi kažemo, *velika jezera*. Iz vode u vodu. Tako je sada do petoga mjeseca. Vozač mora dobro poznavati i auto i put.

Kršćanska zajednica solidna. Crkva u gradnji. Pomoć od Papinskih misijskih djela u Aachenu. Zidovi su blizu krova. Čekao se cement. Stigao je i sad je red da se gradnja nastavi.

U selu ima naša i osnovna i srednja škola. Osnovna je dobra. Priznala ju je država. Ravnatelj škole vrlo odgovoran. On je i prvi savjetnik u vijeću kršćanske zajednice. Srednja škola nije još za primjer.

KAZUMBALULU bi mogla biti puno bolja. Starješina kršćana je dobar. Dobro moli i dobro vodi zajednicu. Samo da je još aktivniji oko gradnje crkve. Počeli (zatemeljali) i stali. Nikako da se odluče za ozbiljno napraviti desetak tisuća opeka. A sve im je jasno rečeno što treba. Izgleda da će u četvrtom mjesecu početi ozbiljno.

U selu ima naša osnovna škola. Još ju nije priznala država, ali nuda postoji. Upravitelj škole je po rastu mali, ali kad počne govoriti i zapovijedati, čini se jak i velik.

Selo **MASILU** ima manji broj kršćana. Imaju i vjeroučitelja i starješinu kršćana, ali se slabo pomiču naprijed. Za gradnju crkve još ništa ne govore. Samo popravljaju ono što imaju. Svako dvije tri godine mijenjaju travu na crkvici i to je sve.

ZWIBI je najudaljeniji od Kamine, oko 150 km. Za tu daljinu treba oko 10 sati vožnje, ako se nigdje ne ostane u blatu. U desetom mjesecu prošle godine dobro sam se namučio. Prve kiše donesu i jak vjetar, pa mnoga stabala popadaju po putu. Kršćani nešto poprave što je bliže selu, a drugo neka oni drugi tamo...

Vjeroučitelj u selu je Mojsije. Dobro vodi zajednicu i redovito pripremi nekoliko mladih za krštenje i prvu svetu pričest. Odne-davno imaju i starješinu kršćana. Na njegov poticaj odlučili su se za gradnju crkvice. Počet će praviti opsku kad počne sušna sezona.

U selu ima naša srednja škole, od prije nekoliko mjeseci. Osnovna je protestantska. A za srednju stanovnici sela odlučili: *Hoćemo katoličku!*

Kako završiti ovo pisanje? Kojom rečenicom? Razmišljam sam malo dulje. Odlučio sam napisati: Dragi čitatelju, ovaj naš brat, crni čovjek ovdje u Kongu kaže: *Si wafu bumvu, le ina bumvu ukuleleta (bi ka?).* Prijevod: *Ako umireš od stida kad treba moliti pomoći, šta će ti donijeti ona koja je rodila stid?*

Odgovor je jasan: *Ništa.* Zato se misionari ne stide često moliti za pomoći kako duhovnu tako i materijalnu.

Fra Filip Sučić, misionar u Kongu

PROMOCIJA I KONCERT UTVOJIM RUKAMA

U srijedu, 11.veljače 2015. u dvorani franjevačkoga samostana sv. Petra i Pavla u Mostaru predstavljen je prvi samostalni kantautorski nosač zvuka fra Marina Karačića, člana Hercegovačke franjevačke provincije.

Promocija CD-a održana je u sklopu redovitih susreta srijedom za studente i mlade, pa je fra Antonio Šakota kao domaćin pozdravio sve okupljene i zaželio fra Marinu obilje Božjega blagoslova u njegovom dalnjem radu i stvaralaštvu.

Nakon fra Antonijeva pozdrava, publici se obratio i sam autor fra Marin, ističući radost zbog velikoga broja prisutnih ljudi i na ovoj i na zagrebačkoj promociji, kao znak odnosno potvrdu da je ono što radi ispravno i da sav njegov trud dobiva smisao.

Na CD-u se nalazi 18 pjesama koje su plod dugogodišnjih pisanja, traženja, kriza, osobnih susreta s Bogom i molitve, kako ističe sam fra Marin. Ovom prilikom otpjevao je 11 skladbi dok su mu glazbenu pratnju osigurali dugogodišnji članovi Frame Humac i prateći vokali Frame Široki Brijeg.

Nakon pet otpjevanih pjesama sve prisutne pozdravio je i župnik fra Josip Vlašić koji je progovorio o fra Marinovim te-kstovima. Istaknuo je: *Ljepota je tih pjesama jer su rođene u intimi osobnoga susreta Boga i čovjeka. Ima tu dosta pitanja, vapaja koji*

se ponekad otmu u krik čežnje; ima jako puno divljenja, koje jedino preostaje duši – jer On to sve tako hoće, i jer je On, Gospodin, takav da ga ne možeš riječu izreci razumom dokući njegove planove i putove; ima šutnje koja je provalila u pjesmu, a rođena je u čuđenju nad onim što Bog čini u Marinovu hodu; ima tu najviše radosti, što se osjeti u istini da je Bog jači, da nas On uvijek na koncu pobedi, slomi, pokori.

Na samom je kraju fra Antonio zahvalio fra Marinu što je uljepšao, razveslio i oplemenio vrijeme i duh nekoliko stotina nazočnih, a onda ga zamolio da otpjeva još jednu pjesmu koju je publika pratila ustavši se sa stolicu gromoglasnim pljeskom.

Prepuštajući se fra Marinovim melodijama i nadajući da će nas nekada ponovno tako lijepo iznenaditi, želimo mu obilje Božjega blagoslova i sve najbolje u njegovom đakonskom služenju, i ako Bog da, i njegovu skorom svećeničkom ređenju.

KOČERIN: PITANJA VJERE I MORALA OKUPILE MNOŠTVO VJERNIKA

Veliki interes vjernika vladao je za duhovni seminar koji se tri dana odvijao u župnoj crkvi na Kočerinu. Seminar je započeo u utorak 10. ožujka i završio u četvrtak 12. ožujka. Tema je duhovnoga seminara bila *Ključna pitanja vjere i morala u izazovima modernoga svijeta.* Predavač na seminaru bio je fra Mario Knezović, kočerinski župnik. Crkva je svaku večer bila dupkom ispunjena vjernicima koji su pristizali iz različitih hercegovačkih i dalmatinskih župa.

Prve je večeri fra Mario govorio o povredama vjere i malovjerju. Bilo je govora o praznovjerju, idolopoklonstvu, gatanju, magiji i spiritizmu. *Vjera je milosni Božji dar i trebamo je čuvati od kvasca farizejskoga i od lažnih proroka,* istaknuo je predavač.

Druge večeri bilo je govora o suvremenim procesima svijeta koji se najviše očituju kroz new age kao program koji utječe na okruženje u kojem se gubi osjećaj za sveto i gdje se Boga svodi na pojavu i višu silu, a ne na onoga koji je stvorio i treba upravljati ljudskim životima. Predavač je govorio i o masonskim idejama, te o praksi joge i reikia koji se nude kao nova duhovna ponuda. Govor o pobačaju, eutanaziji i o drugim moralnim pitanjima kod slušatelja je izazao veliku pozornost.

Posljednjega dana seminara bilo je govora o ključnom pitanju naše vjere, a to je Isusovo uskrsnuće, poziv na obraćenje i vječno spasenje. Trodnevni seminar završio je klanjanjem Isusu u Presvetome Otlarskome sakramantu. Tijekom seminara pjevanje su predvodili kočerinski framaši i širokobriješki Dukati.

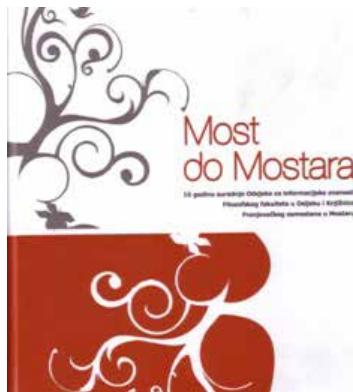
OBILJEŽAVANJE DESET GODINA SURADNJE ODSJEKA ZA INFORMACIJSKE ZNANOSTI FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U OSIJEKU S FRANJEVAČKOM KNJIŽNICOM MOSTAR (2005. – 2015.)

Odsjek za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Osijeku ove je godine obilježio deset godina suradnje s Franjevačkom knjižnicom Mostar Hercegovačke franjevačke provincije.

Hercegovačka franjevačka provincija donosi odluku o obnovi Franjevačke knjižnice Mostar i godine 2005. započinje suradnju s Odsjekom za informacijske znanosti Sveučilišta u Osijeku. Na poticaj Ivana Pehara ravnatelja Gradske knjižnice Zadar angažirana je prof. dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić i od tada započinje suradnja Franjevačke knjižnice Mostar i Sveučilišta u Osijeku na projektu obnove i otvaranja javnosti Franjevačke knjižnice Mostar. Deset godina kasnije pred nama je iznimna knjižnica koja je gotovo od nule obnovljena u prostornom, sadržajnom i funkcionalnom smislu te dostupna javnosti. Voditelj Knjižnice fra Ante Marić i knjižničarka gđa Zdravka Šilić, uložili su mnogo mukotrpna truda i vremena u taj vrijedan i plemeniti cilj. U nizu dokumenata, programskih osnova i projektnih planova ostalo je zabilježeno kako je knjižnica obnavljana iz godine u godinu. Studenti knjižničarstva i informatologije deset generacija uvek su rado odlazili na praksu ili volontirati u Franjevačkoj knjižnici Mostar tijekom ljetnih mjeseci. Kroz cijelo to vrijeme na praksi ih je bilo pedeset i osam (58).

Kako bi se obilježila ova godišnjica te pokazala važnost te suradnje Odsjek je organizirao susret koji se održao 12. ožujka 2015. na Filozofskome fakultetu u Osijeku. Program susreta uključio je predavanje fra Ante Marića, *Knjižnica Franjevačkoga samostana u Mostaru danas*, te predavanje prof. dr. sc. Tatjane Aparac-Jelušić, *Skrb društva za baštinske zbirke u samostanskim knjižnicama*. Skup kojemu je nazočilo oko 80-ak sudionika u ime uprave Filozofskoga fakulteta u Osijeku pozdravio je

prodekan za nastavu doc. dr. sc. Goran Livazović, a u ime Odsjeka za informacijske znanosti voditeljica Odsjeka, doc. dr. sc. Maja Krtalić. Fra Ante Marić predstavio je tijek obnove knjižnice od 2005. godine te današnje aktivnosti koje su vezane uz knjižnicu i samostan. Prof. dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić održala je zanimljivo izlaganje o potrebi da se na nacionalnoj razini pristupi skrb za baštinske zbirke u samostanskim knjižnicama te izazovima koji se pri tome javljaju. Nakon predavanja bivši i sadašnji studenti koji su tijekom godina odlazili u Mostar družili su se s knjižničarom fra Antonom Marićem. Atmosfera i dojam susreta svakako je vjerno pokazala koliko ta suradnja znači institucionalno Odsjeku za informacijske znanosti i knjižnici Franjevačkoga samostana u Mostaru, ali i osobno studentima i profesorima koji su tijekom godina bili dio te suradnje. Fotografije, dojmove i sjećanja kroz tih deset godina okupili su u knjigu uspomena Most do Mostara koju su osmislili i napravili Maja Krtalić, Hana Marčetić i Josipa Selthofer. Knjiga je tiskana u tiraži samo jednoga primjera i kao unikatna darovana Franjevačkoj knjižnici Mostar.

Mentor projekta suradnje doc. dr. sc. Maja Krtalić ističe:

Želim se u ime Odsjeka za informacijske znanosti zahvaliti svima iz Franjevačkoga samostana u Mostaru koji su zaslužni za našu višegodišnju suradnju. Posebno hvala fra Anti i gđi Zdravku za svakoga pojedinog studenta i studenticu koji su boravili kod njih i o kojima su skrbili. Hvala što su se potrudili naučiti ih stručnim poslovima čak i kada za to nisu imali previše vremena. Posebno hvala gvardijanima i svim fratrima u samostanu što su dodali brojne duhovne, moralne i životne lekcije koje su puno važnije od onih stručnih. Sigurna sam da će se ova uspješna suradnja nastaviti i dalje.

Na obilježevanju deset obljetnice suradnje bili su: prodekan za nastavu doc. dr. sc. Goran Livazović; profesori: doc. dr. sc. Maja Krtalić, prof. dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić, prof. dr. sc. Kornelija Petr-Balog, mr. sc. Jadranka Lisek, izv. prof. dr. sc. Zoran Velagić, dr. sc. Tomislav Jakopec, dr. sc. Josipa Selthofer, poslijedoktorantica, doc. dr. sc. Boris Badurina, dr. sc. Milijana Mičunović, izv. prof. dr. sc. Gordana Dukić, izv. prof. dr. sc. Jelena Lakuš, doc. dr. sc. Boris Bosančić.

Uz njih nazočili su još i predstavnici iz Gradske i Sveučilišne knjižnice Osijek, studenti s Odsjeka i bivši studenti koji su u Franjevačkoj knjižnici bili na praksi, njih trideset (30), nekoliko svećenika i redovnika iz Osijeka, te fra Vinko Mikulić – Bajević.

Fra Ante Marić

U SAMOSTANU U MOSTARU PREDSTAVLJANA KNJIGA FRA MARIJANA KARULE

Mostar - Knjiga fra Marijana Karaule: *Iskušenja Bosne Srebrene. Stradanje bosanskih franjevaca 1944.-1985.*, Synopsis – Svetlo riječi, Zagreb – Sarajevo, 2014., predstavljena je u Franjevačkom samostanu sv. Petra i Pavla u Mostaru u četvrtak, 19. veljače 2015. Knjigu su predstavili fra Ante Marić, prof. dr. Ivica Šarac i urednik knjige Ivan Lovrenović. U programu s dvije pjesme nastupio je zbor mlađih iz franjevačke crkve sv. Petra i Pavla Petrus. Na kraju predstavljanja autor knjige izložio je razloge i put pisanja te vrijedne knjige te zahvalio organizatoru franjevačkom samostanu na čelu s gvardijanom fra Ikom Skokom, predstavljačima, zboru Petrus i svima koji su došli na predstavljanje.

NOVA KNJIGA FRA SVETOZARA KRALJEVIĆA

Ovih dana iz tiska je izašla knjige propovijedi fra Svetozara Kraljivića pod naslovom *Hodočašće*

„Njegove propovijedi nemaju teoloških pretenzija; one su plod iskustva i razmišljanja praktičnog vjernika. Malo koji esej da ne donosi kakvu zgodu iz života. Eseji vrve od poslovičnih misli – pravih mudrih izreka. Evo samo nekoliko citata za ilustraciju:

Većina problema dolazi od dobrih ljudi koji ništa nisu učinili. / Problem je što čovjek stavlja sebe za mjeru dobra. / Put koji tražimo, u isto vrijeme jest put koji drugima pokazuјemo. / Kad bismo ljepotu do kraja razumjeli, ona više ne bi bila ljepota... / Nemoj mi svete tajne tumačiti, pouči me da im se divim. (govori o Presvetom Trojstvu) / Više imamo ono što sanjamo, nego ono što mislimo da imamo. / Zaborav je druga smrt. / Vjernik koji nije o vjeri svjedočio, postao je svjedok protiv vjere. / Bog dolazi kao dijete da bi čovjek mogao iskazati milosrđe svome Bogu.

Malo je reći da je knjiga vrijedna čitanja. Zaslужuje da se pročita više puta, jer će čitatelj svaki put otkriti za sebe nešto novo.“

Jozo Kraljević

Adresar 2015

PROVINCIALAT

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-525
faks: (036) 333-526
www.franjevci.info
mostar@franjevci.info

PROVINCIAL

fra Miljenko Šteko

VIKAR PROVINCIE

fra Ivan Ševo

DEFINITORI

fra Mijo Pinjuh
fra Branimir Musa
fra Željko Grubišić
fra Dario Dodig
fra Tomislav Puljić

BRAĆA U DOMOVINI

Bosna i Hercegovina

Pozivni telefonski broj 00387
ne uključujući gradski predbroj 0

I. HUMAC – SAMOSTAN SV. ANTE

Trg Sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992
www.humac.ba; info@franjevci-humac.info

Uprava

fra Velimir Mandić, gvardijan
fra Ivan Boras, vikar
fra Nikola Rosančić, ekonom

Župa sv. Ante

Trg sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992

Bratstvo

fra Velimir Mandić

gvardijan
velimir.mandic@tel.net.ba

fra Ivan Boras

župnik, sam. vikar, v. d. ekonom
ivan.boras@tel.net.ba

fra Nikola Rosančić

ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent Frame
nikolarosancic@gmail.com

fra Slavko Soldo

odgojitelj novaka
slavko.soldo@tel.net.ba

fra Vinko Dragičević

de familia

fra Hadrijan Sivrić

de familia

fra Radoslav Dragičević

ž. vikar

fra Žarko Ilić

de familia; urednik „Kršnog zavičaja“
krsni.zavicaj@tel.net.ba, (039)

830-982

fra Fredo Majić

de familia

fra Dinko Maslać

rekovalent

fra Andrija Nikić

de familia

nikic.andrija@tel.net.ba

fra Alojzije Topić

brat

fra Vlado Lončar

de familia

fra Jure Brkić

ž. vikar

fra Vlado Buntić

de familia

fra Milan Jukić

brat, čuvar muzeja i galerije,
sam. diskret

fra Tomislav Sablje

ž. vikar

duh. asistent OFS-a
tomislavsablje@gmail.com

fra Damjan Perić

brat, skrb o bolesnoj braći
damjan.perich@gmail.com

fra Goran Azinović

ž. vikar
azinus@gmail.com

Rezidencije

1. DRINOVCI - Župa sv. Mihovila

Arkandela
88 344 Drinovci
tel.: (039) 672-425; faks: (039) 672-572

fra Bože Milić

župni upravitelj
duh. asistent Frame
boze.milic@gmail.com

fra Sretan Ćurčić

ž. vikar
duh. asistent OFS-a
sretan.curcic@tel.net.ba

Kuće i župe samostanskog okružja

1. GORICA – Župa sv. Stjepana

88 345 Sovići
tel.: (039) 670-294
zupni.ured.gorica@tel.net.ba

fra Stipe Marković

župnik
duh. asistent OFS-a
markovicstipe52@gmail.com

fra Nikola Spužević

ž. vikar
duh. asistent Frame
nikola.spuzevic@tel.net.ba

2. KLOBUK – Župa sv. Marka evanđ.

88 324 Klobuk
tel./faks: (039) 845-096

fra Robert Jolić

župnik, sam. diskret
duh. asistent Frame i OFS-a
rjolic@tel.net.ba

3. RUŽIĆI – Župa sv. Ivana Krstitelja
88 347 Ružići
tel.: (039) 674-291
www.zupa-ruzici.com

fra Tomislav Jelić
ž. upravitelj
duh. asistent Frame
ftj.too@gmail.com

4. TIHALJINA – Župa Bezgrješnog začeća BDM
88 348 Tihaljina
tel.: (039) 673-004

fra Branimir Musa
župnik, dekan, definitor
duh. asistent Frame
branemusa@net.hr

5. VELJACI – Župa sv. Ilike Proroka
88 326 Vitina
tel.: (039) 841-801
zupni.ured.veljaci@tel.net.ba

fra Ljubo Kurtović
župnik, sam. diskret
reg. asistent OFS-a
ljubo.kurtovic@gmail.com

fra Ivan Kvesić
ž. vikar
fra Ivan Matijašević
ž. vikar

6. VITINA – Župa sv. Paškala
88 326 Vitina
tel./faks: (039) 841-890

fra Željko Grubišić
župnik, definitor
duh. asistent OFS-a i Frame
zeljko.grubisic@tel.net.ba

fra Petar Ljubičić
ž. vikar
fra.petar@gmail.com

II. KONJIC – SAMOSTAN SV. IVANA KRSTITELJA

Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

Uprava
fra Ivan Sesar, gvardijan
fra Stipan Klarić, sam. vikar

Župa sv. Ivana Krstitelja
Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

Bratstvo
fra Ivan Sesar
gvardijan
ivan.sesar@tel.net.ba
fra Stipan Klarić
župnik; sam. vikar
župni upravitelj Glavatičeva
stipanklaric@gmail.com

III. MOSTAR – SAMOSTAN SV. PETRA I PAVLA

Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 327-348

Uprava
fra Iko Skoko, gvardijan
fra Josip Vlašić, sam. vikar
fra Ivan Ševo, ekonom

Župa sv. Petra i Pavla
Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 334-231
www.apostolskiprvaci.info
zupasvpetraipavla@gmail.com

Bratstvo
fra Miljenko Šteko
provincijal
miljenko.steko@medjugorje.hr
fra Iko Skoko
gvardijan
iko.skoko@tel.net.ba
fra Josip Vlašić
župnik, sam. vikar
duh. asistent OFS-a
josipvl@gmail.com
fra Ivan Ševo
provincijski vikar; ž. vikar; sam. ekonom
sevo.ivan@tel.net.ba
fra Mijo Križanac
brat

fra Mate Dragičević
tajnik Provincije; ž. vikar
v. d. ekonoma Provincije
mate.dragicevic@tel.net.ba

fra Ante Marić
ž. vikar, kapelan Masne Luke-Polja
provincijski knjižničar
sam. diskret
fraante.maric@tel.net.ba

fra Ante Tomas
provincijski arhivar
ante.tomas@gmail.com

fra Marko Jurić
ž. vikar
fra Stanko Mabić
ž. vikar; odgojitelj postulanata i sjemeništaraca
sam. diskret
stanko.mabic@tel.net.ba

fra Antonio Šakota
ž. vikar
duh. asistent Frame
vicepovjerenik za Sv. Zemlju
tonisakota@gmail.com

fra Perica Ostojić
đakon
pegaostojic@gmail.com

Rezidencije

1. ČERIN
88 265 Čerin
tel./faks: (036) 652-139
Župa sv. Stjepana
88 265 Čerin
tel./faks: (036) 652-139
zupni.ured-cerin@tel.net.ba

fra Dario Dodig
župnik, dekan, definitor
duh. asistent OFS-a
dario.dodig@tel.net.ba

fra Slaven Brekalo
ž. vikar
reg. asistent Frame
slavenbrekalo@gmail.com

fra Tihomir Bazina
ž. vikar
duh. asistent Frame
tihomir.bazina@gmail.com

2. ČITLUK
88 260 Čitluk
tel.: (036) (036) 642-540; 643-710
faks: (036) 640-018

Župa Krista Kralja

88 260 Čitluk
tel.: (036) 642-540
faks: (036) 643-711
zupa.citluk@tel.net.ba

fra Miro Šego

župnik
miro.sego1@tel.net.ba
fra Kornelije Kordić
de familia
fra Danko Perutina
ž. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
danko08@libero.it

Kuće i župe samostanskog okružja

1. GORANCI – Župa Uznesenja BDM
88 000 Mostar
tel.: (036) 381-102
fra Ivan Ivanda
župni upravitelj
ivan.ivanda@gmail.com

2. GRADNIĆI – Župa sv. Blaža
88 260 Čitluk
tel./faks: (036) 642-006

fra Ferdo Boban
župnik
duh. asistent Frame
ferdoboban46@gmail.com

3. MEĐUGORJE – Župa sv. Jakova apost. st.
Gospin trg 1
88 266 Međugorje
tel.: (036) 650-206; 650-310, 651-333

faks: (036) 651-444
www.medjugorje.hr
fra Marinko Šakota

župnik
marinko.sakota@medjugorje.hr
fra Viktor Kosir
ž. vikar
fra Ivan Dugandžić
ž. vikar
ivan.dugandzic@zg.htnet.hr

fra Karlo Lovrić
ž. vikar;
karlo.lovric@medjugorje.hr
fra Mladen Herceg

ž. vikar, sam. diskret
mladen.herceg@tel.net.ba

fra Dragan Ružić

ž. vikar; ravnatelj Majčinog sela
sam. diskret
druzic@libero.it

fra Josip Marija Katalinić

brat

fra Ivan Landeka ml.

ž. vikar; pomoći odgojitelj
novaka

duh. asistent OFS-e

fraivanl@yahoo.com

fra Stanko Čosić

ž. vikar
duh. asistent Frame
stex84@gmail.com

fra Hrvoje Miletić

ž. vikar
miletichrvoje@yahoo.com

Samostan školskih sestara**franjevki**

Baraći bb
88 266 Međugorje
tel./faks: (036) 651 - 578

Duhovnik

fra Tomislav Pervan
tomislav.pervan@tel.net.ba

IV. ŠIROKI BRIJEG – SAMOSTAN UZNESENJA**BDM**

Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: (039) 702-900
faks: (039) 702-935

Uprava

fra Tomislav Puljić, gvardijan
fra Stipe Biško, vikar
fra Ante Penava, ekonom

Župa Uznesenja BDM

Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
faks: (039) 702-936

Bratstvo

fra Tomislav Puljić
gvardijan, definitor
tomislavpuljic@yahoo.com

fra Stipe Biško

župnik; sam. vikar, dekan
stipe.bisko@gmail.com

fra Ante Penava

sam. ekonom
antepnv@gmail.com

fra Serafin Hrkać

akademik; ž. vikar

fra Vendelin Karačić

ravnatelj Fr. galerije
vendelinkaracic@gmail.com

fra Berislav Kutle

de familia

fra Stanko Banožić

de familia
stanko.b@bluewin.ch
Stanko.banozic@hotmail.com

fra Dane Karačić

ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent OFS-a
fradanek@gmail.com

fra Vitomir Musa

de familia
rimotiv1@gmail.com

fra Drago Čolak

de familia

fra Ilija Šaravanja

de familia
ilija.saravanja@bluewin.ch

fra Miljenko Mića Stojić

vicepostulator; ž. vikar
www.miljenko.info

fra Robert Kiš

ž. vikar
robert.robi.rk@gmail.com

fra Željko Barbarić

ž. vikar
zeljkobarbaric@gmail.com

fra Mario Ostojić

ž. vikar
mario.ofm@gmail.com

Rezidencije**1. POSUŠJE** – Župa Bezgrješnog

začeća BDM
88 240 Posušje
tel.: (039) 681-052
faks: (039) 680-79

fra Mladen Vukšić

župnik, dekan, sam. diskret
mladen.vuksic@tel.net.ba

fra Milan Lončar

ž. vikar, sam. diskret
milan.loncar@tel.net.ba

fra Ante Leko

ž. vikar

fra Marko Dragičević
ž. vikar
duh. asistent OFS-a
marko.dragicevic1947@gmail.com
fra Josip Serđo Čavar
ž. vikar
duh. asistent Frame
serdjo_cavar@yahoo.com
fra Dario Galić
ž. vikar
dariogalic10@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. IZBIČNO – Župa sv. Josipa Radnika
88 220 Široki Brijeg
tel./faks: (039) 719-500
fra Franjo Mabić
župnik
www.frafranjomabic.info
franjo.mabic@tel.net.ba

2. KOČERIN – Župa sv. Petra i Pavla
88 226 Kočerin
tel.: (039) 711-300
fra Mario Knezović
župnik
duh. asistent OFS-a
mario.knezovicc@tel.net.ba
fra Goran Čorluka
ž. vikar
duh. asistent Frame
corluka1@gmail.com

3. LJUTI DOLAC – Župa sv. Ane
88 223 Ljuti Dolac
tel./faks: (039) 713-169
zupniuredljutidolac@gmail.com
fra Ante Kurtović
župnik
fraantekurtovic@gmail.com

4. POLJA, MASNA LUKA – Kuća molitve;
Kapelanija sv. Ilike Proroka
p.p. 42
88 240 Posušje
tel./faks: (039) 718-100
fra Petar Krasić
voditelj Kuće molitve

fra Vinko Mikulić
kustos Hrvatske arh. zbirke u Gorici

5. POSUŠKI GRADAC – Župa sv. Franje Asiškog
88 243 Broćanac
tel./faks: (039) 694-321
www.posuski-gradac.com
fra Ivan Landeka st.
župnik
duh. asistent Frame
ivan.landeka@tel.net.ba

6. RAKITNO – Župa sv. Ivana Krstitelja
88 245 Rakitno
tel.: (039) 692-126
faks: (039) 692-533
fra Marinko Leko
župnik
duh. asistent OFS-a
marinko.leko@tel.net.ba

7. RASNO – Župa sv. Franje Asiškog
88 342 Dužice
tel.: (039) 712-555
fra Ignacije Alerić
župni upravitelj
ignacijea@gmail.com

V.TOMISLAVGRAD-SAMOSTAN SV. ĆIRILA I METODA
Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808
www.samostan-tomislavgrad.info

Uprava
fra Ante Pranjić, gvardijan
fra Velimir Bagavac, vikar
fra Mirko Bagarić, ekonom

Župa sv. Mihovila Arkanđela
Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808

Bratstvo

fra Ante Pranjić
gvardijan
a.pranjic@gmx.net
fra Velimir Bagavac
župnik; sam. vikar
velimirbagavac@yahoo.com
fra Mirko Bagarić
ž. vikar, ekonom
duh. asistent OFS-a
fra.mirko.bagaric@gmail.com

fra Oton Bilić
de familia
oto.bilic@tel.net.ba

fra Ante Ivanković
ž. vikar

fra Gabrijel Mioč
ž. vikar

fra Klement Galić
de familia

klement.galic@tel.net.ba
fra Josip Jolić
de familia

jozo.jolic@tel.net.ba; i.: 19. ožujka

fra Radomir Krišto
brat, sam. diskret

fra Anthony Burnside
ž. vikar, sam. diskret
asburnsi@bih.net.ba

fra Mate Tadić
ž. vikar
mathetaus@gmail.com

fra Josip Mioč
ž. vikar

duh. asistent Frame

josipmiocsljajo@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. BUKOVICA – Župa sv. Franje Asiškog
80 243 Mesihovina
tel./faks: (034) 316-054

fra Mladen Rozić
župnik
mladen.rozic@tel.net.ba

fra Petar Drmić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent Frame
petar.drmic@tel.net.ba

2. KONGORA – Župa Presv. Srca Isusova
80 244 Kongora
tel/fax: (034) 365-600
zupni.ured.kongora@tel.net.ba
fra Stjepan Martinović
župnik
duh. asistent Frame

3. ROŠKO POLJE – Župa sv. Ivana Krstitelja
80 247 Roško Polje
tel./faks: (034) 369-105
fra Jozo Radoš
župnik; ravnatelj „Kapi ljubavi“
duh. asistent Frame

4. SEONICA – Župa Uznesenja BDM
80 343 Mesihovina
tel.: (034) 368-043
zupni.ured.seonica@tel.net.ba
fra Vinko Kurevija
župnik, dekan, sam. diskret
duh. asistent Frame
vinko.kurevija@tel.net.ba

5. ŠUICA – Župa sv. Ante Padovanskog
80 249 Šuica
tel.: (034) 367-100
fra Mate Logara
župnik, vojni kapelan
duh. asistent Frame
matelogara@yahoo.com
fra Alojzije Bošnjak
ž. vikar

HRVATSKA
Pozivni telefonski broj 00385

I. BADIJA – SAMOSTAN UZNESENJA BDM
pp 102
20 260 Korčula
tel.: +385-20-712-566
faks: +385-20-711-561
fra Danko Perutina
zadužen za obnovu samostana

II. SLANO – SAMOSTAN SV. JERONIMA

Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277
Župa Sv. Vlahe
Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277
fra Ljudevit Lasta
gvardijan i župnik u Slanom; ž.
upravitelj u Majkovima
fra Ivan Marić st.
ivan.maric1@tel.net.ba
fra Luka Zorić
sam. vikar; ž. upravitelj u Banićima
i Liscu
zoriluka654@gmail.com
fra Stipan Šarić
(extra domum)
župni upravitelj: Ošje i Topolo
20 205 Topolo
tel.: 020 / 752-655
fra Vlatko Soldo
(extra domum)
župni upravitelj: Pupnat i Račišće
20 274 Punat
tel.: 020 / 717-110
vlatko.soldo@tel.net.ba

III. ZAGREB – SAMOSTAN BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA BDM
Avenija Gojka Šuška 2
10 040 Zagreb-Dubrava
tel.: (01) 29-11-931
faks: (01) 29-11-935
www.herc-fra3.net

Uprava
fra Draženko Tomić, gvardijan
fra Svetozar Kraljević, sam. vikar
fra Ante Bekavac, sam. ekonom

Bratstvo

fra Draženko Tomić
gvardijan
drazenko_t@yahoo.com
fra Svetozar Kraljević
odgojitelj bogoslova; sam. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
fr.svetozar@gmail.com
fra Ante Bekavac
ekonom i sam. diskret
antebekavac@gmail.com

fra Bazilije Pandžić
ispovjednik
Stipe.Pandzic@zg.htnet.hr
fra Viktor Nuć
ispovjednik
borislav.nuic@zg.htnet.hr
fra Jozo Zovko
ispovjednik, sam. diskret
fra Zoran Senjak
bolnički dušobrižnik
Kapelacija u Kliničkoj bolnici
Dubrava
Avenija G. Šuška 6
10 040 ZAGREB
tel.: (01) 290-23-13
fra Ivica Zovko
đakon; kateheta
ivica.zovko@zg.t-com.hr
fra Frano Mušić
sam. diskret
kapelan u Polic. kapelani sv.
Mihaela
u Polic. akademiji u Zagrebu
frano.music@zg.t-com.hr
fra Branimir Novokomet
drugi meštar bogoslova
fbranekmet@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. PLAŠKI – Župa sv. Ane;
Saborčanska 2
47 304 Plaški
tel.: (047) 573-353
faks: (047) 801-783
SABORSKO – Župa sv. Ivana Nepomuka
47 306 SABORSKO
fra Šimun Romić
župnik, sam. diskret
simonrezani@gmail.com

2. TOUNJ – Župa sv. Ivana Krstitelja;
TRŽIĆ KAMENICA –
Župa sv. Mihovila Arkanđela
69 Tounj
47 264 Tounj
tel.: (047) 563-168
fra Slaven Mijatović
župnik
slavenmijatovic777@gmail.com

BRAĆA U ZAPADNOJ EUROPICI**AUSTRIJA**

Pozivni telefonski broj 0043

Župe**1. FROHNLEITEN**

Hauptplatz 1
8130 FROHNLEITEN
tel.: (031) 262-488
faks: (031) 262-488-5
frohnleiten@graz-seckau.at

fra Šimun Oreč

župnik
+43-650-911-06-99

fra Dominik Ramljak

ž. vikar

2. MARIA SAAL

Tanzenberg 1
9063 MARIA SAAL
fra Franjo Vidović
profesor, rektor, župnik
fvidovic@aon.at

Fra DALIBOR MILAS

Lange Gasse 2
A. - 8010 GRAZ
„extra domum“
dalibor.milas@gmail.com

ITALIJA

Pozivni telefonski broj 0039

Fra Drago Vujević

Fraternità Missionaria Europea
Convento san Francesco
Via san Francesco 49
00036 PALESTRINA (RM)
dragovujevic@yahoo.com

fra Vjekoslav Milićević

Via Merulana 124 B
00185 ROMA
student
fravjekom@yahoo.com

NJEMAČKA

Pozivni telefonski broj 0049

Hrvatske katoličke misije**1. AUGSBURG**

Alte Gasse 15-A
86152 Augsburg
tel.: (0821) 519-802; 581-839
faks: (0821) 582-702
www.hkm-augsburg.de
fra Ivan Čilić
voditelj misije
ICilic@gmx.de

2. NERSINGEN

NEU – ULM
Alte Landstr.
89 278 NERSINGEN
tel.: 0049 – 7308 - 7734
www.hkm-neu-ulm.webnode.com
fra Ivan Leutar,
voditelj misije
leutar@a1.net

3. SINGEN-VILLINGEN

Rielasingerstr. 41,
78224 Singen
tel: (07731) 66-353
fax: +49 – 7731 – 749 – 464.
www.hkm-singen-villingen.de
info@hkm-singen-villingen.de
stan: Hadwigstr. 27
78224 SINGEN
tel.: (07731) 90-95-50
fra Dinko Grbavac
voditelj misije
d.grbavac@hkm-singen-villingen.de

Župe**1. AUGSBURG**

Inningerstrasse 29
86179 AUGSBURG
tel.: (0821) 881-103; faks: (0821) 883-254
fra Mate Čilić

župnik
mate.cilic@bistum-augsburg.de

2. BLANKENAU

Franziskanerkloster BLANKENAU
Propsteiplatz 7
36154 Hosenfeld
tel.: (06650) 254
faks: (06650) 85-98
Franziskaner.blankenau@gmx.de

fra Ljubo Lebo

župnik
tel.: (06650) 91-80-603
- Pfarrei St. Antonius der Einsiedler
36137 Grossenluder-OT Mus,
Kirchweg 1
i - Pfarrei St. Johannes der Täufer
36137 Grossenluder-OT Kleinluder,
Scharfe Ecke 4

fra Robert Crnogorac

upravitelj kuće; župnik
Pfarrei St. Peter und Paul
36154 Hosenfeld, Kirchberg 7
robert.crnogorac@gmx.de

fra Stipe Pervan

župnik
0049-6650-918-06-05
- Pfarrei St. Simon und Judas
36154 Hosenfeld-OT Blankenau,
Propsteiplatz 7
i - Pfarrei St. Simplizius, Faustinus
und Beatrix
36154 Hosenfeld-OT Hainzell,
Kirchbergstrase 5
fra Mladen Sesar
ž. vikar u Pastoralverband-u
„Kleinheiligkreuz“

ŠVICARSKA

Pozivni telefonski broj 0041

Hrvatske katoličke misije**1. AARGAU**

Bahnhofplatz 1
5400 BADEN
tel.: (062) 822-04-74
faks: (062) 822-57-75

fra Niko Leutar

Tödustrasse 21
5430 Wettingen
voditelj misije
nleutar@bluewin.ch

2. BASEL

Kleinriehenstrasse 53
4058 Basel
tel./faks: (061) 692-76-40
hkmbasel@bluewin.ch

fra Petar Topić

voditelj misije

3. BERN

Quartiergasse 12
3013 Bern
tel.: (031) 331-56-52
faks: (031) 332-12-48
www.hkm-bern.com
fra Gojko Zovko
voditelj misije
goja.z@bluewin.ch

4. FRAUENFELD

Klosterliweg 7
8500 Frauenfeld
tel.: (052) 722-46-79
faks: (052) 721-22-41
hkmfrauenfeld@bluewin.ch
www.hkm-frauenfeld.ch
fra Mika Stojić
voditelj misije
mika.stojic@gmail.com

5. GRAUBÜNDEN

Gartaweg 15
Postfach 35
7203 Trimmis Gr
tel./faks: (081) 353-160-86
fra Ante Medić
voditelj misije
medi.a@bluewin.ch

6. LAUSANNE - WALLIS

Rue de la Borde 25
1018 Lausanne
tel./faks: (021) 647-07-57
www.cromission-wallis.ch
fra Vladimir Ereš
voditelj misije
vlado@cromission-wallis.ch

7. LUZERN

Hrvatska katolička misija
Kath. Kroatenmission
Matthofring 2/4
CH - 6005 Luzern
Tel.: 0041 41 360 04 47; 041 360 15 04
Fax: 0041 41 360 01 73
Web: www.hkm-luzern.ch
Mail: hkm.luzern@bluewin.ch
fra Branko Radoš
voditelj misije
Mob.: 0041 79 541 35 08

8. SOLOTURN

HKM Solothurn
Reiserstrasse 83
CH-4600 Olten
tel: 0041-62-2964100
faks: 0041-62-294101
fra Šimun Čorić
voditelj misije
sito.coric@gmx.net

9. ST. GALLEN

Paradiesstrasse 38
9000 St. Gallen
tel.: (071) 277-83-31
faks: (071) 277-83-36
info@hkm-stgallen.ch;
www.hkm-stgallen.ch
fra Mijo Pinjuh
voditelj misije, definitor
fra_mico@bluewin.ch

10. TICINO

Al Mai 18
6528 Camorino
tel.: (091) 840-23-06
faks: (091) 840-29-05
fra Valentin Vukoja
voditelj misije
metaljke@gmail.com

11. ZUG

Landhausstr. 15
6340 Baar Zg
tel.: (041) 767-71-43
faks: (041) 761-71-44
hkm@zg.kath.ch
fra Slavko Antunović
voditelj misije
Langgasse 18
6340 Baar Zg
tel.: (041) 763-11-86
mob.: 0041-799391393
slavko.antun@gmail.com
slavko.antunovic@ka.htnet.hr

12. ZÜRICH

Schlossgasse 32
Postfach 9057
8036 Zürich
tel.: (044) 455-80-60
faks: (044) 461-19-39
hkm.zuerich@bluewin.ch;
www.hkm-zuerich.ch

fra Ivan Prusina

voditelj misije
ivan.prusina@bluewin.ch

fra Stjepan Neimarević

misionar

fra Vine Ledušić

misionar
vineledusic@yahoo.it
Župe

1. AEDERMANNSDORF/SO

Dorfstrasse 201
4714 AEDERMANNSDORF/SO
tel./faks: (062) 394-18-11
fra Ivan Bebek
ž. vikar
ivan.bebek@ggs.ch

2. NETSTAL, GI

Kreuzbühlstr. 9
8754 NETSTAL, GI
tel.: (055) 640-17-75
faks: (055) 640-57-03

fra Ljubo Leko

župnik župe Netstal i ž. upravitelj
župe Glarus
ljubo.leko@bluewin.ch

fra Rade Vukšić

(povratak u Provinciju)
andrija.vuksic@bluewin.ch

BRAĆA U KUSTODIJI**Hrvatska franjevačka kustodija****Svete Obitelji**

4848 South Ellis Avenue
CHICAGO (IL) 60615
tel.: (773) 536-05-52
faks: (773) 536-20-94
www.croatianfranciscans.org

UPRAVA

fra Jozo Grbeš, kustos
fra Jozo Grubišić, savjetnik
fra Marko Puljić, savjetnik
fra Ljubo Branimir Lebo, savjetnik
fra Ivica Majstorović, savjetnik

SAD

Pozivni telefonski broj 001

I. CHICAGO – SAMOSTAN SV. ANTE

4848 South Ellis Avenue
Chicago (IL) 60615
tel.: (773) 373-34-63; faks: (773) 268-77-44

Uprava

fra Jozo Grbeš, gvardijan
fra Josip Nenad Galić, sam. vikar

Bratstvo

fra Jozo Grbeš

kustos i gvardijan
+1-773-386-05-52;
Jgrbes@gmail.com

fra Josip Nenad Galić

sam. vikar
Josephgalic@aol.com

fra Častimir Majić

de familia

fra Ljubo Krasić

voditelj Hrvatskih franjevačkih izdanja i Hrvatskog etničkog instituta
croetljubo@aol.com

Župe

1. CHICAGO – Mission of Bl. A.

Stepinac
6346 N. Ridge Avenue - Chicago,
IL 60660
tel.: (773)-262-05-35; faks: (773)
262-46-03
Bastepinacchicago@sbcglobal.net

fra Pavo Maslać

župnik

2. CHICAGO – Župa sv. Jeronima

2823 S. Princeton Ave. - Chicago,
IL 60616
tel.: (312) 842-18-71; faks: (312)
842-64-27

www.stjeromecroatian.org

fra Ivica Majstorović

župnik
frivcam@hotmail.com,
Skype: ivica.majstorovic
fra Stipe Renić
ž. vikar
stiperenic@yahoo.com

3. CHICAGO – Župa Presv. Srca Isusova

2864 East 96th Street
Chicago, IL 60617
tel.: (773) 768-14-23
faks: (773) 768-37-50
shcroat@aol.com

fra Stephen Bedeniković

župnik
sbofm25@aol.com

4. MILWAUKEE – Župa Presv. Srca Isusova

917 North 49th Street
Milwaukee, WI 53208
tel.: (414) 774-94-18
faks: (414) 774-74-06
sh.croatian@yahoo.com

fra Ivan Strmečki

župnik
IvanOFM@aol.com

5. NEW YORK – Župa sv. Ćirila i Metoda i sv.

Rafaela
502 West 41st Street
New York, NY 10036
tel.: (212) 563-33-95
faks: (212) 868-12-03
crkva.nyc@verizon.net; www.
crkvany.org

fra Nikola Pašalić

župnik; promotor duh. zvanja
frpasalic@sbcglobal.net

fra Ilija Puljić,

ž. vikar
vlahic@personainternet.com
fra Dražan Boras
ž. vikar
brljica@yahoo.com

6. ST. LOUIS – Župa sv. Josipa

2112 S. 12th Street
St. Louis, MO 63104
tel./faks: (314) 771-09-58
sjchurch@netzero.net
fra Stjepan Pandžić
župnik
s.pandzic@sympatico.ca

7. TROY – Župa sv. Lucije

200 East Wattles
Troy, MI 48098

tel.: (248) 619-99-10
faks: (248) 619-99-12

stlucy@sbcglobal.net

fra Filip Pavić

privremeni upravitelj
philpav@aol.com

8. WEST ALLIS –

Župa sv. Augustina
6762 West Rogers St.
West Allis, WI 53219
tel.: (414) 541-52-07
faks: (414) 541-02-73
www.staugwaexecpc.com
fra Lawrence Frankovich
župnik
Lafranofm@aol.com

9. BEAUFORT

(SOUTH CAROLINA)

70 Ladys Island Dr.
Beaufort SC 29907
fra Robert Galinac
vojni kapelan

KANADA

Pozivni telefonski broj 001

Župe

1. KITCHENER – Župa Sv. obitelji

180 Schweitzer Street
Kitchener, Ontario, N2K-2R5
tel.: (519) 743-71-21
faks: (519) 743-29-64

fra Miro Grubišić

župnik

2. LONDON – Župa sv. Leopolda

Mandića
2889 Westminster Dr.
London, Ontario, N6N 1L7
tel.: (519) 681-84-72
faks: (519) 681-21-20

fra Zvonko Kutleša

župnik
zcutlesa@yahoo.ca

3. MONTREAL – Župa sv. Nikole

Tavelića
4990 Place de la Savane
Montreal, Quebec, H4P-1Z6

tel.: (514) 739-74-97
faks: (514) 737-68-03
fra Jozo Grubišić
župnik
fra.j.grubisic@progression.net

4. NORVAL – Hrvatsko
franjevačko središte
„Kraljica mira“
9118 Winston Churchill Blvd.
Norval, Ontario, L0P -1K0
tel.: (905) 456-32-03
faks: (905) 450-8771
hcantar@sympatico.ca; www.
queenofpeacenorval.
com
fra Marko Puljić
župnik
markopofm@gmail.com
fra Tomislav Pek
ž. vikar
tomislavpek@gmail.com

5. SAULT STE MARIE – Župa Majke Božje zaštitnice putnika
466 Second Line East
Sault Ste Marie, Ontario
P6B-4K 1
tel.: (705) 253-81-91
faks: (705) 253-88-04
fra Veselko Kvesić
župnik
vkvesic@hotmail.com

6. WINDSOR – Župa sv. Franje Asiškog
1701 Turner Road
Windsor, Ontario, N8V-3J9
tel.: (519) 252-68-71
faks: (519) 252-69-42
francisofassisi@cogeco.net; www.
stfranciscroatian.
com
fra Ljubo Branimir Lebo ml.
župnik
ljubo@cogeco.net

BRAĆA U MISIJAMA
KONGO
Pozivni telefonski broj 00243
(Kamina / Katanga / Congo)
c/o Procure don Bosco
Wespelaarsebaan 250
3190 Boortmeerbeek
Belgique
fra Ante Kutleša
misionar
tel.: 00243-995-325-590
fra Filip Sučić
područni gvardijan; misionar
sat. tel.: 00243-814-037-114
filipsucic@yahoo.com
e-pošta: franciscains_croates@
yahoo.fr
fra Pero Čuić
misionar
mob.: 00243-99-52-99-758

